Aurel Boia

Stenodactilografie

U I O P

A S D F G

Aurel Boia

Stenodactilografie

Editura didactică și pedagogică — București, 1973

PARTEA I

Stenografia

A. Teoria stenografică

Stenografia este un sistem de scriere simplificată, cu ajutorul căruia se poate nota vorbirea, cu viteza cu care este rostită.

În afară de înregistrarea cuvîntărilor ținute cu diferite prilejuri, stenografia își găsește utilizarea în multe alte domenii de activitate.

În primul rînd, ea poate fi de un real folos în munca personală a fiecăruia. De la însemnările de tot felul la care sîntem obligați să recurgem zilnic și pînă la munca mai complexă de concepție și redactare (întocmirea de articole, rapoarte, referate etc.), numeroase sînt împrejurările în care folosirea unui scris mai rapid decît cel obișnuit este deosebit de utilă.

O aplicare foarte rodnică o are stenografia în munca de secretariat. Este de la sine înțeles că un secretar dă un randament mult mai mare dacă este cunoscător al stenografiei. El va putea să noteze exact dispozițiile verbale primite de la șefii ierarhici și va putea, cu mai multă precizie, să întocmească procesele-verbale ale ședințelor la care participă. De asemenea, întocmirea corespondenței se face mult mai ușor și mai repede dacă se dictează scrisorile unui secretar-stenograf. Primirea corespondenței telefonice cu ajutorul stenografiei este nu numai mult mai rapidă, dar și mai economică.

De asemenea, stenografia poate fi utilizată cu mari avantaje de către elevi și studenți la luarea de notițe la cursuri. Lucrul acesta, pe lîngă folosul în sine, îl are și pe acela — nu mai puțin însemnat — de a contribui la perfecționarea, sub aspect practic, a cunoștințelor lor stenografice. În același timp, stenografia — prin activizarea atenției și a memoriei, precum și a facultății de înțelegere și discernămînt — contribuie, alături de celelalte obiecte de învățămînt, la educația lor intelectuală.

* * *

Trebuie spus de la început că a cunoaște stenografia nu înseamnă numai a o înțelege teoretic, ci a o putea folosi efectiv.

Învățarea părții teoretice este foarte ușoară. Cunoașterea teoretică trebuie să fie însă dublată de aplicarea cunoștințelor dobîndite, de exerciții. Fără exerciții sistematice nu se poate ajunge la deprinderea stenografiei.

Lecţiile din manualul de faţă sînt astfel alcătuite încît să satisfacă această cerinţă. Fiecare lecţie cuprinde, pe lîngă expunerea teoretică respectivă, cîte două exerciţii: unul de citire-copiere şi altul de traducere în stenografie.

Exerciţiul de citire-copiere va fi citit de cîteva ori, pînă cînd se va ajunge la o lectură curentă. Nu se va proceda la „descifrarea" izolată, a fiecărui cuvînt în parte, fapt care poate duce la lecturi greşite, ci se va urmări sensul propoziţiei sau frazei respective, considerată în totalitatea ei. Dacă un cuvînt nu poate fi citit, nu se va opri asupra lui, ci se va trece mai departe, la cuvintele următoare. În felul acesta, cu ajutorul contextului, dificultatea va fi uşor înlăturată. Dificultăţile de acest fel nu trebuie să înspăimînte, fiind un lucru absolut normal. Să nu se uite că şi în învăţarea scrierii obişnuite nu s-a putut realiza de la început o citire curentă. Cu timpul însă, prin exerciţiu, se va trece, ca şi în aceasta, de la silabisire, de la „descifrare", la citirea propriu-zisă, cursivă, fără ezitări.

Pentru controlul citirii, am dat la sfîrşitul manualului (pag. 189) cheia exerciţiilor.

Se va trece apoi la copiere. Fiecare exerciţiu va fi copiat de cel puţin două ori: o dată după textul stenografic şi o dată după „cheia" lui. Copierea nu trebuie făcută mecanic, prin simpla desenare a semnelor stenografice, fără înţelegerea celor scrise. În timpul scrierii, cuvintele vor fi dictate încet sau pronunţate în gînd.

După fiecare copiere, exerciţiul va fi citit, de data aceasta după propriile stenograme. Copierile după textul în litere obişnuite vor fi în plus confruntate, printr-o lectură paralelă, cu textul stenografic tipărit. Cuvintele greşite vor fi recopiate corect, de mai multe ori, pe caietul de clasă.

Exerciţiul de traducere în stenografie este alcătuit din două părţi: cuvinte izolate şi fraze. Cuvintele izolate vor fi copiate mai întîi în scriere obişnuită, unul sub altul. Alături se va trece traducerea lor în stenografie, repetată de cîteva ori, pînă aproape de sfîrşitul rîndului (spaţiul rămas va fi folosit pentru corectare, în clasă). În continuare va fi scrisă, direct în stenografie, şi cealaltă parte a exerciţiului. După scriere se va trece la citirea şi, eventual, corectarea ei.

* * *

Completăm indicaţiile de mai sus cu cîteva recomandări:

a) *Nu vă grăbiţi.* Scrisul stenografic se execută încet, calm. Viteza va veni cu timpul, pe nesimţite. Graba aduce nervozitate, oboseală, deformarea stenogramelor.

b) *Scrieţi caligrafic.* „Bun stenograf, bun caligraf", spune un dicton stenografic. Semnele stenografice trebuie corect executate, cu respec-

tarea strictă a dimensiunilor și a formelor stabilite, fără corectări și reveniri asupra traseului.

Pentru realizarea unei scrieri caligrafice se vor folosi, pînă la obținerea deprinderii necesare, caiete cu pătrățele de 4 mm sau, în lipsă, caiete obișnuite de aritmetică. Se poate scrie și pe caiete neliniate, prin folosirea unui transparent. Caietul se împarte în două coloane. Se va scrie numai pe paginile din dreapta. La terminarea lor, caietul va fi răsturnat și completate și celelalte pagini.

Se va scrie cu creionul (cu mina moale, bine ascuțit) sau cu cerneală (cu stilou, cu peniță subțire). Se va evita folosirea stilourilor cu pastă.

c) *Nu apăsați.* Apăsînd, scrieți mai încet și obosiți mai repede. Țineți corect creionul în mînă, fără să-l strîngeți, cu degetele întinse, nu chircite.

d) *Citiți și recitiți stenogramele de cît mai multe ori.* Scrisul stenografic nu se citește mai greu decît scrisul obișnuit. Ușurința cu care-l citim pe acesta se datorește faptului că am citit enorm de mult, incomparabil mai mult decît am scris. Și în stenografie trebuie urmat același drum. Dați deci toată atenția cititului. Nu vă mulțumiți cu o singură citire a exercițiilor. Nu socotiți împlinită lectura decît în momentul în care veți putea realiza o citire ușoară, cursivă, fără „poticniri". Obișnuiți-vă — ca o regulă de bază în munca stenografică — să nu treceți, fără a citi, peste nimic din ceea ce veți scrie în stenografie (exerciții, notițe etc.).

e) *Folosiți de îndată stenografia, prin aplicarea, în practică, a cunoștințelor dobîndite.* Intercalați, pentru aceasta, în scrierea obișnuită, cuvintele stenografice pe care le cunoașteți. Nu încercați să scrieți de la început totul în stenografie. Mulțumiți-vă deocamdată numai cu o împestrițare a scrisului, prin folosirea în special a cuvintelor frecvente *(de, și, să, se, este, o, un, în, tot, din, pentru* etc.*)* și a celor bine cunoscute din activitatea școlară de fiecare zi. Trecerea de la scrierea obișnuită la cea stenografică trebuie să se facă treptat, pe măsura exercițiului de scriere și citire realizat.

* * *

Ca și în scrierea obișnuită, unde se folosesc sute de alfabete, și în stenografie există diferite principii și procedee de realizare a scrisului, concretizate în numeroase „sisteme", unele limitate la țara de origine, altele practicate și în afara acesteia.

Sistemul de stenografie predat în acest curs este cel creat în anul 1908 de către Henri Stahl (1877—1942). Este primul sistem românesc de stenografie, întocmit pe baza frecvenței și combinațiilor sunetelor în limba română. El poate fi folosit și pentru stenografierea în alte limbi.

Lecția I

Alfabetul

1. Alfabetul este alcătuit din următoarele semne:

Bastoane							
P	B	T	D	N	ÎNTR	FK	VK
TT	DD						

Curbe							
Ce Ci	F	K Ch	G Gh	Ge Gi	V	X	H

Cîrlige				Bucle	
R	L	CeR	FR	SŞZ	M

J se notează cu *Ce*, iar *Ț* cu *T*, scrise mai apăsat.

2. Literele *P* și *TT* sînt de două treimi de pătrățel, iar *B* și *DD* de două pătrățele.

T și *FK* sînt de o jumătate de diagonală, iar *D* și *VK* de o diagonală și jumătate.

N și *ÎNTR* sînt singurele litere care se scriu de jos în sus. Mai înclinate decît *T* și *D* (care se scriu de sus în jos), ele sînt, ca dimensiune, egale cu acestea.

Ce, *F*, *K* și *G* — semicercuri perfecte — au diametrul un pătrățel, iar *Ge*, *V*, *X* și *H* — semielipse — au dimensiunea de un pătrățel și jumătate.

R, *L*, *CeR*, *Fr* și *S* sînt cît se poate de mici (cam de o treime de pătrățel).

M este puțin mai mic decît un pătrățel.

3. În stenografie se scriu, în general, numai consoanele. Vocalele și diftongii — a căror notare este necesară numai în anumite cazuri — vor face obiectul unor lecții speciale.

4. A se observa că litera *C* din alfabetul obișnuit este reprezentată în stenografie prin două semne: unul cînd se pronunță *k* (ca în cuvintele *plac* sau *chem*) și altul cînd se pronunță *ce* sau *ci* (ca în cuvintele *place* sau *cineva*).

La fel și literei *G* îi corespunde un semn cînd este pronunțată *g* (ca în cuvintele *rog* sau *Gheorghe*) și un alt semn cînd este pronunțată *ge* sau *gi* (ca în cuvintele *rogi* sau *George*).

Exerciții

a) Scrieți cîte 2—3 rînduri din fiecare literă a alfabetului. Semnele vor fi executate fără grabă, cît se poate de caligrafic și ușor (neapăsat).

b) Transpuneți în semne stenografice primele cinci alineate din textul de la pagina 3, înșiruind, una lîngă alta, fără a le lega, consoanele din care sînt alcătuite cuvintele respective. Nu uitați: *T* și *D* se scriu de sus în jos (mai jos decît celelalte litere), iar *N* și *ÎNTR* de jos în sus. Exemplu:

Stenografia este un sistem de scriere simplificată

cu ajutorul căruia se poate nota vorbirea

c) Reconstituiți alfabetul stenografic, în forma prezentată la pag. 6 (din memorie, pînă la executarea lui perfectă).

Lecția a II-a

Cuvinte simple. Abrevieri convenționale

5. Ca și în scrierea obișnuită, cuvintele stenografice se înșiruie pe o „linie de scris", în rînduri orizontale.

Rîndul stenografic este format din trei rînduri de pătrățele, două deasupra și unul sub linia de scris. Se va scrie deci din trei în trei pătrățele.

6. Pentru precizare, cîteva cuvinte se scriu mai sus (în general cele cu *i*) sau mai jos față de linia de scris.

Astfel, un punct pe linia de scris înseamnă *a* sau *o*, iar plasat mai sus (la jumătatea pătrățelului superior) *e* sau *i*; *în* se notează printr-un mic *N* scris sus, iar *un* prin același semn, scris dedesubtul liniei de scris etc.

Iată, aproape completă, lista acestor cuvinte:

a o — e i	se să s-a — și	mă mai — mi	are ar — era	le la li — el ele îl	tot toată toate — toți	un una — în

În afară de cuvintele de mai sus, există și alte cuvinte formate din cîte un singur semn (monosemne): *P* = *pe*, *D* = *de*, *T* = *te*, *Ţ* = *ți*, *N* = *ne* sau *ni*, *ÎNTR* = *între* sau *intră*, *FK* = *fac* sau *foc*, *VK* = *vechi* sau *veac*, *DD* = *dud* sau *deda*, *F* = *fi* sau *fie*, *V* = *vă*, *va* sau *vi*, *K* = *că* sau *ca*, *FR* = *fără* sau *fier*, *CeR* = *cere* sau *ceară* etc.

7. Articolul singular nu se notează. Se scrie deci *totu(l)*, *focu(l)*, iar nu *totul*, *focul*.

8. În scopul obținerii unui scris cît mai simplificat, se întrebuințează în stenografie, pentru notarea unor cuvinte și în special a expresiilor des folosite, așa-numitele abrevieri convenționale.

În afară de cîteva semne împrumutate din matematici, abrevierile convenționale utilizate de sistemul Stahl sînt, așa cum vom vedea în lecțiile următoare, construite exclusiv pe baza alfabetului. Pentru a înlesni însușirea lor, ele au fost repartizate pe întreg parcursul lecțiilor.

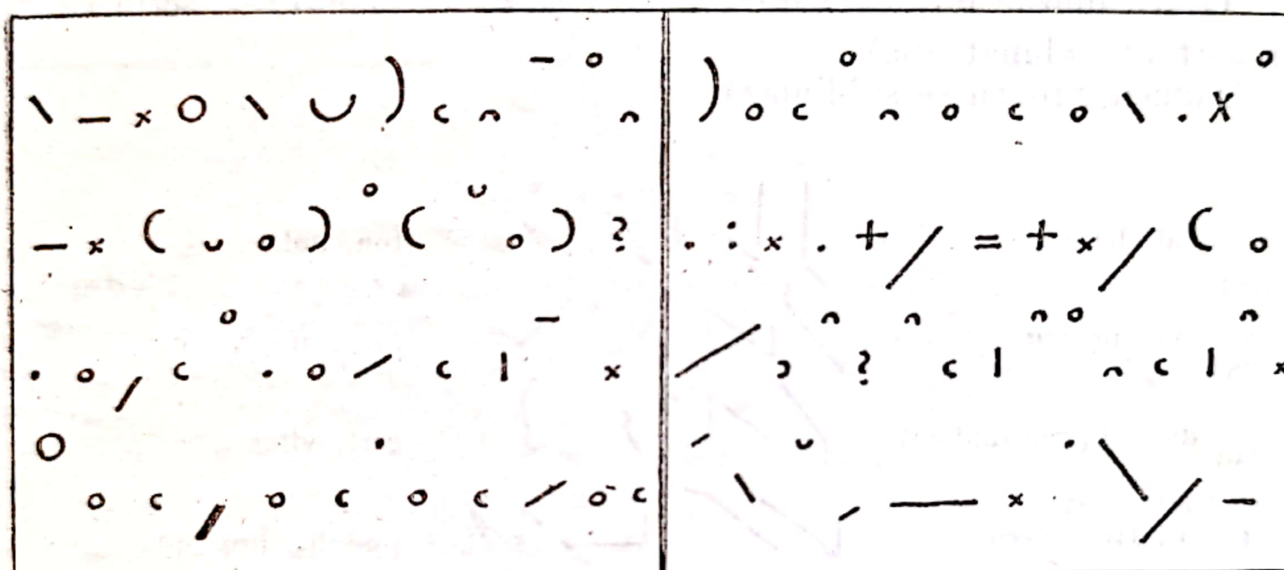
9. În stenografie, fiecare frază nouă se scrie de la capăt și mai dinăuntru. Virgula se marchează prin dublarea spațiului dintre cuvinte. Semnele întrebării și exclamării sînt cele din scrisul obișnuit.

Pentru a economisi spațiul, am însemnat punctul printr-un mic semn al înmulțirii. La copierea exercițiilor nu se va folosi însă acest semn, ci se va aplica regula menționată mai sus.

Abrevieri

înmulțire, înmulțit	×	=	egal, același
împărțire, împărțit	:	+	mort, murit, moarte

Exercițiul 1

Exercițiul 2

Ce o să mă facă, ce o să te facă, ce o să îl facă, ce o să ne facă, ce o să vă facă și ce o să le facă? — O să mi se facă, o să ți se facă, o să i se facă, o să ni se facă, o să vi se facă și o să li se facă tot ce cer. — Este fără *moarte*. — Ce ar fi ca totu(l) să se ceară de ele? — La ce se va mai deda? — A *murit* în *același* veac. — Totu(l) s-a *împărțit* *egal* la toți și la toate. — A *înmulțit* totu(l). — În foc era un fier vechi. — Ce de dude! — Vă va cere tot. — De ce, între ce și pe ce era? — E toată foc! — Mă fac că fac totu(l). — Între toți are să fie și el. — De ce să intre în foc? — E tot.

Notă. Cuvintele subliniate reprezintă abrevieri convenționale. Literele în paranteză nu se scriu. Cuvîntul *este* se notează cu *e*.

Legarea semnelor (I)

10. Semnele stenografice se scriu înlănțuindu-se, fără nici o trăsătură specială de legătură, litera următoare începînd chiar din locul unde s-a terminat cea precedentă.

Nu se ridică mîna pînă nu se termină cuvîntul.

Se va respecta strict direcția semnelor stabilită prin alfabet (atenție în special la literele care pot da loc, sub acest aspect, la confuzii: *T* și *N*, *D* și *ÎNTR*).

11. Grupurile inițiale *IMP (ÎMP)* și *IMB (ÎMB)* se scriu cu *N* (i*n*portant, î*n*binat etc.).

Numele proprii se subliniază.

bat, ban — ton, notă

pod, pentru — facultate, vacant

după, întrep(rindere) — cert, vifor

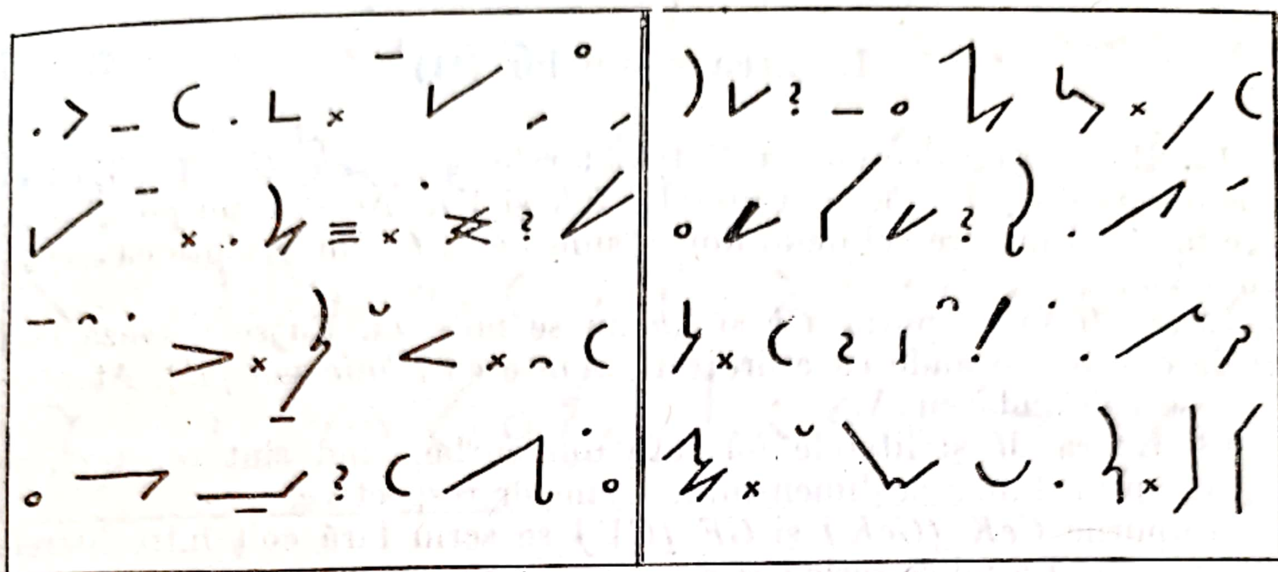
printre, intern — podidit, împliniți

Notă. *T* și *D*, în combinație cu alte litere, nu se mai scriu sub linia de scris, așa cum se scriu cînd sînt izolate, posibilitatea de confuzie cu *N* și *ÎNTR* fiind, în acest caz, exclusă.

Abrevieri

mai mare	>	≷	mai mare sau mai mic
mai mic	<	≡	în același timp

Exercițiul 3

Exercițiul 4

Imbold, d*intr*e, lalelele, *fer*tili*tate*, bă*tăt*orit, țandără, îmblănit, tifon, *vo*cabular, dîndu-ne, *intr*odu*cere*, di*f*icul*tate*, pri*did*it, impor*tat*, vini*f*i*cat*, vinde, implîn*tat*, *cer*eale, *forfe*cat, *ded*ublat, înțepenit, fan*far*on, tă*cere*, tea*făr*.

La *mai mare*! — Prețul e *mai mare sau mai mic*? — E *mai mic*. — A telefonat *în același timp*. — Filip s-a îmbolnăvit. — S-a *inter*nat. — Pînă unde se întinde pădurea de brad? — L-a durut un dinte. — La debit se vinde *tut*un. — Ce pantofi are? — S-a *făc*ut praf și pulbere. — Ne trebuie un *cer*ti*f*i*c*at. — S-a în*ve*chit de tot. — Ce o să mi se propună și ce i s-a *cer*ut? — Ce a devenit el? — Era de o bună*tat*e rar întîlnită. — Ce roluri a *interpret*at? — Dan e la fîntînă. — Este *foar*te *fir*av. — Fine.

Notă. În afară de abrevierile convenționale, am subliniat și grupele de litere notate printr-un singur semn: *CeR*, *FR*, *FK*, *VK* etc. (cu excepția monosemnelor). Cuvintele despărțite prin liniuță se scriu legat.

Stenograful bun scrie calm, caligrafic, ușor (neapăsat).

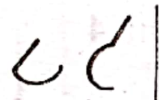
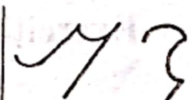
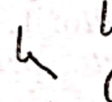
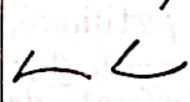
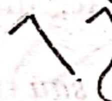
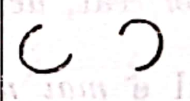
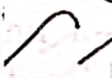
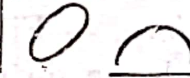
Legarea semnelor (II)

12. Reamintim deosebirea dintre literele *K* — *Ce* şi *G* — *Ge*. Ea trebuie observată şi la folosirea literelor *FK* şi *VK*. Acestea nu pot fi aplicate în cazul în care cel de-al doilea sunet este *Ce* (în cuvinte ca *preface* sau *invoci*).

Litera *H* în grupurile *Ch* şi *Gh* nu se notează. Ea se notează însă ori de cîte ori se aude ca atare (în cuvinte ca *tehnic* sau *şah*). Atenţie: a nu se confunda cu *X*.

13. Litera *M* şi literele formate din curbe, cînd sînt repetate, se notează prin dublarea dimensiunii semnelor respective.

Grupurile *CeK (GeK)* şi *GF (GV)* se scriu fără colţ între literele componente. La fel se scrie *GeCe*.

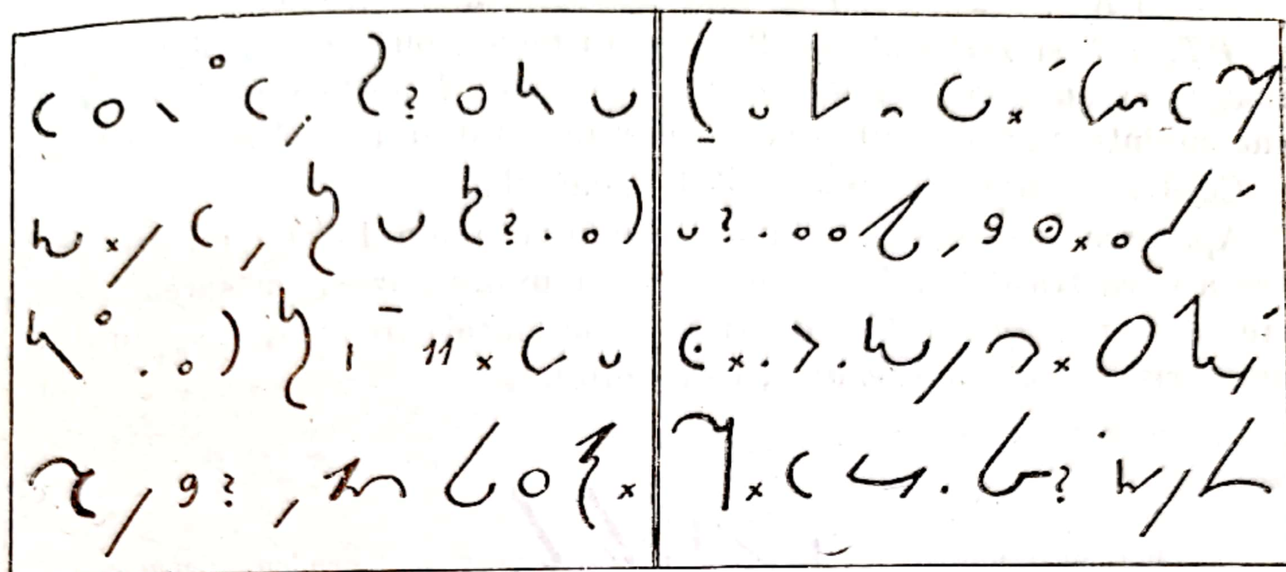
tac, tace			conchide, ghicit
prefac, preface			teh(nic), taxă
invoc, invoci			cică, gafă
întreg, întregi			mamă, Goga

Abrevieri

nouă, nou, noi			mijloc
unul după altul			centru

> *În timpul citirii, urmăriţi cu atenţie sensul propoziţiei sau frazei respective.*

Exercițiul 5

Exercițiul 6

*Ded*uc, *ded*uce, Tecuci, *v*accin, vecin, planifici, *cer*culeț, pregă*tit*, prege*tat*, chibrit, ghidaj, tragic, tragice, cicatrice, implicat, gigant, *voca*lic, guv(ern), decît, *într*ucît, box, gogonat, hohot, *fur*că.

Noul trebuie să învingă și învinge *tot*deauna. — Pe *noi* o să ne *într*eci, dar o să te *într*eacă toți ceilalți *unul după altul*. — Cînd ne va con*voca* și prin ce *mijloace* o să ne convoace? — Felix joacă în *centru*. — Unde a can*did*at Chiril? — Ce în*cear*că să facă și ce în*cer*ci să faci? — A lucrat în tihnă. — Mimi, Cici, Fifi și Vivi se duc la *circ*. — În grădină cîntă un cuc. — Genoveva a plecat la Geneva. — *Intr*iga împinge la *intr*igi. — Pune punct! — Gata!

Lecția a V-a

Apăsări (grupe biconsonantice)

14. Prin scrierea mai apăsată a literelor mai jos menționate, se obțin noi grupe biconsonantice:

P	apăsat	= *PT*		*D*	apăsat	= *DP*
B	„	= *BT*		*TT*	„	= *TȚ* (*ȚT*)

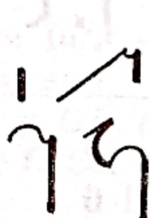
FK	apăsat	= *FG*	*CeR*	apăsat	= *JR* sau *GeR*
VK	„	= *VG*	*FR*	„	= *VR*

PT, *BT* și *DP* sînt facultative. Primele două se aplică în special final, în cuvinte ca *început*, *vorbit* etc., în care *T* nu face parte din rădăcina cuvîntului. Cuvîntul *după* se scrie integral, din două semne (*du-pă*).

Celelalte grupe au aplicabilitate generală.

Apăsarea se face prin simpla presiune a creionului, iar nu prin revenire asupra traseului. Menționăm că în multe cazuri apăsarea nici nu este necesar să fie efectiv realizată (în cuvintele frecvente sau cu desen caracteristic: *pot*, *independent*, *vorbă* etc.).

pot, întrerupt

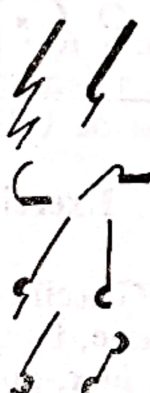

grăbit, înjghebat

fug, fagure

vag, veghere

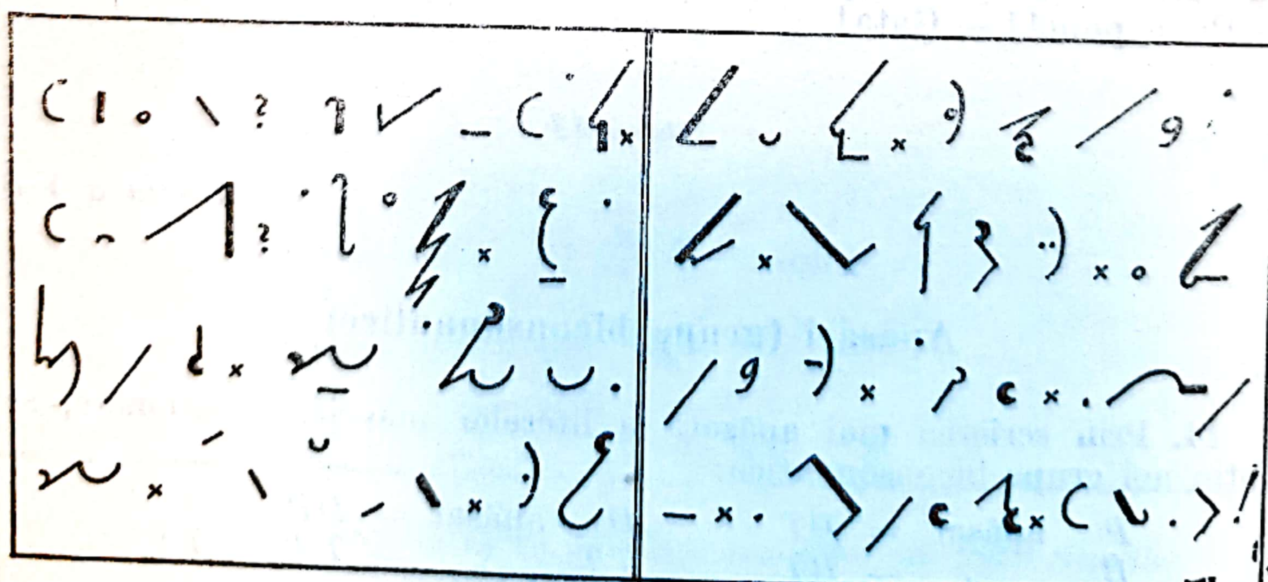
dependent, departe

citeț, înălțați

degerat, bujor

devorat, vîrtejuri

Exercițiul 7

Abrevieri

din punct de vedere	din mai multe puncte de vedere
din acest punct de vedere	din toate punctele de vedere

Exercițiul 8

*Pă*trunde, împodo*bit*, *de*prindere, poli*teţe*, împre*jur*are, fa*vor*it, *fug*ar, *vag*abond, înfi*pt*, *dep*anat, *întregire*, *v*ar*g*ă, *fig*urat, pri*veg*here, în*v*ră*j*bit, înhă*ţat*, înţe*paţi*, în*dup*lecat, pa*jur*ă, în*fig*, *vag*onet, *jer*tfă, în*frăţiţi*, di*g*erat.

Din toate punctele de vedere, totu(l) *dep*inde de toţi. — Pro*ver*bu(l) e o *vor*bă înţelea*pt*ă. — Tot pă*ţitu*(l) e price*put*. — *Din mai multe puncte de vedere* a tre*buit* să facă plîn*gere*. — *Din acest punct de vedere*, s-a îndrep*tat* şi se va mai îndre*pta* — De fa*pt*, ce *punct de vedere* are? — *Varvar*a e ca o ve*ver*iţă. — Este un diri*jor* plin de cali*tăţi*. — Nu *forţaţi* nota! — De *frig*, s-a *făc*ut co*vr*ig. — Era *într*-ade*văr* îngri*jor*at. — *M-am* *cocoţat* în *vîr*fu(l) copac(ului). — Cînt la *fag*ot. — Tună şi ful*ger*ă. — A ince*put* să facă box. — A învă*ţat* după no*tiţe*. — E de *veg*he. — Noa*pte* bună!

Lecţia a VI-a

Vocalele (I)

15. Vocalele sînt în stenografie elemente accesorii, secundare. Ele se notează numai în anumite cazuri:

a) la începutul cuvintelor, întotdeauna (cu excepţia unor cuvinte frecvente);

b) la sfîrşitul cuvintelor, pentru precizarea unor cuvinte monosilabice (*nu*, *n-a*, spre deosebire de *ne*; *tu*, *ta*, spre deosebire de *te* etc.) şi pentru a distinge, în cazurile în care este necesar, anumite forme gramaticale (în special pluralul);

c) în interiorul cuvintelor, pentru despărțirea a două bastoane în prelungire de traseu și, în mod excepțional, în cuvintele puțin obișnuite sau care ar da loc la confuzii.

Silabele inițiale *IN (ÎN)* și *IM (ÎM)* nu se vocalizează.

16. Vocalele se notează prin puncte în diferite poziții:

— dreapta: A și Ă
— stînga: O și U
— sus sau jos: E și I
(față de bastoane în capete)

e
i
o, u | a, ă
o, u | a, ă
e
i

Vocalele se scriu după notarea scheletului consonantic al cuvîntului.

ab, ba — ac, cu

an n-a — ară, al

in, nu — alb, eliberat

acea, (a)ici — lui, unii

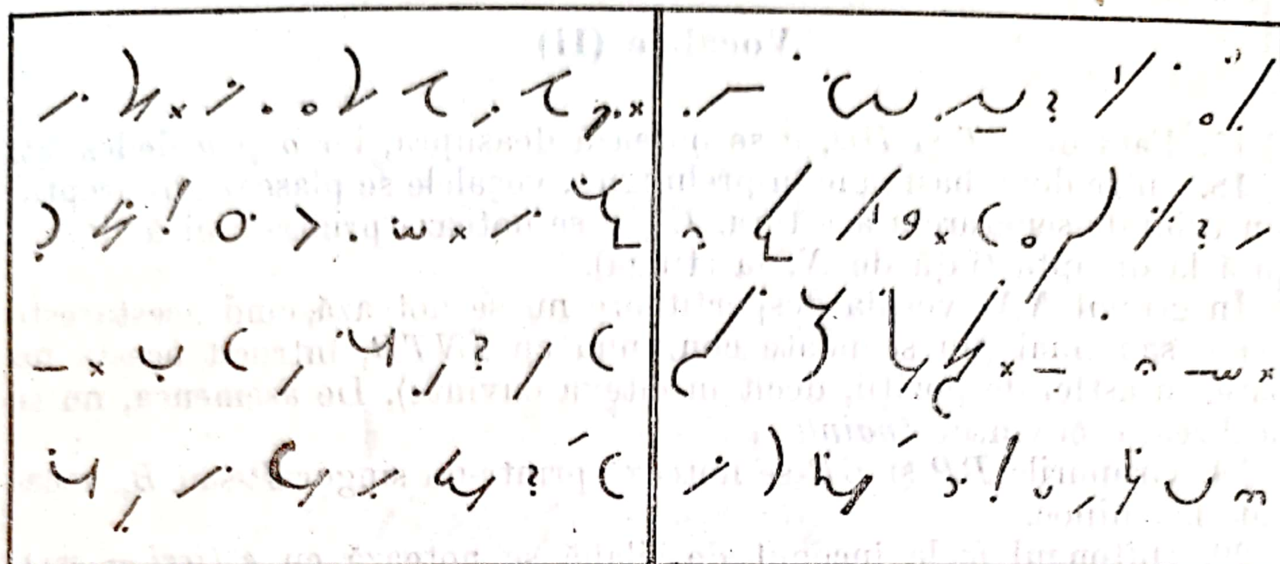
Notă. Cuvîntul *cu* se vocalizează dedesubt. Terminația *lui* nu se notează; în cazul în care este considerată totuși necesară, ea va fi notată cu *i* (ca în cuvîntul *lui*).

Abrevieri

pe de o parte — pe de o parte și de alta

pe de altă parte — al lui

Exercițiul 9

Exercițiul 10

*Adap*tat, *o*dihnă, *e*ta*je*ră, *antr*icot, *e*ner*v*at, *ungere*, *afec*tat, *evo*cat, *a*guridă, *o*glindă, *i*gnorat, *a*xă, *o*ctogon, *e*chilibru, *a*jun, *i*gienic, *u*cide, *a*fînat, *o*filit, *e*vident, *a*lpin, *e*lip*t*ic, *uver*tură, *e*for*t*.

O să te convingi şi tu că *adevăr*u(l) nu e de partea t*a*. — Cine face lu*i* îşi face. — *A*ccidentu(l) s-a *pe*trecut în *O*ccident. — Cîte *a*cte are *o*pera *E*dip? — Prin *e*vaporare *a*pa se preface în *a*buri. — F*i*i *cu* *o*chii în patru! — N*u* are şi n-*a* *a*vut nici o *i*dee. — Era *al lui* ori *a*l *a*ltora? — *A*tacu(l) n-*a* putut fi *evitat*. — *I*gnat şi *A*gripina erau în *o*gradă. — *Pe de o parte* cald, *pe de altă parte* frig. — Cine era *de o parte şi de alta* a *u*şii? — Un*ii* d*a*, al*ț*ii b*a*. — Pînă *a*ici!

Notă. Pentru a evita omiterea lor — greşeală frecventă la începători — am subliniat vocalele a căror notare este necesară. Cuvîntul *îşi* se scrie sus, ca *şi*, dar ovalizat şi înclinat; la fel — dar pe linia de scris — se scriu cuvintele *aş* şi *aşa*. Numeralele se scriu cu cifre (*patru* = 4).

> *Citiți și recitiți stenogramele de cît mai multe ori. Citiți exercițiile atît înainte de a trece la scrierea lor, cît și după fiecare copiere.*

Vocalele (II)

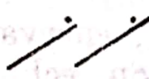
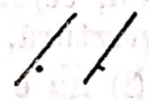
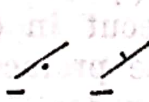
17. Față de *TT* și *DD*, *a* se notează deasupra, iar *o* și *u* dedesubt.

18. Între două bastoane în prelungire, vocalele se plasează în dreptul punctului de separare a acestora. *E* și *i* se notează printr-o mică liniuță lipită la dreapta (față de *N*, la stînga).

În grupul *NN*, vocala despărțitoare nu se notează cînd acesta este medial sau final (nu se poate confunda cu *ÎNTR*, întrucît acesta nu apare, în astfel de poziții, decît în cîteva cuvinte). De asemenea, nu se vocalizează cuvîntul *înainte*.

19. Grupurile *PP* și *BB* se notează printr-un singur *P* sau *B*, vocalizat la mijloc.

20. Diftongul *ie* la început de silabă se notează cu *e* (*ieri* = *eri*). *H* inițial poate fi, în unele cuvinte, omis (*hotărît* = *otărît*).

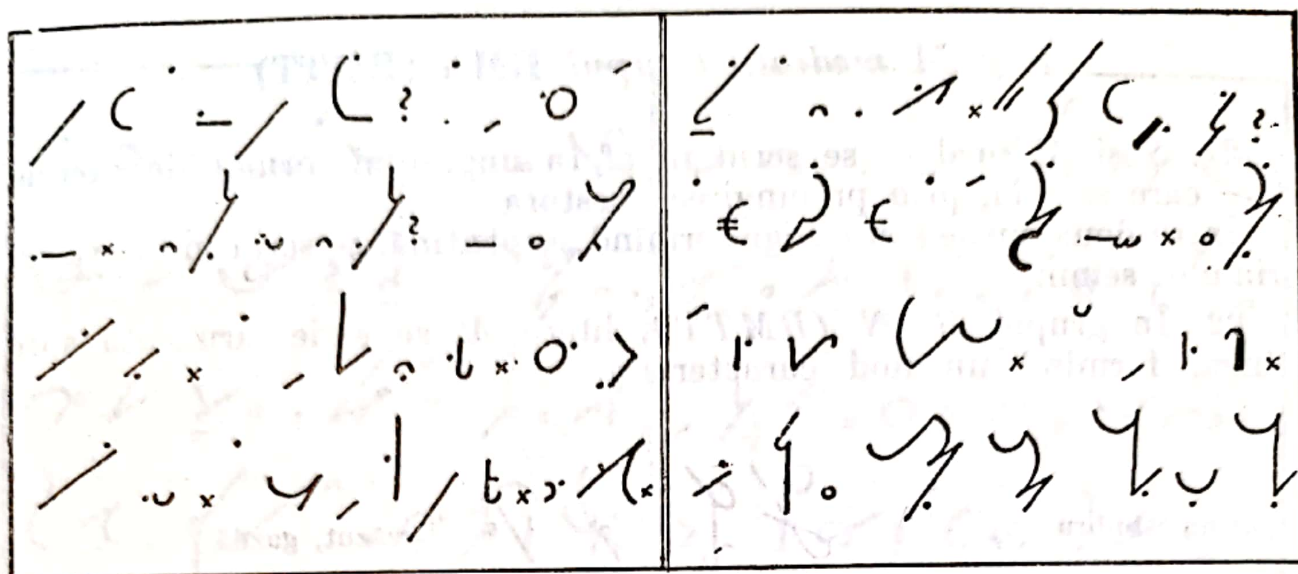
atît, dădu		înainte, punînd-o
într-o, într-un		bobină, pepene
dat, dete		Dan, Dinu
Nan, Nini		(i)eri, (h)otărît

Abrevieri

dumneavoastră		ceea ce
dumneata, dumitale		din ce în ce (mai)

Notă. Am dat mai sus primele abrevieri construite pe baza procedeului general de abreviere folosit în stenografia Stahl: cu ajutorul secantei. Tăind cu o secantă primul termen al unei expresii, se reprezintă, subînțelegîndu-se, și restul ei.

Exercițiul 11

Notă. În mod obișnuit, cuvinte ca *Dan-Dinu*, *cabană*, *cabină* etc. nu se vocalizează. Cînd însă este posibilă o confuzie, se vor marca vocalele care le diferențiază.

Exercițiul 12

Anecdotă, papură, Apenini, biped, atîtica, în(n)odat, (h)op, oțet, Afrodita, boboc, pepit, un(iu)ne, Babadag, întruniți, în(ai)ntat, popularitate, îmbibare, (h)abar, editat-o, aninat, pipernicit, adunînd, printr-o, (i)epure.

Tudor face parte *dintr-o* echipă de popice. — Cu ce utilaj va dota întrep(rinderea) *dv.*? — Era od(ată) o babă. — Nucu este *mai mare* și Nicu *mai mic* decît Nacu. — Trage într-una din pipă. — Nu ațîța focu(l)! — Era în (h)alat și papuci. — S-a prăpădit de doru(l) *d-tale*! — Ce era înainte aici? — E *din ce în ce mai* atent. — Dodo e bolnav de otită. — Vino îndată! — S-a împopoțonat ca o paparudă. — Ținîndu-te *deoparte*, (u)nde o să ajungi? — De ce ați cerut-o? — Dă *ceea ce* are de dat. — Pentru azi, atît.

Nu vă mărginiți la „descifrarea" fiecărui cuvînt aparte, fără nici o legătură cu celelalte cuvinte, ci căutați să-l încadrați în contextul respectiv.

S *şi* M *mediali. Grupul* RMN (RMTT)

21. *S* şi *M* mediali se scriu în afara unghiului format de literele între care se află, prin prelungirea acestora.

Între două curbe sau cîrlige formînd serpentină, se scriu în interiorul primului semn.

22. În grupul *RMN (RMTT)*, litera *M* se scrie aruncată spre stînga, formînd un nod caracteristic.

demn, timbru			văzut, gazdă
cumpăr, comun			fizice, lăsare
ramură, limbă			rămîn, d(e)termin
nu se poate, constat			permanent, împrumutat

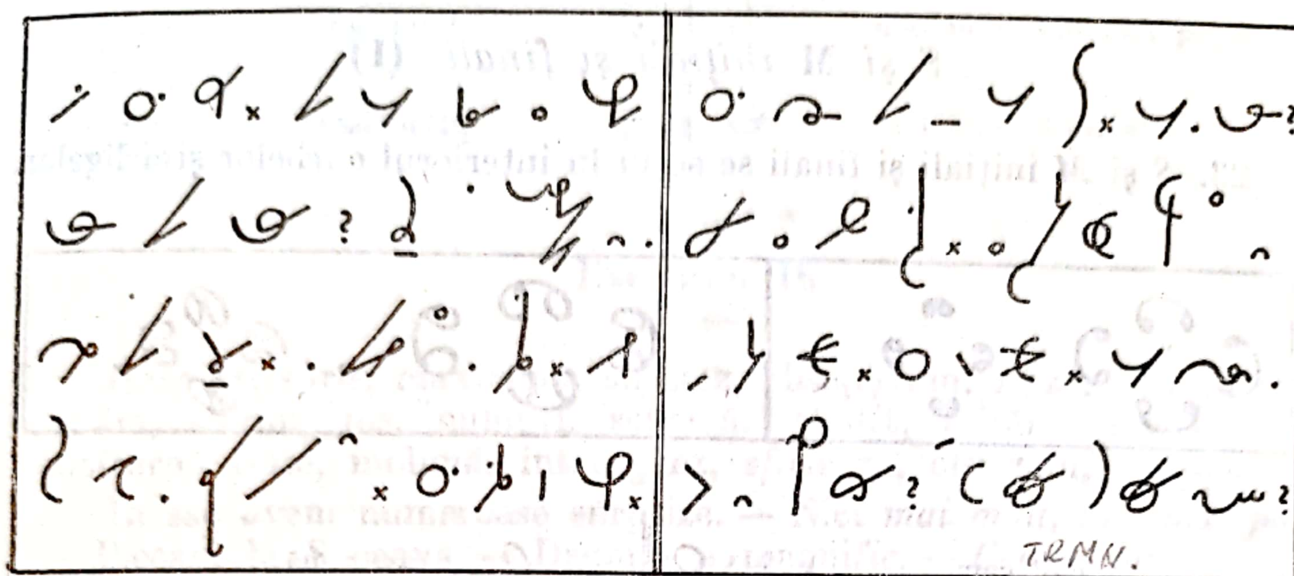
Abrevieri

din ce în ce mai mult			din ce în ce mai mic
din ce în ce mai mare			din ce în ce mai bun

Notă. Pentru a putea construi cu acelaşi cuvînt de bază mai multe abrevieri, precum şi în cazurile în care precizia o cere, secanta se înlocuieşte cu prima literă a cuvîntului omis.

Nu neglijaţi notarea vocalelor iniţiale.
Omiterea lor îngreuiază citirea stenogramelor şi poate da loc la confuzii.

Exercițiul 13

Exercițiul 14

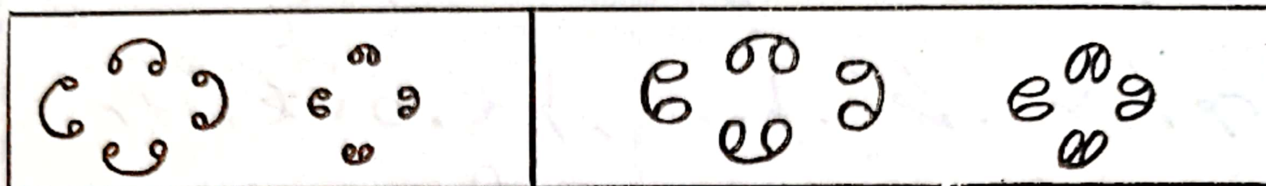
Vizită, *a*gonisit, dinami*tat*, în*ver*şunat, des*fig*urat, *for*mulă, psiholog, primind, *interzicer*e, *o*bsed*at*, comice, gimnastică, pomenit, fixat (cu *fk*), fascinat, fos*for*, rezo(l)vă, înspumat, dozaj, compensare, dumbravă, romantic, deghizat, *dede*sub*t*.

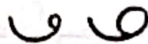
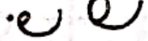
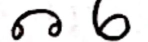
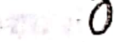
Temperatura este *din ce în ce mai mare*. — E un om cins*tit* şi dez*inte*resat. — Pantelimon e *a*bsor*bit din ce în ce mai mult* de *noul* lu*i* roman. — Am discu*tat* despre dezv(oltarea) comerț(ului). — Era un pasa*ger* incomod. — A dispărut ca o cometă. — Ce justi*fi*care prezintă? — S-a trezit dis-de-dimineaţă. — Lazăr se plimbă *cu* Camil. — Lumina este *din ce în ce mai mică*. — *Nu se poate* să permite*ţi a*şa ceva. — A comunicat că s-a răzgîndi*t*. — Cine îl întîmpină? — Face tumbe. — Ce *a*nimale respiră prin plămîni? — Ciomagul are două ca*pete*. — Răspund de ce s-a întîmplat. — Costin o*b*ţine rezultate *din ce în ce mai bune*. — *Am* terminat.

Copiaţi exerciţiile prin alternare, atît după textul în scriere stenografică, cît şi după cel în scriere obişnuită.

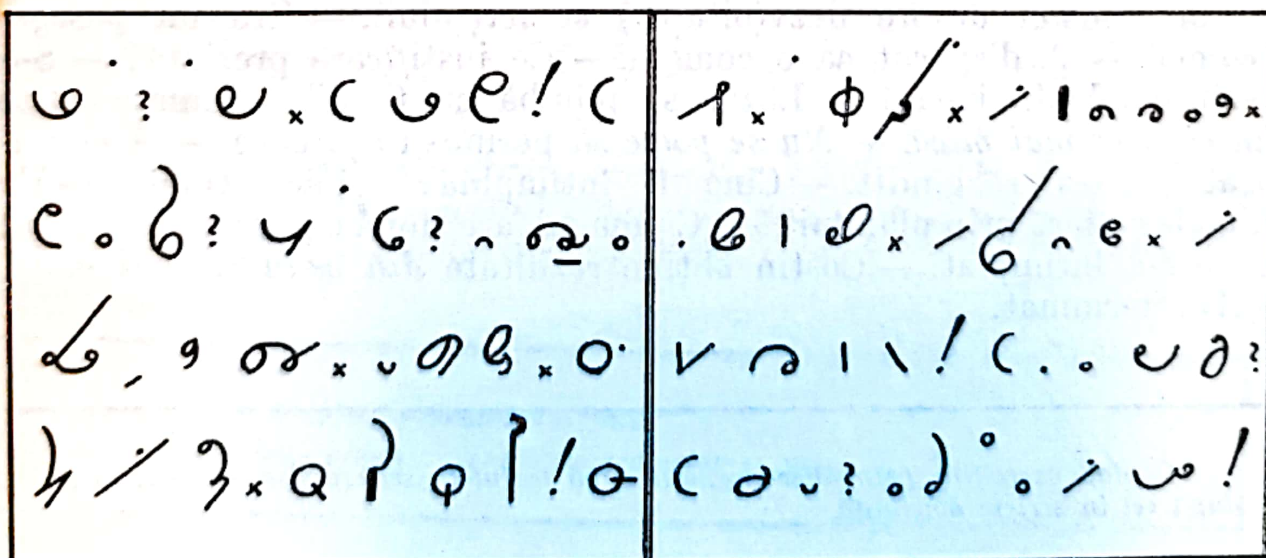
S *și* M *inițiali și finali* (I)

23. *S* și *M* inițiali și finali se scriu în interiorul curbelor și cîrligelor.

cos, cam			ras, ramă
usuc, mac			freză, fermă
zăgaz, zicem			zile, lamă
afiș, mov			mărime, mai ales

Exercițiul 15

Abrevieri

mai mult	mai mult sau mai puțin
mai puțin	mai mult decît atît

Exercițiul 16

*I*magine, surîs, maxi*mum*, su*g*erez, *o*bse(r)văm, zigzag, *ver*s, sold*at*, *jur*ăm, *sfăr*îm, jos, mîhniți, schemă, sfăd*it*, mirăm, scenă, *coco*ș, mofturos, *i*vise, molimă, interoghez, s*fîr*lează, cîștigăm, micime.

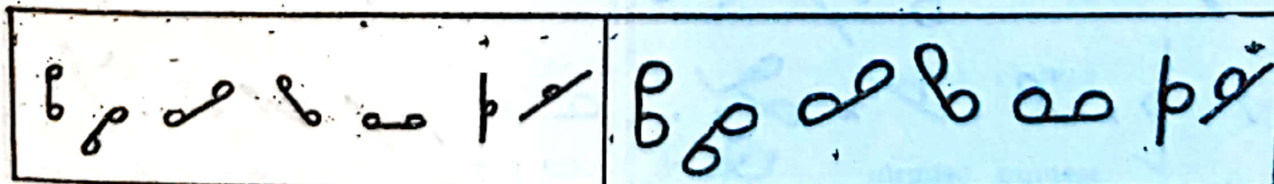
În sac *a*vem numeroase surprize. — Nici *mai mult*, nici *mai puțin.* — Plecăm la Suceava. — Drumul e magni*fic.* — *C*erem *forme noi.* — Era pe muche de cu*țit.* — S-a înecat la mal. — N-*a* înțeles de glumă. — A sărit ca *ars.* — Meci(ul) de șah începe marți. — L-am scos din *ale lui.* — *Mai mult sau mai puțin* totu(l) se schimbă. — Vom realiza *mai mult decît atît.* — S-a *făc*ut ghem. — Magdalena a cules flori de măceș. — Vasu(l) este *a*cum la Sulina. — Să lucrăm *mai ales* calm. — Să mergem pe urma lu*i.* — Sorin este un savant cunoscut. — S*fîr*șit.

Lecția a X-a

S *și* M *inițiali și finali* (II)

24. Față de bastoane, *S* și *M* inițiali și finali se scriu în sens contrar mersului acelor de ceasornic.

La fel se scriu și între două bastoane în prelungire.

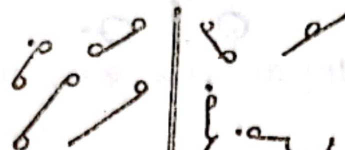
25. *EX* inițial se notează *ES* (*ex*port = *es*port, *ex*istă = *ez*istă etc.). În cîteva cuvinte, această înlocuire se poate face și medial (Al*ex*andru = Al*es*andru, compl*ex*itate = compl*es*itate etc.).

ostaș, sinus — sufix, înșine

zi de zi, interes — export, estetic

mutăm, amînăm — me(m)bru, prob(l)emă

imitat, dedăm — bambus, numind

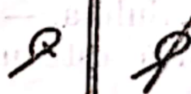

Abrevieri

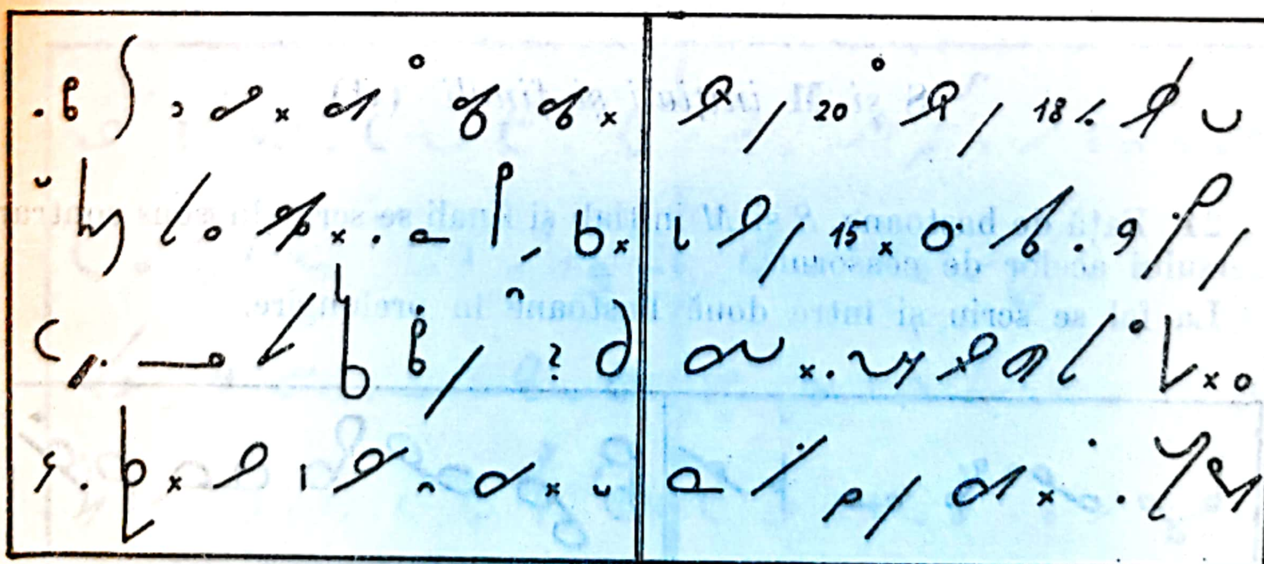
nu numai — nu mai puțin

nu mai mult — dar nu e mai puțin adevărat

Exercițiul 17

Exercițiul 18

*Intr*ăm, z*vîc*nise, meduză, înseninez, intimidăm, pri*didi*se, *veg*hem, protestează, mănușă, *ex*pres, *tot*uși, *făg*aș, îmbună*tăț*im, înmînăm, pre*fă*cuse, mo*țat*, șansă, în*dep*ărtez, pompăm, aște*pt*ase, *a*midon, pașaport, statistică, montăm.

T*u*dose *ex*plică *ex*celent. — (A)stăzi dăm teză la matematică. — *A*nastase și Dumitru sînt *zi de zi* împreună. — A *a*dus pînză, stofe și *a*lte țesături de mătase și bumbac. — Ce costum splendid! — Se teme și de *u*mbra lui. — Trebuie *nu numai* să începem, dar să și terminăm. — *Put*em să dăm răspunsu(l) *i*med(iat). — N*u* *tot* ce zboară se mănîncă. — Ce *inter*es are? — Ce *inter*esant! — Este *foar*te stimat, *dar nu e mai puțin adevărat* că e *o*m de *i*spravă. — Ce *ve*chime are? — *Nu mai puțin* de trei zile și *nu mai mult* de o să*pt*ămînă. — Stop!

Lecția a XI-a

Grupurile SS, SM *și* MS

26. Grupurile *SS* și *SM* se scriu sub forma unui 8 (culcat sau în picioare).

27. Grupul *MS* se scrie prin introducerea lui *S* în interiorul lui *M* (ca un *o* „de mînă").

sus-zis, există	semn, de asemenea
sistat, sesiza	moș, mosor
însuși, însușit	formez, cosmos
seamă, mai cu seamă	numise, numesc

Abrevieri

să-mi permiteți	să-mi îngăduiți
să-mi dați voie	sumă de bani

Exercițiul 19

Exercițiul 20

Meșteșug, *i*nimos, Tismana, *for*mez, *furi*șăm, masat, sosim, mus*tață*, rezistent, însumi, însumat, însumînd, zîm*bet*, rămășiță, musa*fir*, insistat, mască, gazos, suspect, semnez, *a*dresăm, prisos, *ex*emplar, fixez (cu *fk*).

Tonu(l) face muzica. — Ce *ex*amen a susținut Suzana? — O să primesc, *de asemenea*, un mesaj. — Visează lucruri in*ex*istente. — *Să-mi îngăduiți* să vă in*for*mez despre *ceea ce* urmează. — În tot ce s-a zis a *ex*istat și un sîmbure de *adevăr*. — A simulat o durere de măsele. — *Nu* măsura pe *al*ții *cu* palma *ta*. — Cît a consumat? — Ce *sumă de bani* a plă*tit*? — S-a *ocupat mai cu seamă* de eschimoși. — *A*m cumpărat smochine și măsline. — Trecerea este suspend*a*tă. — Ce fa*ptă* a comis? — *Să-mi permiteți* să vă părăsesc. — *Să-mi dați voie* să sfîrșesc.

Diftongii (I)

28. Diftongii se notează prin accente circumflexe orientate în diferite direcţii, potrivit schemei de mai jos.

Semnul diftongului este alcătuit din vîrful săgeţii care uneşte cele două vocale componente.

	e, i	i ↓ a	i ↑ a	e → i	o → a	o ↗ i	u ↙ e
o, u	a (ă, î)	ia	ai	ei	oa	oi	eu

29. Diftongii se plasează în general la dreapta consoanelor respective (poziţie corespunzînd direcţiei normale a scrisului).

Diftongii formaţi exclusiv din *E—I* sau *O—U* se plasează în locul vocalelor respective: *EI* şi *IE*, sus sau jos (deasupra sau dedesubt), *OU* şi *UO*, la stînga.

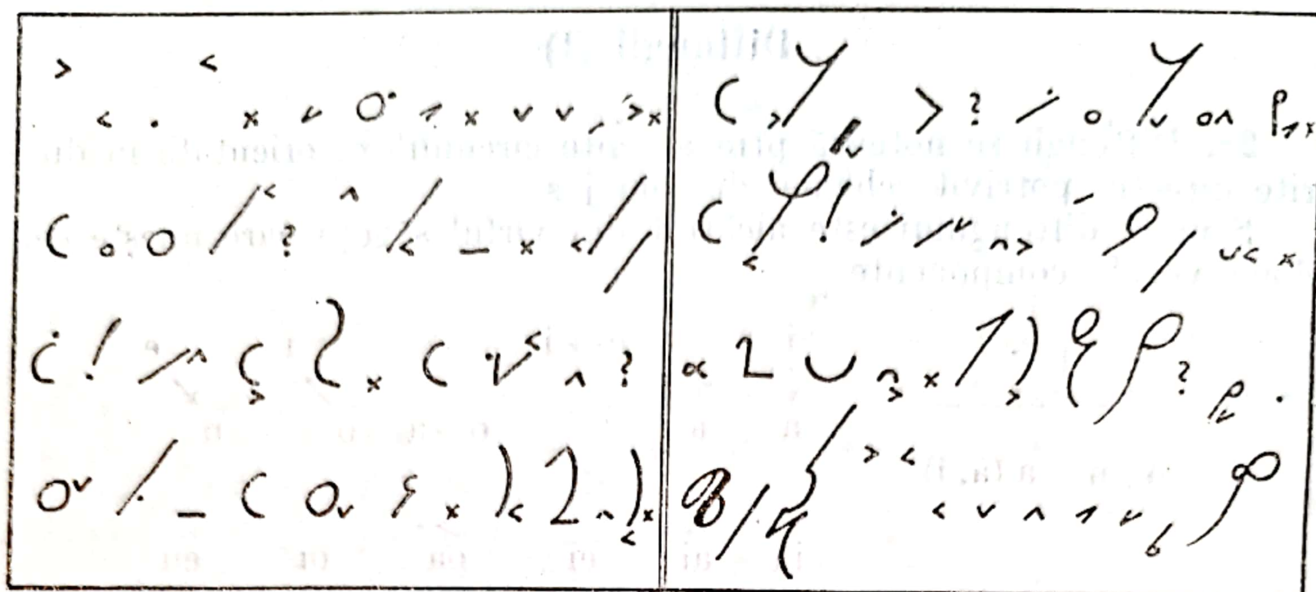
30. Semnele diftongilor se folosesc şi pentru notarea vocalelor în hiat (*a-u*d, m*i-e* etc.).

au, ie, ai, îi	duo, bou
aud, dau	boa, bei
iacă, ochea	mie, unei
iar, rea	plătea, platou

Abrevieri

s-au (sau, său)	mai departe
etc.	şi aşa mai departe

Exercițiul 21

Exercițiul 22

*Ai*doma, mont*au*, mant*ie*, mant*ou*, muceg*ăi*, *ui*mit, *a*prind*e-o*, Bac*ău*, Sin*oe*, *io*băg*ie*, *inter*zic*ea*, *eu*cal*ipt*, crîmp*ei*, *ex*ten*ua*, zăv*oi*, călc*îi*, ch*ei*, tric*ou*, Mih*ai*, pîr*îu*, *O*vid*iu*, san*ia*, san*ie*, cac*ao*.

Cine ș*tie* unde st*au* eu? — *Ia*tă ce n*e-a* comunicat. — *Eu*gen, Mat*ei* și Sofron*ie* *s-au* dus *mai departe*. — Au *a*juns *cu* ch*iu*, *cu* v*ai*. — N-*au* pu*tut* să d*ea* înap*oi*. — Ce *vei* efect*ua*? — Era *cu* f*iu*(l) *său*. — *I-am* găsit în t*oi*(ul) un*ei* *petreceri* de famil*ie*. — M*i-a* venit și m*ie* *a*pa la *moară*. — Era *mai mult mort* decît v*iu*. — N*u-i* de nasu(l) t*ău*. — Îi ia *iarăși* pe ei. — *Și așa mai departe* se *poate* înloc*ui* *cu* *etc*. — Ad*u-o* și pe ea. — Una spun*ea*, *a*lta făc*ea*. — Ce *ecou*! — *A*d*io*!

Ușurați-vă deprinderea stenografiei prin aplicarea de îndată, în mod practic, a cunoștințelor stenografice dobîndite.

Intercalați pentru aceasta în scrierea obișnuită cuvintele stenografice pe care le cunoașteți. În felul acesta, pe lîngă folosul imediat pe care-l veți avea prin realizarea unui scris mai rapid, veți face și unul din cele mai bune exerciții pentru învățarea stenografiei.

Diftongii (II)

31. În afară de *ou* și *uo* se plasează la stînga și alți diftongi, cînd plasarea la dreapta este incomodă sau dă loc la confuzii (v. cuvintele *aurire* și *oală*).

32. Medial, diftongii se plasează în dreptul punctului de intersecție a consoanelor respective, imediat la dreapta acestuia (cu excepția lui *EI—IE* și *OU—UO*, care-și păstrează pozițiile stabilite).

33. Triftongii se notează prin primele două vocale (pentru precizare, se poate adăuga, notată cu punct, și cea de-a treia vocală).

Eia se reprezintă prin *ea*, iar *ouă* prin *oă* (*chea*, *voă* etc.).

34. Diftongul *ie* se notează așa cum am arătat într-o lecție trecută, cu *e* (*eșire, epure* etc.). Diftongii pot fi reduși la simple vocale și în alte cuvinte: *otomobil, omeni, orecare, Eropa* etc.

35. Diftongii se notează obligatoriu în cazurile în care este obligatorie și notarea vocalelor simple (v. lecția a VI-a), precum și pentru marcarea imperfectului (*spunea*, *făcea* etc.).

Diftongii nu se notează în cuvintele în care apar numai întîmplător, în anumite forme gramaticale (alternează cu vocale simple): cerer*ea* = cerer*e*; frum*oa*să = frum*o*s; lucr*ea*ză = lucr*e*z; cr*ea*dă = cr*e*d; mot*oa*re = mot*o*r; val*oa*re = val*o*ri etc.

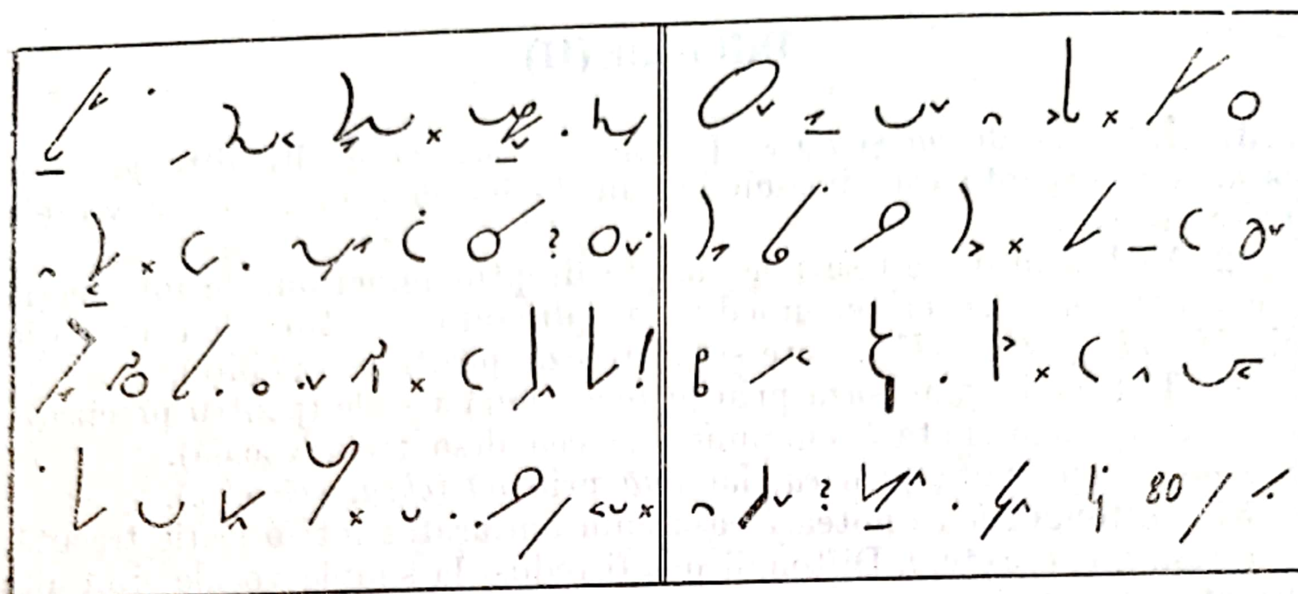
În celelalte cazuri, diftongii, în general, se notează.

aurire, oală	încle(i)at, plo(u)at
doină, proteină	pai(a)ță, voi(a)j
sinuos, cauză	ia-i, beau
duet, tăiat	roia(u), audiat

Abrevieri

foarte mult	mai înainte
foarte puțin	de aici înainte

Exercițiul 23

Exercițiul 24

Sibian, sibieni, întemeiat, *axiomă*, *evacuat*, bourean, remediat, băiat, chiuie, încercuit, mîine, baobab, Taivan, feudalitate, năuc, chinuit, cheiță, toană, voievod, boia, neon, î(n)nourat, vuiet, autonomie (au = *o*).

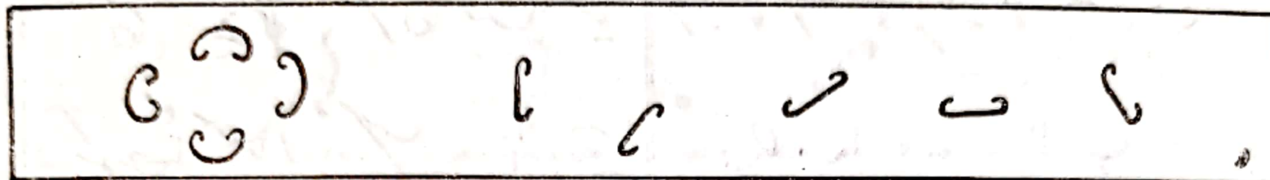
O(a)ia aia e a ei. — *Am auzit* un dialog *vioi între* o gaiță și un pițigoi. — *De aici înainte* urmează calea de *mai înainte*. — Cu *foarte puțin* ai reușit *foarte mult*. — Trifoi(ul) se *taie* pe *rouă*. — Neicu se joacă *cu* Năică și Stelian cu Traian. — Ce *ne-ați expediat*? — Bine *te-au* mai incondeiat! — N-*au* zis nici *miau*. — Găina vecinu(lui), face *ouăle mai mari*. — Ce *oameni* de *omenie*! — Era mîndru ca un *păun*. — *Caută ziua* de ieri. — Trebuia să *luați* num(ai) ce treb(uie). — Cît au *cheltuit*? — *Am* încheiat.

> *Nu învățați mecanic. Nu copiați exercițiile mulțumindu-vă numai să desenați semnele stenografice, ci căutați să înțelegeți ceea ce scrieți. În timpul copierii, dictați-vă încet textul exercițiului.*

Lecția a XIV-a

R *inițial și final*

36. *R* inițial și final, față de curbe și bastoane, se scrie *fără colț*, ca un *s* stenografic neînchis (față de curbe în interior, iar față de bastoane în sens contrar mersului acelor de ceasornic).

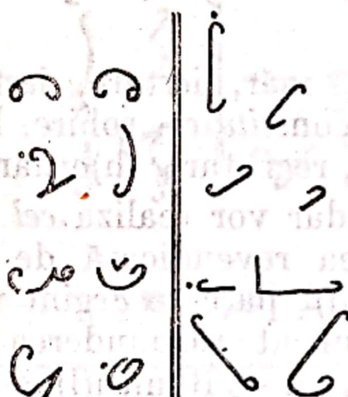
Față de cîrlige și bucle, regula nu se aplică; fac excepție cuvintele alcătuite din *MR* (v. cuvîntul *umăr*).

sigur, rugase — ierburi, rotire

orfan, vor — rănire, unor

recurs, chiar — iritat, podidiră

recent, umăr — revocase, ridicare

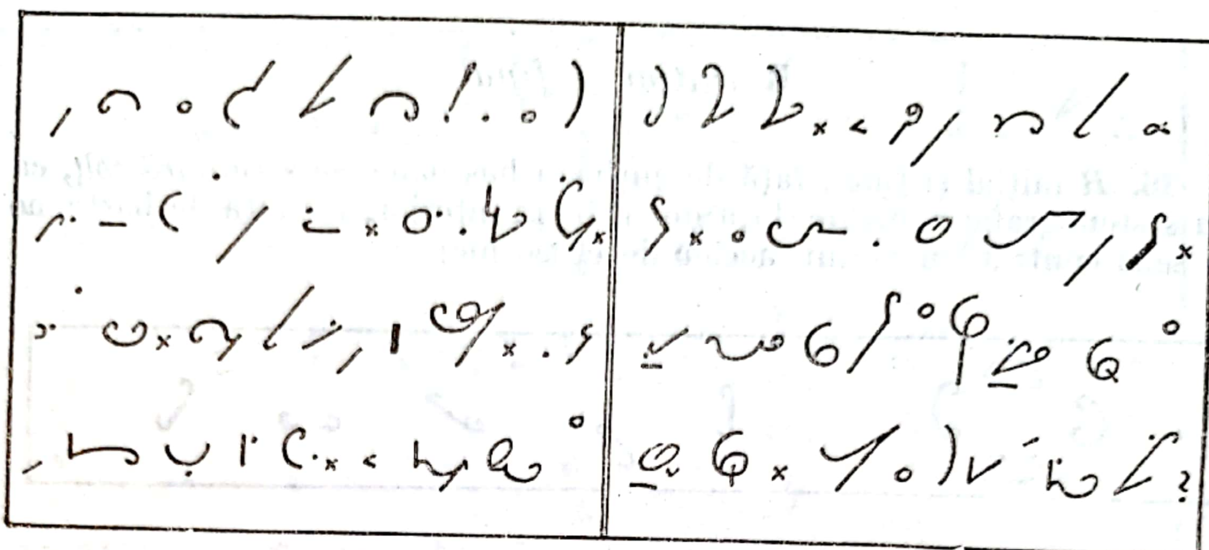
Notă. Cuvîntul *vor* se scrie cu *V—R* (descompus), iar nu cu *VR* (prin apăsarea lui *FR*). Cuvîntul *unor* se scrie ca *un* (mai mic și începînd de sub linia de scris).

Abrevieri

cel mai (cea, cei, cele, celor mai) — cel mai puțin

cel mai mult — cel mai bun

Exercițiul 25

Exercițiul 26

Arcuri, ordinar, răgușit, măr, iertare, iertat, arhivar, rectificare, reintrare, arici, redădură, reconstituire, robire, bucurie, ranguri, reflux, *memoriu*, repunere, arvunire, recrutare, (h)ornar, rigid, cocor, recîștigare.

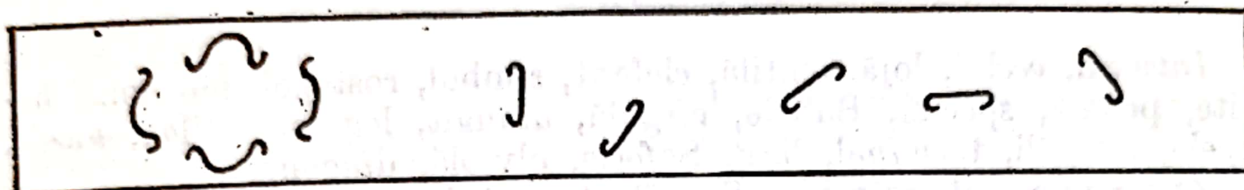
Au *vorbit cel mai puțin*, dar vor realiza *cel mai mult*. — Orice lucru la timpu(l) *său*. — Revocarea revendicată de reclamant este desigur ridicolă. — E *iute* ca ardei(ul); parcă e argint viu. — *Moare* de urît. — Vremea s-a *urîțit*. — A aruncat răspunderea în spinarea lui. — S-a (h)otărît irigarea unor regiuni. — Rănitu(l) s-a retras sub un arbore răcoros. — Care este principiu(l) lui Arhimede? — Cu răbdarea treci marea. — *Cel mai bun* dascăl e pățania. A organizat reproducerea celor *mai* renumite opere de artă. — Iorgu era magaziner *într-o* gară oarecare. — La revedere!

Nu neglijați notarea diftongilor.

În principiu, diftongii se notează întotdeauna, cu excepția cuvintelor în care apariția lor este numai accidentală, în anumite forme, datorită flexiunii gramaticale a acestora.

L *iniţial şi final*

37. *L* iniţial şi final, faţă de curbe şi bastoane, se scrie, ca şi *R*, fără colţ, însă invers acestuia (faţă de curbe, în exterior, iar faţă de bastoane, în sensul mersului acelor de ceasornic). Faţă de bucle şi cîrlige, regula nu se aplică.

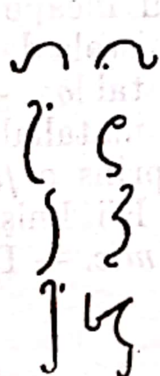

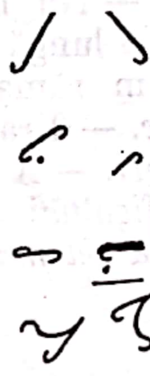
ligă, agale

alege, social

lavă, (a)ltfel

ala-bala, principal

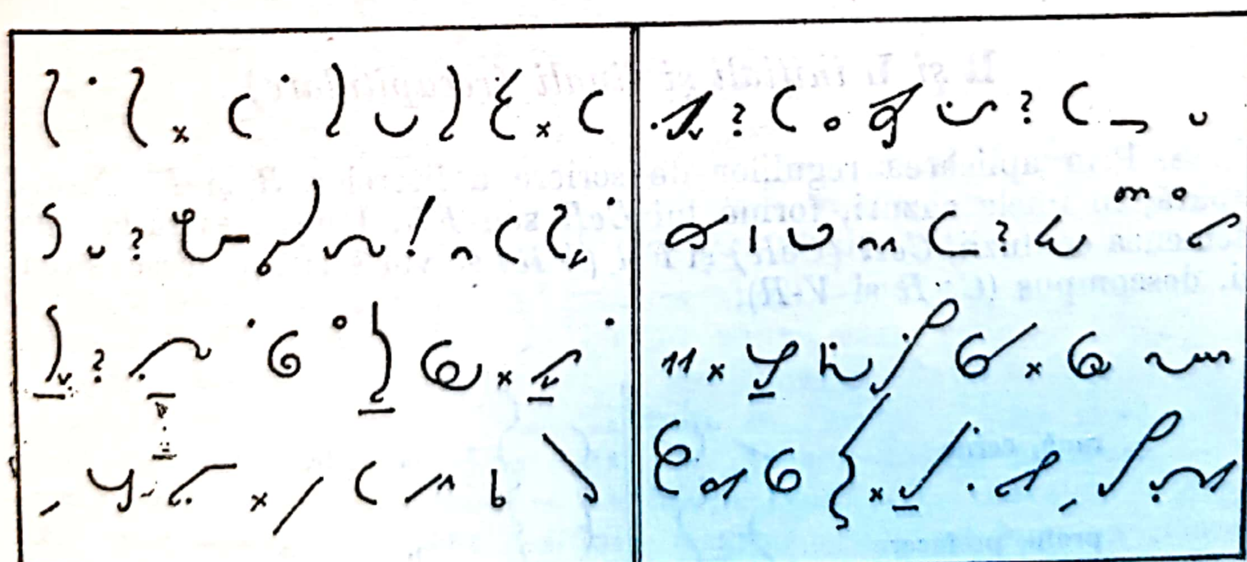
de la, vechile

alunel, unele

statele, Olteţ

lacătele, lăncile

Exerciţiul 27

Abreviери

cel mai mare	cel mai înaintat
cel mai mic (mici)	de cele mai multe ori

Exercițiul 28

*Inter*val, *v*echil, lojă, lentilă, *e*lefant, simbol, rostogol, mo*to*tol, lehamite, pedală, special, B*a*bele, *vir*gulă, *a*lungit, legumă, sti*lou*, *u*lcele, lupele, mîzgăli, ter*min*al, lă*ţit*, So*f*ocle, *a*lveolă, d*ia*gonală.

*A*pele line sînt *a*dînci. — S-a *făc*ut mi*tit*el. — Au venit *cu* căţel şi *cu* purcel. — *U*rma *a*lege. — Nu‿mai încape înd*oi*ală că au *a*juns la înv*oi*ală. — Luc*ia* a primit o lungă *e*pistolă de la *O*lga. — Pînă *nu* ploua *nu* se fac ciupercile. — *A*m rămas tabl*ou*. — Se *a*fla per*man*ent în punctele *cele mai înaintate*. — Era o matahală de *o*m. — *Cei mai mici s-au* luat după *cei mai mari*. — A *a*prins o *făclie*. — Îşi spală mîinile. — *S-au* lovit de unele di*f*icul*tăţi*. — Fii linişt*it*! — *De cele mai multe ori* se *poate* învăţa şi de‿la *cel mai mic*. — Destul!

Lecţia a XVI-a

R *şi* L *iniţiali şi finali (recapitulare)*

38. Prin aplicarea regulilor de scriere a literelor *R* şi *L*, acestea capătă, în unele cazuri, forma lui *CeR* sau *FR*. Pentru evitarea unei asemenea confuzii, *CeR (GeR)* şi *FR (VR)* se vor scrie, în aceste situaţii, descompus (*Ce-R* şi *V-R*).

rană, cerne	cel, cifră
profil, prefacere	lege, fragi

Abrevieri

de aceea	va fi
fi fost	va avea

Exercițiul 29

Exercițiul 30

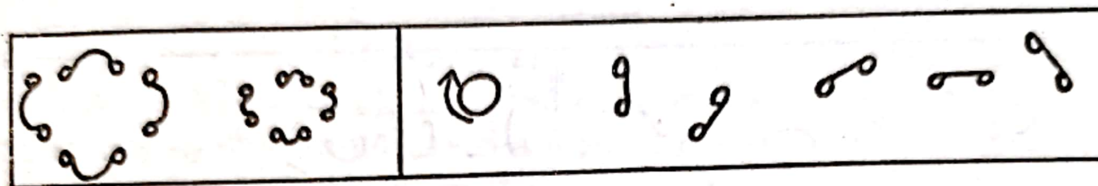
Re*fac*, *foc*al, pri*did*iră, *altiț*a, *a*lviță, lanuri, *a*rcadele, rival, luceafăr, *u*raganele, rețele, riglă, jurnal, legănare, rocile, luxare, satisfacere, ro*tiț*ele, lagăr, rudele, virajele, redistila, rănile, rebel.

Lenev*ia* roade via*ț*a, ca rugina metalu(l). — (U)nde o *fi fost*? — *Vei avea* toate re*țet*ele. — *Vom fi* fericiți să vă reîntîlnim. — Liftu(l) era de*f*ect și *de aceea* treb*uia* reparat. — Au semănat s*fec*lă de zahăr. — Cine n-are cap nu-l doare. — Vîntu(l) suflă în rafale. — I-*au* *tăiat* *a*ripile. — L-*au* încîntat *cu* migdale *a*mare. — *A*vea o livadă *cu* mere. — *Am* red*at* fa*pt*ele *fără* părtinire. — Ce fel de boală este răceala? — *A*rghir a proced*at* *i*legal. — Care e *tit*lu(l) *elegiei*? — Marcel este un *o*riginal. — Care *va fi* *noul* record mondi*al*? — Liber!

Grupurile SK *și* MK. *Grupul* RK

39. Prin inversarea poziției lui *S* și *M* inițiali și finali se obțin prescurtările *SK* și *MK*.

Regula se aplică și între două bastoane în prelungire.

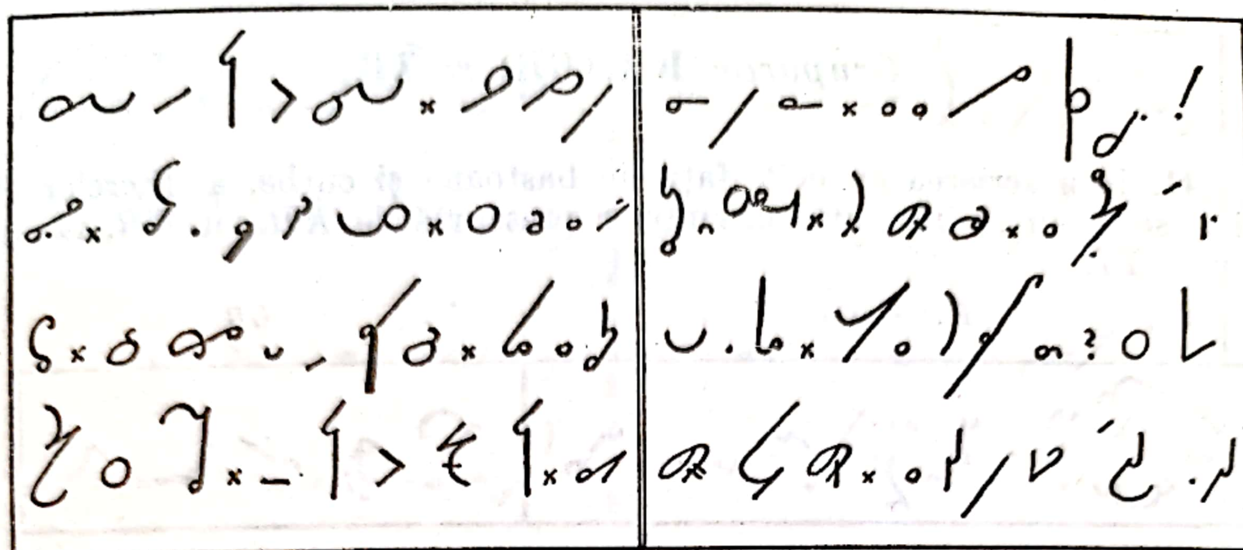
40. În cîteva cuvinte (*preocup*, *proiect*, *practic* și altele cu traseu similar) se aplică prescurtarea *RK* (prin inversarea literei *R*).

ceașcă, schelă	machetă, democ(rat)
mucava, măcar	mecanochimic, inamic
scutesc, executat	descătușat, dumicat
scund, omenesc	preocupare, proiectil

Abrevieri

mult mai	mult mai puțin
mult mai mult	atunci cînd

Exercițiul 31

Exercițiul 32

Firesc, hamac, schijă, *mocănesc*, găse(s)c, Pricop, scobesc, polemică, scufie, *macadamic*, descotorosit, demachiat, recuceresc, *mocofan*, scotocesc, *caimac*, școlăresc, termic, Stătescu, *microfon*, *exactitate*, *anemic*, fizic, cușcă.

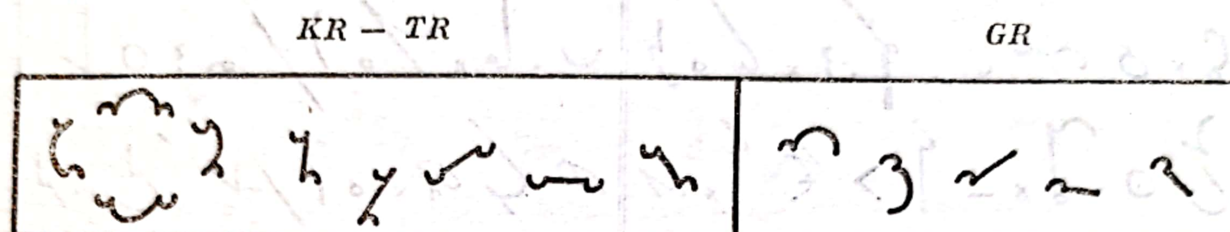
Nu te recunosc. — Să discutăm *academic*. — Sînt *abonat* la *Scînteia*. — Dinamo joacă dinamic. — Cloșca care nu șade în cuib nu scoate *pui*. — Arde *mocnit*. — Discu(l) este în discotecă. — La lemnu(l) tare trebuie *secure ascuțită*. — Cîinii adulmecă vînatu(l). — Cuvintele *sacagiu* și *macagiu* sînt de origine turcească. — *Vorbesc mult mai puțin* și *ascult mult mai mult* decît *atunci cînd* m-*ai* cunoscut. — *Macarie* e *mult mai mucalit* decît *Macovei*. — *Socotesc* practice proiectele dv. — *Machedon*, *Dudescu* și *Ivașcu* au descoperit un *nou* produs chimic. — Ce *scoică* frumoasă! — Mă *opresc* (a)*ici*.

Nu încercați să scrieți de pe acum totul numai în stenografie. Mulțumiți-vă deocamdată numai cu o împestrițare a scrisului. Încetul cu încetul, prin introducerea unui număr din ce în ce mai mare de cuvinte stenografice, veți ajunge la un moment dat să scrieți integral în stenografie.

Grupurile KR (GR) *și* TR

41. Prin scrierea cu colț, față de bastoane și curbe, a literelor *R* și *L* se obțin la începutul cuvintelor prescurtările *KR* sau *GR*, iar la sfîrșit *TR*.

KR — TR   *GR*

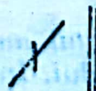

KR are forma lui *R*, iar *GR* forma lui *L*. *GR* se aplică numai față de semnele de care se poate lega cu colț. Față de *G*, ambele prescurtări se reprezintă prin același semn (*L*).

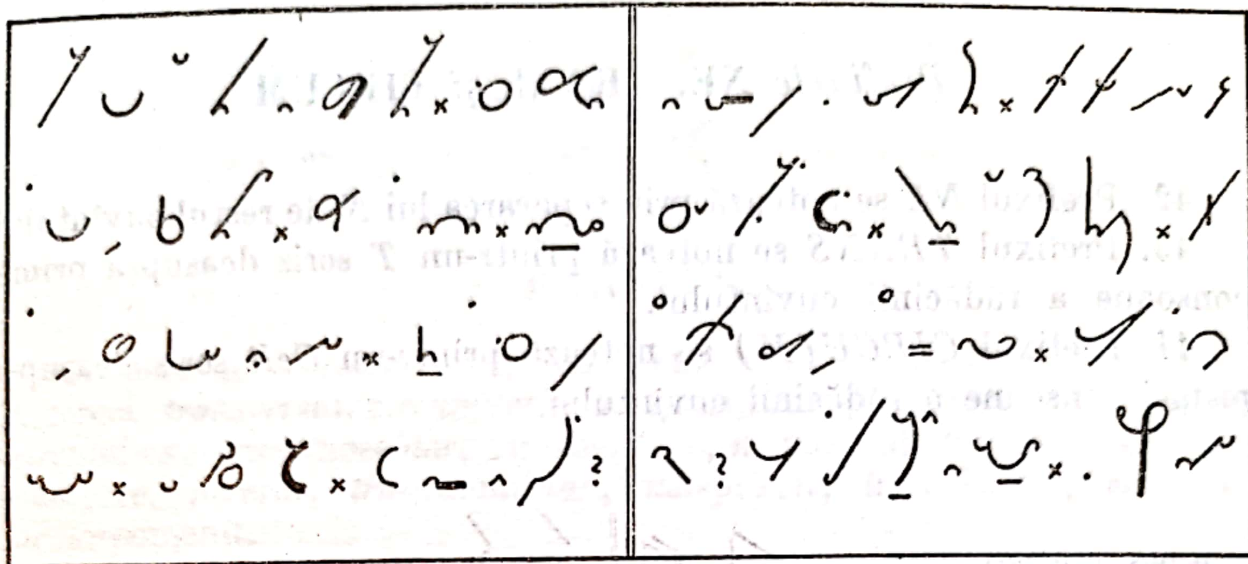
corectare, corcitură	crăpătură, cîrtitor
alegător, viitor	dentar, statutar
Corfu, grefă	crunt, granit
Gheorghe (curg), grafic	caritate, greutate

Notă. *TR* are întîietate față de celelalte prescurtări (*PT*, *TT*).

Abrevieri

de pildă			ori de cîte ori
de exemplu			dealtfel

Exercițiul 33

Exercițiul 34

Crivăț, Grivița, verificator, criteriu, inovator, cartotecă, gratuit, tractor, coordonator, solicitator, cre(i)on, grînar, sculptor, cîrjă, atrăgător, cargou, agregat, răcitor, carburator, patrie, crocodil, constatator, cherhana, graham.

Făgăduiala dată e datorie curată. — Curg zilele una după alta. — Greșeala îndreptare așteaptă. — Cornel este grănicer. — Arde ca pe vatră. — Mi-am curățat cravatele. — Pe craca uscată nu cîntă privighetoarea. — Dacă nu curge, măcar pică. — Cum se zice: chitară sau ghitară, carafă ori garafă? — Oricum, e corect. — Corabia cu doi cîrmaci se scufundă. — E ger de crapă pietre(le). — Incubatoru(l) este o clocitoare. — Cruțescu era institutor. — Grigore Ureche este un mare cronicar. — Abrevierile *ori de cîte ori*, *de altfel*, *de exemplu* și *de pildă* au forme grafice asemănătoare. — Pe curînd!

Dacă nu izbutiți să citiți un cuvînt, nu vă opriți asupra lui, ci treceți mai departe la cuvintele următoare. În felul acesta, cu ajutorul contextului, dificultatea va fi ușor înlăturată.

Prefixele NE, TRANS *și* CIRCUM

42. Prefixul *NE* se notează prin separarea lui *N* de restul cuvîntului.

43. Prefixul *TRANS* se notează printr-un *T* scris deasupra primei consoane a rădăcinii cuvîntului.

44. Prefixul *CIRCU(M)* se notează printr-un *CeR* scris deasupra primei consoane a rădăcinii cuvîntului.

nepus, neimpus — transpus, transalpin

neatent, negură — transmiteți, tranzitoriu

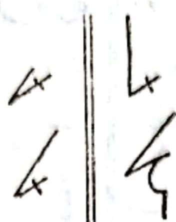
neroditor, necrutător — circumpus, circulă

nesocotit, nemaivăzut — circumsolar, circumscrie

Exercițiul 35

Abrevieri

ține seama — din nou

bineînțeles — de la început

Exercițiul 36

*Ne*însemnat, *transu*ranic, *circu*lant, *ne*deter*minat*, *trans*siber*ian*, *necorect*, *transv*e*r*sal, *circum*vecin, *nea*juns, *transfig*urat, *ne*gat, *tranz*istor, *circum*flex, *ne*recunoscă*tor*, *trans*bordare, *ne*măsurat, *trans*marin, *circum*-na*vig*are, *nesecat*, *trans*danub*ian*, *neis*prăvit, *transfocator*, *circu*lator, *nemaip*omenit.

Lucrează *neîntr*eru*pt* la ceva *ne*prevăzut. — *Trans*lucid este *mai puțin* decît *transp*arent. — *A* na*v*igat *din nou* *circump*olar. — *O*mu(l) la mîn*ie* cade în *ne*bun*ie*. — *Transa*tlanticu(l) a *făcut bineînțeles* un *trans*port *transo*ceanic. — *Țineți seama* că este *nea*de*v*ărat că e *ne*vino-vat. — *Am* ob*ț*inut viza de *tranz*it. — Prob(l)ema trebu*ia de la început* *circumsc*risă. — Spune *v*rute și *nev*rute. — *Transi*(l)vania este o regiune *transcarpat*ică. — Să *circu*lăm! — Face haz de *ne*caz. — Ca*pi*tala se *transform*ă *într-un* ritm *nemai*întîlnit. — *Trans*latoru(l) era *circum*-spect. — E *ne*gru ca un *căr*bune. — *Transcria* un ordin *circu*lar *neo*-bișnuit. — Nu‿mai *trans*mit ni*mic*.

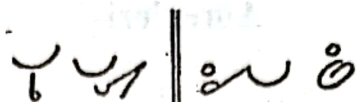
Lecția a XX-a

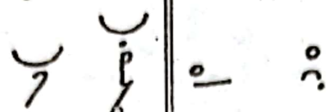
Prefixele CONTRA, SUPRA *și* EXTRA

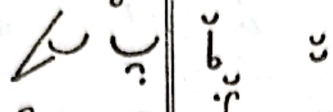
45. Prefixul *CONTR(A)* se notează printr-un *K* scris deasupra primei consoane a rădăcinii cuvîntului. Se folosește și pentru notarea prepoziției *contra*.

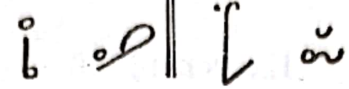
46. Prefixul *SUPRA (SUPER)* se notează printr-un *S* scris deasupra primei consoane a rădăcinii cuvîntului. Se folosește și pentru notarea prepoziției *asupra*.

47. Prefixul *EXTRA (EXTER)* se notează printr-un *R* scris deasupra primei consoane a rădăcinii cuvîntului.

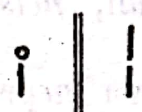
contrapus, contracurent supersonic, suprimare

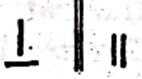
controlat, contraexpertiză suportat, asupra lui

din contra, contra lui extrapus, exterior

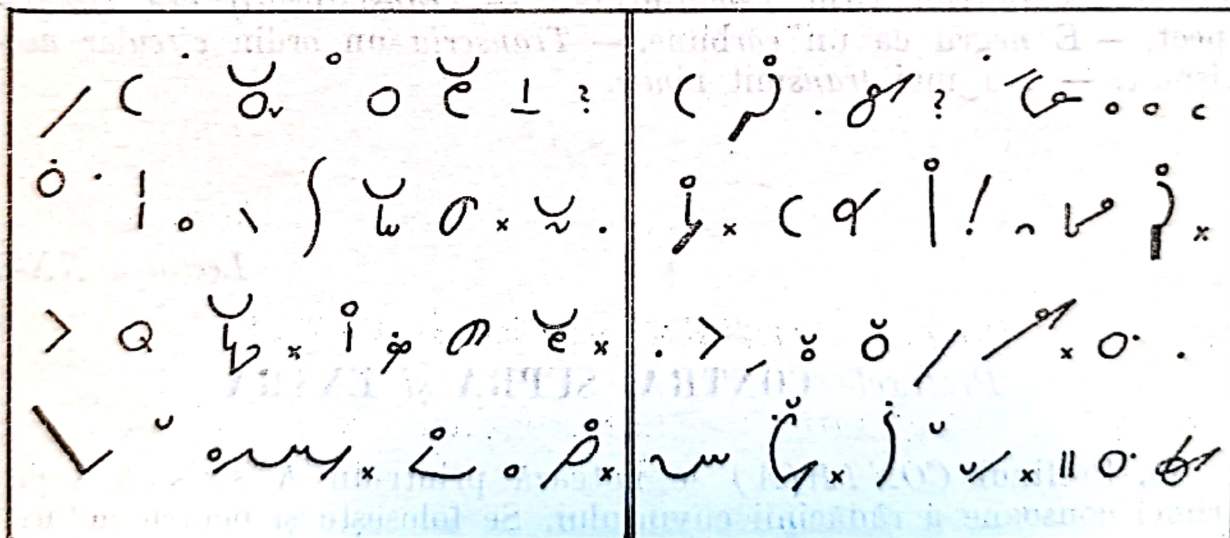
suprapus, supranume extraurban, extrașcolar

Abrevieri

asupra acestui punct peste putință

peste tot puțin cîte puțin

Exercițiul 37

Exercițiul 38

Contradictoriu, *superioritate*, *extra*celular, *contra*indicat, *supraor*do-nat, *exter*minat, *contrasemnătură*, *superarbitru*, *extra*plat, *contrave-*

nient, suprapopulat, extrajudiciar, contracandidat, suprauman, extragrafic, contrafacere, suprasaturat, extralegal, contralovitură, supraaglomerat, extrae(u)ropean, necontroversat, suprem, extrădat.

Contraamiralu(l) a contramandat contraatacu(l) contratorpiloru(lui) printr-un contraordin. — Oamenii superiori nu-și supraapreciază meritele. — Mierea se extrage din fagure cu extractoru(l). — E peste putință să lupți contra adevăru(lui). — Era supraveghetor la fab(rica) de superfosfați. — Trecea dintr-o extremă în alta. — Contrabalansarea unei forțe se face prin contrapondere sau contragreutate. — Nimic nu este supranatural. — Contra(c)tu(l) va fi realizat extraplan. — Cuvintele extrabugetar și suprabugetar, extrafin și superfin au același sens. — Din contra, asupra acestui punct s-au produs peste tot și asupra tuturor transformări extra(o)rd(inare). — Era superficial și extravagant. — Puțin cîte puțin am ajuns la sfîrșit.

Lecția a XXI-a

Sufixele **LOR** *și* **ST**. *Grupul* **STR**

48. Sufixul *LOR* se notează printr-un *LR* scris la dreapta rădăcinii cuvintului, mai sus.

49. Sufixul *ST* se notează printr-o liniuță pusă perpendicular pe consoana care-l precedă. Nu se aplică dacă *S* și *T* sînt despărțite prin vocală (în cuvinte ca *găsit*, *cusut* etc.).

50. La fel se notează și *STR* (*ST—R*), cu deosebirea că acesta se aplică nu numai final, ci și inițial și medial. În poziție medială, liniuța este înlocuită prin litera care-l urmează.

caselor, favor(uri)lor	**strop, strofă**
(a)cest, vast (vostru)	**distrăm, catastrofă**
rest(uri), sinistru	**gastric, înstrăinat**
mostră, strămoș	**acestor, just**

Notă. Pentru a diferenția cuvîntul *acest* de *acestor* și *just*, se folosesc pentru ultimele formele arătate mai sus.

Abrevieri

cu tot (toți, toate)	[stenogramă]	[stenogramă]	cu toate acestea
cu toate că	[stenogramă]	[stenogramă]	pentru aceasta

Exercițiul 39

[stenogramă]

Exercițiul 40

*J*urist, *s*upra*s*truc*t*ură, ca*s*tron, seche*s*trelor, *s*trato*s*feră, de*s*tră*m*are, fochi*s*t, *s*trategie, *n*eîmpe*s*trițat, bună*s*tare, revi*s*telor, *a*stro*n*omic, con-strîns, inve*s*tire, *s*tră*v*eziu, sini*s*trați*lor*, *ext*ratere*s*tru, sclavagi*st*, *s*tri*v*ire, ca*s*travete, *contra*bandi*st*, *s*truguri*lor*, apo*s*tro*f*, siha*s*tru.

Cin*s*te con*s*tructorilor *noilor* orașe! — *Is*trate este *contra*mai*s*tru *într-o* *întrep*(rindere) indu*s*trială. — Silve*s*tru e *s*trungar. — *Cu toate că* e în *vîrstă*, este *foart*e robu*st*. — Pro*s*tu(l) *nu* vede pădurea din pricina copaci*lor*. — *Străjeru*(l) st*a* de *s*trajă în *s*tră*v*echea cetate. — Ce pove*s*te *s*tranie! — Cali*s*trat a fo*s*t soli*s*t în *o*rche*s*tra din Bistrița. — Ce preferați: păstrăv sau păstrugă? — S-a (h)*o*tărît re*s*trîngerea *cercetărilor*. — Calu(l) *fără* căpă*s*tru te duce în prăpa*s*tie. — Care este, *cu toate acestea*, sub-*s*tratu(l) ace*stor* întîmplări? — Ace*st* lucru este ju*st*. — *Pentru aceasta*, ne-*am* *s*trecurat *cu toții* prin *s*trîmtoare. — Și *cu* *a*sta, ba*s*ta!

Sufixele ȚIUNE, MENT *și* TIV

51. Sufixul *ȚIUNE (SIUNE, STIUNE, ZIUNE, CIUNE)* se notează printr-un mic *N* scris dedesubtul ultimei consoane a rădăcinii cuvîntului.

La fel se notează și formele prescurtate *ȚIE, SIE, STIE* etc.

52. Sufixul *MENT (MÎNT, MINTE)* se notează printr-un mic *N* scris la dreapta ultimei consoane a rădăcinii cuvîntului, mai sus.

53. Sufixul *TIV (SIV, ZIV)* se notează printr-un mic *TT* scris la dreapta ultimei consoane a rădăcinii cuvîntului.

Se folosește și pentru forma TIVAT *(definitivat, motivat* etc.*)*, precum și pentru cuvintele din familia lui *potrivă*.

națiune, expresie			actualmente, îmbrăcăminte
gestiune, adeziune			instrumentist, definitiv(-at)
slăbiciune, profesionist			masiv, exploziv
abonament, jurămînt			deopotrivă, (a)ctivist

Exercițiul 41

Abrevieri

în această privință, în privința aceasta		pe lîngă aceasta
în această direcție, în direcția aceasta		în afară de aceasta

Exercițiul 42

Circumscripție, po*stament*, *facultativ*, *neagresiune*, *frămînta*, coro*siv*, di*gestie*, *totalmente*, evaz*iv*, *trans*fuzie, cu*minte*, *extractiv*, suspi*ciune*, vehe*ment*, împo*triv*(it), *contraacuzație*, regi*ment*, locomo*tivă*, ins*trucție*, cantona*ment*, *a*pro(c)sima*tiv*, *supremație*, simț*ămînt*, *exclusivist*.

Rela*ția* e real*mente* rela*tivă*. — Ce distinc*ție* faci *între* funda*ție* și funda*ment*? — *În direcția aceasta circula*ția e dimpo*trivă* *extre*m de (a)c*tivă*. — *Contrao*fensi*va* a produs confuz*ie* în deta*ș*a*mentu*(l) ina*mic*. — *Pe lîngă aceasta*, vom perfe*cționa* su(c)ce*siv* echipa*mentu*(l) respe(c)*tiv*. — Este *ex*pan*siv* și comunica*tiv*, dar abuz*iv*. — *În afară de aceasta*, a*cțiu*nea e *nemotivată*. — Ne-*a* dat suge*stii* pline de înțelep*ciune*. — Tace ca *mormîntu*(l). — *În această privință*, moral*mente* și legal*mente* *mi-am* în*dep*linit *a*ngaja*mentu*(l). — Ce *obiectiv* are recensă*mîntu*(l)? — Care este *contr*ibu*ția* colec*tivu*(lui)? — Cine va co*menta* *transmisiunea*? — Au *intr*at în produ(c)*ție* *noi* sorti*mente* de încălț*ăminte*. — Lec*ția* s-a ter*min*at.

Lecția a XXIII-a

Sufixele ȚIUNE, MENT *și* TIV *(forme derivate)*

54. Formele derivate ale sufixelor *ȚIUNE*, *MENT* și *TIV* se notează prin scrierea, în locul și pe locul sufixului respectiv, a literei sau literelor care formează adaosul derivației: condi(țiuni)*le*, funda(menta)*re*, ac(tiv)ez etc.

Terminațiile *ȚIONAT* și *MENTAT* se notează cu *TT*, iar *TIVITATE* printr-un *TIV* mai mare. În formele *MENTELOR* și *TIVELOR*, pentru a se evita confuzia cu *LOR*, se păstrează și semnul sufixului respectiv.

Sufixele *ȚIUNE* și *MENT* se folosesc și concomitent (v. cuvintele *fermentație* și *raționament*).

condiționare, condiționez			fundamentelor, fundamentat
condițiile(-țional), condițiilor			activare, activez
condiționat, condiționînd			activitate, activilor
fundamentare, fundamentăm			fermentație, raționament

Abrevieri

la un moment dat			de astă dată
în momentul de față			de data aceasta

Exercițiul 43

Exercițiul 44

*A*provizi*onare*, regle*mentăm*, recep*tivitate*, pen*sionez*, supli*mentat*, fes*tival*, sec*țiilor*, frag*mentînd*, coopera*tivizare*, impre*sionat*, rudi*mentar*, reac*tivăm*, suspici*unile*, *orna*m*entez*, substan*tivelor*, *acționăm*, ele*mentele*, cul*tivare*, men*ționînd*, medica*mentelor*, cap*tivant*, pa*sionant*, sedi*menta-ție*, na*ționalizat*.

Din punct de vedere profe*sional* este *excepțional*. — Tempera*mental* este un senti*mental*. — *De data aceasta* discu*țiile s-au* desfășurat *cu* obiec*tivitate* și opera*tivitate*. — Ai solu*ționat* chest*iunile* din chest*ionar*? — Seg*mentare sau* seg*mentație* este *to*tuna. — *Afirmațiile* dv. mă *emoționează*; sînt *emoționat*; *totu*(l) e emo*ționant*. — Cum *argumentează* și cum *argumentați* împo*triva* argu*mentelor* noa*stre*? — *În momentul de față* ce prevăd direc*tivele* direc*țiilor*? — Direc*țiile* solicită defini*tivarea* direc*tivelor*; cînd le defini*tivăm*? — *De astă dată* e*x*peri*mentele* au reușit. — *La un moment dat* inten*ționam* să demi*sionez*. — A *făcut* co*mentarea* *eveni*m*entelor* *inter*(n)a*ționale*. — A*vea* *nev*(oie) de *supraa*limen*tație*. — Care erau obiec*tivele* comi*siilor* *extra*parla*mentare*? — *Am* s*cris* toate propozi*țiile*.

Lecția a XXIV-a

Sufixele ISM, ANȚĂ *și* GRAF

55. Sufixul *ISM (ASM)* se notează printr-un *S* scris la dreapta ultimei consoane a rădăcinii cuvîntului.

56. Sufixul *ANȚĂ (ENȚĂ, INȚĂ* etc.) se notează printr-un *N* mai mare și arcuit, legat de ultima consoană a rădăcinii cuvîntului.

La fel se notează și forma *ANȚAT (ENȚAT* etc.*)*. În celelalte forme derivate, se adaugă sufixului litera respectivă.

57. Sufixul *GRAF (GRAFIE)* se notează printr-un *GF* micșorat, legat cu colț de ultima consoană a rădăcinii cuvîntului.

În forma *GRAFIC*, litera *F* se înlocuiește cu *FK*.

dramatism, pleonasm			glonț, insistențele
prismă, sentimentalism			finanțăm, științifice
eleganță, încredința(-t)			monografie, coregraf(-ie)
alianță, crunți			criptografic, telegrafist

Abrevieri

optim, optimism			cu alte cuvinte
cîteva cuvinte			cu drept cuvînt

Exercițiul 45

Exercițiul 46

Modernism, scadențele, paragraf, spasm, circumstanță, biografic, extremism, vehemență, radiografie, tradiționalism, perseverență, microfotografie, protoplasmă, proiectanți, fonograf, subiectivism, supraabundență, oceanografie, (h)ipnotism, nerecunoștință, bibliografie, mimetism, lanțuri, autograf (au = o).

Imper(ial)ismu(l) este cel mai înalt stadiu al capit(al)ismu(lui). — Soci(al)ismu(l) este prima fază a comunismu(lui). — Era scenograf la Constanța. — Franț e cartograf. — E soare cu dinți. — Te înștiințez telegrafic. — Entuziasmu(l) presupune optimism. — Ce circumferință are? — Este zincograf la o întrep(rindere) poligrafică. — Pronunță cîteva cuvinte. — Au fost corigenți la geografie. — Clasicismu(l), romantismu(l), realismu(l) și simbolismu(l) sînt curente literare. — Vom fi exigenți. — Au anunțat o expediție etnografică. — Există, cu drept cuvînt, diferență în scrierea cuvintelor „elefant" și „elefanți", „semănați" și „sămînță". — Cu alte cuvinte, fiți atenți! — Urmează ultimele sufixe stenografice.

Lecția a XXV-a

Sufixele ȘT, TITUDINE *și* BIL

58. Sufixul *ȘT* se notează printr-un mic *3* legat de ultima consoană a rădăcinii cuvîntului.

59. Sufixul *(TI)TUDINE* se notează printr-un *DD* legat de ultima consoană a rădăcinii cuvîntului. Se aplică și în cuvîntul *pretutindeni*.

60. Sufixul *BIL* se notează printr-un *B* legat de ultima consoană a rădăcinii cuvîntului.

renaște, foști	altitudine, certitudine
B(ucure)ști, artiști	amplitudine, pretutindeni
sosește, măști	sensibil, favorabil
ești, excursioniști	secționabil, cultivabil

Abrevieri

în ce (ceea ce) priveşte	cu privire la
care priveşte	cu prilejul (cu acest prilej)

Exerciţiul 47

Exerciţiul 48

Paji*şte*, solici*tudine*, *supra*sensi*bil*, studen*ţeşti*, incerti*tudine*, *trans*misi*bil*, *ciri*pe*şte*, vicisi*tudine*, indi*scutabil*, nega*tivişti*, simili*tudine*, selec*ţionabil*, orbe*şte*, promp*titudine*, *suportabil*, molu*şte*, inap*titudine*, *contra*(c)ta*bil*, *scîn*ce*şte*, pla*titudine*, demon*strabil*, popose*şte*, soli*tudine*, *nediferenţiabil*.

P*ămîntu*(l) rode*şte* unde mîna munce*şte*. — Era în pleni*tudinea* *forţelor*. — Este *capabil*, dar influe*nţabil*. — *Frica* păze*şte* pepenii. —

Bolnavu(l) e *trans*port*abil*. — Cite*ş*te latine*ş*te. — Cuvintele mul*titudine*, servi*tudine*, *exactitudine* şi sterpi*tudine* sînt rar *î*n*trebui*n*ţate*. — Este criticab*il din toate punctele de vedere*. — Calu(l) pa*ş*te unde îl priponeşti. — Drumu(l) este *necirculabil*. — *O*mu(l) sf*înţeşte* locu(l). — A ţinut con*ferinţe* remarca*bile* *cu* *privire* *la* cunoa*ş*te(rea) *aptitudinilor*. — Primeşte felici*tări* *cu* *prilejul* zilei de naşte(re). — *E*xistă pre*tutindeni* oameni *care* *privesc* lucrurile rezona*bil*. — Cine sînt ace*şti* şahi*şti*? — *În* *ce* *priveşte* cin*s*tea, dovedeşte o *corectitudine* lă*udabilă*. — De ce eşti *atît* de impre*sionabil*? — Opre*ş*te!

Lecţia a XXVI-a

Cifrele. Abrevieri de logică şi ocazionale

61. În stenografie se întrebuinţează cifrele obişnuite, cărora li se aduc unele prescurtări:

a) în aşa-zisele numere „rotunde", prin puncte aşezate în diferite poziţii (sus: sute, la dreapta: mii, jos: milioane, la stînga: miliarde);

b) în numeralele ordinale, printr-o liniuţă orizontală aşezată sus, la dreapta cifrei;

c) în numeralele multiplicative, prin *în* scris înaintea cifrei;

d) în numeralele adverbiale, prin semnul înmulţirii;

e) în numeralele fracţionare, prin suprimarea liniei de fracţie;

f) în numeralele proporţionale (*la sută*, *la mie* etc.), printr-un mic zero plasat în locul indicînd sutele, miile etc.;

g) în expresiile adverbiale „în primulrînd", „în al doilea rînd" etc., printr-un *R* scris sus, la dreapta cifrei;

h) în locuţiunile „sute şi sute", „mii şi mii" etc., prin două puncte în loc de unul;

i) în cuvintele „milionar", „miliardar" etc., printr-un *R* plasat în locul indicînd milioanele, miliardele etc.

j) în notarea datelor, prin suprapunerea cifrelor respective.

În caz de confuzie între „o sută" şi „sute", „o mie" şi „mii" etc., la acestea din urmă punctul se înlocuieşte cu o mică liniuţă orizontală.

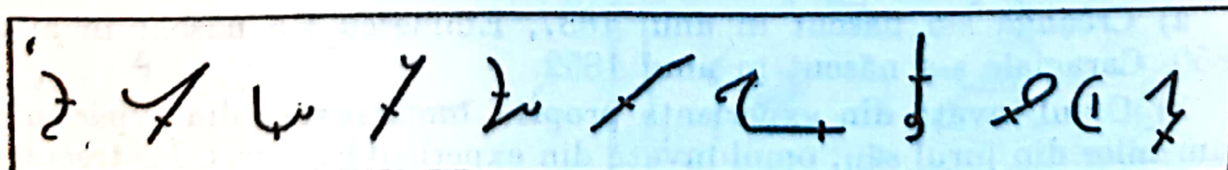
62. Cuvîntul „kilogram“ se notează prin literele *KL*, „kilometru“ prin *KM*, „leu“ prin *L*, scrise sus, la dreapta cifrei respective. Gradele se notează la fel ca în scrierea obișnuită.

300, 3 000	$\dot{3}$	3·	$\overset{\circ}{7}$	7°	7 la sută, 7 la mie
3 000 000, 3 miliarde	$\underset{\cdot}{3}$	·3	$1^{\smile}$	$3^{\smile}$	în primul rînd, în al treilea rînd
300 000, 3 300	$\dot{3}$·	$3\dot{3}$	$\ddot{1}$	1··	sute și sute, mii și mii
al optulea, al miilea	8^{-}	$1\cdot^{-}$	$\underset{\smile}{1}$	$\smile 1$	milionar, miliardar
înzecit, însutit	10	1	$\begin{matrix}23\\8\\44\end{matrix}$	$\begin{matrix}77\\8\end{matrix}$	23 August 1944, 1877—1878
de cinci ori, de cinci sute de ori	5X	$\overset{x}{5}$	$1\smile$	$\bar{1}\smile$	100 kg, sute de kilograme
un sfert, trei zecimi	$\frac{1}{4}$	$\frac{3}{10}$	$60\cdot^{\frown}$	-12°	60 000 lei, —12 grade

63. În afară de expresiile curente, pentru care au fost create abrevieri convenționale, există o altă categorie de expresii pentru care nu este necesară nici măcar crearea unor asemenea abrevieri, aplicarea procedeului general de abreviere al secantei fiind, prin el însuși, suficient. Sînt așa-numitele abrevieri de logică.

În această situație se află, de pildă, proverbele. „Buturuga mică (răstoarnă carul mare)“ sau „cu o floare (nu se face primăvară)“ sînt proverbe prea cunoscute pentru a nu mai fi necesar să fie notate integral. Este suficient, în acest caz, să se scrie numai cuvintele din prima parte, celelalte cuvinte reprezentîndu-se prin aplicarea unei secante pe ultimul cuvînt reținut *(mică, floare)*.

De asemenea, se pot abrevia expresiile și construcțiile de felul următor: fel (de fel), (din) cînd (în cînd), picătură (cu picătură), credit (și debit), venituri (și cheltuieli), intern (și extern), longitudine (și latitudine), Bosforul (și Dardanelele), nu numai în ce privește importul (dar și în ce privește exportul) etc.

64. Abrevierile predate pînă acum se referă la expresii cunoscute, cu caracter permanent. Dar, în afară de acestea, în vorbire apar numeroase alte asociații de cuvinte, cu caracter întîmplător, a căror scriere integrală ar fi de asemenea inutilă. În aceste situații, se vor crea abrevieri ad-hoc, valabile numai pentru împrejurarea respectivă (abrevieri ocazionale).

Astfel, ca să dăm un exemplu, presupunînd că într-o cuvîntare se va repeta expresia „campania de însămînțări", stenograful nu va trebui să noteze integral de fiecare dată această asociere de cuvinte, ci va fi suficient ca, scriind primul cuvînt, să le reprezinte pe celelalte prin tăierea acestuia cu o secantă. Dacă în această împrejurare cuvîntul „campanie", tăiat cu o secantă, înseamnă „campania de însămînțări", altă dată el va putea să însemne „campania de recoltare" sau „campania de construcții", după împrejurarea respectivă. Evident, abrevierile de acest fel se aplică numai în cazurile în care termenii expresiei respective sînt atît de bine asociați încît pronunțarea primului să fie suficientă pentru „ghicirea" celui de-al doilea.

65. În toate aceste abrevieri, cuvintele omise sînt, după cum am văzut, marcate printr-o secantă. Sînt însă împrejurări în care nu este necesară nici aceasta, și anume în construcțiile în care anumite cuvinte sau părți de frază se repetă. În aceste cazuri, se lasă la o parte termenii care se repetă, scriindu-se unul sub altul numai elementele noi.

Exemple:

837	
50	
52	

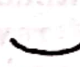
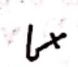
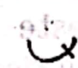
a) Creangă s-a născut în anul 1837, Eminescu s-a născut în anul 1850, Caragiale s-a născut în anul 1852.

b) Omul învață din experiența proprie, omul învață din experiența oamenilor din jurul său, omul învață din experiența generațiilor trecute.

66. Simplificarea maximă se realizează prin întrebuințarea așa-numitului stil telegrafic: suprimarea, pur și simplu, a oricărui cuvînt ce poate fi reconstituit. Se vor elimina, în special, cuvintele de legătură (prepoziții, conjuncții etc.). Astfel, în fraza „(Am) fost (în) Dobrogea (și am) vizitat stațiunile (de pe) litoral“, cuvintele trecute în paranteză pot fi suprimate fără nici o primejdie pentru reconstituirea ei. Este un procedeu care cere oarecare deprindere, dar care, bine stăpînit, poate aduce mari servicii.

Abrevieri

cu ocazia (cu această ocazie)			prin urmare
cu ajutorul (căruia)			ca urmare

Exercițiul 49

Exercițiul 50

Distanța medie pînă‿la Lună este de 384 000 *km*; pînă‿la Soare sînt 150 000 000 *km*. — Daru(l) la vreme e dar *îndoit*. — *Ca urmare*, produ(c)ția a crescut *cu* 300%, *adică de patru ori*. — *Prin urmare*, nu trebuie să aștepți să ți se spună *de o sută de ori* un lucru. — *În primul rînd* învață tu și *în al doilea rînd* învață pe alții. — A sosit *al cincilea*, după *trei sferturi* de oră. — Au participat *mii și mii* de oameni. — *Cu această ocazie, s-au* făcut *sute* de propuneri. — Cuvintele *milionar* și *miliardar* sînt derivate din *milion* și *miliard*. — Probabilitatea de eroare este de 5 *la milion*. — Cei (d)*intîi* oameni au pus piciorul(l) pe Lună la 21 *iulie* (19)69. — Petru Rareș a fost domn în anii 1527—1538 și 1541—1546. — *S-au* economisit 500 000 *lei*. — O tonă are 1 000 *kg*. — A *făcut* o întoarcere de 180 *de grade*. — Au fost semănate 1 700 (de) h(ectare). — Cronografu(l) este un aparat *cu ajutorul căruia* se înregistrează durata unui fenomen. — Vin rînd *pe rînd*, încetu(l) *cu încetul*, treptat-treptat, pas *cu pas*, cot *la cot*, braț *la braț*, umăr *la umăr*. — Cine se scoală de dimineață *departe ajunge*. — Deviza revo(l)uției franceze a fost libertate, *egalitate, fraternitate*. — Vă vom sprijini atît moral, *cît și material*. — Capitala jud(ețului) Argeș este municipiul Pitești, *capitala județului* Bihor *este municipiul* Oradea, *capitala județului* Dolj *este municipiul* Craiova. — Sfîrșitu(l) părții *întîi*.

B. Exerciții pentru consolidarea cunoștințelor teoretice. Exerciții introductive de viteză

Exercițiile din acest capitol — al căror scop este definit prin însuși titlul acestuia — sînt alcătuite din:

a) game de viteză;
b) exerciții de lectură.

Prin gamă de viteză se înțelege copierea repetată a unui text pînă la scrierea lui cu o anumită viteză (30, 40, 50 și 60 de cuvinte pe minut), corespunzătoare etapei de muncă respective. Textele exercițiilor sînt date atît în scrierea obișnuită, cît și în stenografie.

Exercițiile vor fi copiate de minimum șase ori. Copierea se va face alternativ, atît după textul în scriere obișnuită (copierile 1, 3, 5 etc.), cît și după textul stenografic (copierile 2, 4, 6 etc.). Copierile vor fi făcute fără nici o preocupare de viteză, cu maximum de caligrafie. Semnele vor fi de dimensiuni potrivite (se vor evita, în special, dimensiunile prea mari). Se va trece la caiete neliniate. Se va aplica cu stric-

tețe punctuația stenografică: fiecare frază formează un alineat nou; pentru virgulă se lasă spațiu dublu.

După fiecare copiere, stenogramele vor fi citite.

Copierile vor putea fi înlocuite cu dictări. Acestea vor fi făcute cu o viteză mult inferioară celei reale, în așa fel încît stenogramele să fie executate în condiții de perfectă corectitudine și caligrafie.

După efectuarea numărului de copieri stabilit se va trece la verificarea vitezei. Verificarea se face prin dictare la viteza corespunzătoare gamei respective. În cazul în care proba nu este satisfăcătoare se vor face noi copieri sau dictări pînă la obținerea unei stenograme nu numai complete, dar și corect realizate.

Pentru cronometrarea dictării, textele au fost împărțite în grupe de cîte zece cuvinte (numerotate 1—12). Exercițiile au un număr fix de cuvinte, fapt care ne-a obligat să intervenim în textele de bază cu unele modificări, fără a împieta însă asupra conținutului. La sfîrșitul manualului am dat bibliografia lucrărilor din care au fost extrase textele exercițiilor.

Exercițiile de lectură reprezintă o simplă completare a gamelor, menite să contribuie, concomitent cu acestea, la consolidarea cunoștințelor teoretice obținute.

Paralel cu exercițiile din manual, recomandăm scrierea și a altor texte (articole de ziar etc.). În această privință, exercițiul cel mai bun îl constituie însă aplicarea stenografiei în munca școlară de fiecare zi, la luarea notițelor (prin folosirea, la început, a scrierii „împestrițate").

Dăm mai jos o ultimă listă de abrevieri, cuprinzînd în special pe cele folosite în exerciții. Ea va putea fi completată și cu alte abrevieri, aplicabile în alte domenii decît cele cărora le aparțin textele exercițiilor de față. Construirea lor se va face pe baza acelorași principii. Se va evita însă orice abuz în această privință, construindu-se abrevieri numai pentru expresiile frecvente, a căror prescurtare corespunde într-adevăr unei necesități.

În completarea listei, menționăm trei abrevieri cu caracter general: cuvîntul *socialist*, prin tăierea cu litera *S* a cuvîntului precedent; *de producție*, cu un *P* plasat la dreapta sus, în formă de exponent, față de cuvîntul de bază; *electro*, printr-un *L* plasat în formă de prefix.

În afară de aceste abrevieri, condensarea scrisului stenografic se poate realiza și prin scrierea legată a unor grupe de cuvinte (ca să, pentru că, pentru ca să, pînă la, nu mai, de-a lungul, *după* cum, din c(au)ză etc.).

În textele exercițiilor au fost tipărite cu litere cursive abrevierile — inclusiv cele de logică și ocazionale — care apar pentru prima dată în exercițiul respectiv. Ele vor fi căutate în lista următoare sau, eventual, în listele anterioare, din cuprinsul lecțiilor teoretice.

Abrevieri

aduce (adus) la cunoştinţă

adunare generală

agricultură, agricol

agrotehnic

agrozootehnic

ajutor reciproc

alianţa dintre clasa muncitoare şi ţărănimea muncitoare

asigurări sociale

atita timp

atrage atenţia

avind în vedere

Banca Naţională

bunuri de consum

bunuri materiale

burghezo-democratic

ca răspuns (răspunzind) la scrisoarea dv. nr... din

ca urmare la scrisoarea dv. nr... din

cei (celor) ce muncesc

cel mult, cel puţin

cituşi de puţin

central (-izare)

cincinal

5

clasă dominantă

clasă muncitoare

Comitet Central

C.C. al P.C.R.

comitet de direcţie

comitet executiv

conducere colectivă

congres

consiliu de administraţie

Consiliul de Miniştri

consiliu popular

Consiliul de Stat

construirea comunismului

construirea socialismului

construirea socialismului şi comunismului

cooperativă agricolă de producţie

cooperativizarea agriculturii

critică şi autocritică

cu atit mai mult

cu atit mai mult cu cit

cu atit mai puţin

cu consecvenţă

cu (deosebită) stimă

dare de seamă

de dezvoltare

detaşament de avangardă

disciplina muncii

diviziunea muncii

domeniu de activitate

educaţie comunistă

economie naţională

economie politică

egalitate

face cunoscut

forţă conducătoare

forţă de muncă

Hotărîrea Consiliului de Miniştri

independenţă

independenţă naţională

internaţionalism proletar

în aşteptarea răspunsului dv.

în legătură cu aceasta

legătură strînsă

luptă de clasă

lupta pentru pace

luptă revoluţionară

Marea Adunare Naţională

Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie

Marx şi Engels

Marx, Engels, Lenin

marxism-leninism (marxist-leninist)

mase muncitoare

mase populare

materie primă

materialism (materialist) dialectic

materialism (materialist) istoric

membru de partid

mijloc de producţie

mişcare comunistă

mişcare comunistă şi muncitorească

mişcare muncitorească

mişcare populară

multilateral

nivel de trai

oamenii muncii

o dată pentru totdeauna

opinie publică

ordine de idei

ordine de zi

oraş şi sat (de la oraşe şi sate)

organizaţie (-ţiile)
organizaţie de bază
organizaţie de masă
organizaţie de partid
orinduire socială
paralel
partid comunist
Partidul Comunist Român
partidul şi guvernul
patria noastră
plan de stat
plusvaloare
popor muncitor
poporul român
prea mult, prea puţin
preţ de cost
prin prezenta
proces-verbal
productivitatea muncii
producţie de mărfuri
proprietate privată
propriu-zis
public, republică
pune (pus) la dispoziţie

pur şi simplu
război mondial
reducerea preţului de cost
Republica Socialistă România
schimb de mărfuri
se pune întrebarea
social-cultural
social-economic
socialism şi comunism
societate comunistă
societate socialistă multilateral dezvoltată
strîns legat
stare de lucruri
ştiinţă şi tehnică
tehnico-ştiinţific
tehnic-material
tehnic-productiv
tînăr (tineret) muncitor
totodată
ţara noastră
ţăran cooperator
Uniunea Tineretului Comunist
venit naţional
vă rugăm a ne confirma primirea

Exercițiul 51

(30 de cuvinte pe minut)

Partidul Comunist Român este *detașamentul de avangardă* al *clasei muncitoare* (1), conducătorul tuturor *oamenilor muncii* din patria noastră în lupta pentru (2) *construirea socialismului și comunismului*, forța politică conducătoare în *Republica Socialistă* (3) *România*. Din rîndurile partidului fac parte *cei mai înaintați* și (4) mai conșt(ienți) muncitori, țărani, intelectuali, funcționari. Călăuzită de Partidul Comunist (5) Român, clasa muncitoare, clasă conducătoare a societății, în strînsă alianță (6) cu țărănimea și în unire cu intelectualitatea și cu ce(le)lalte (7) categorii de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, luptă (8) pentru dezv(oltarea) *multilaterală* a orînduirii *socialiste* în Republica Socialistă România (9). Partidul Comunist Român își întemeiază întreaga activitate pe învățătura *marxist-leninistă*, aplicînd(10)-o în mod creator la condițiile și particularitățile specifice țării (11) noastre, slujind cu fidelitate interesele și năzuințele vitale ale poporului (12).

Exercițiul 52

(30 de cuvinte pe minut)

Uniunea Tineretului Comunist din *Republica Socialistă România* este organizația politică (1) rev(olu)ționară a tineretului, cu caracter larg democ(ratic), care unește în (2) rîndurile sale masele de *tineri muncitori*, țărani, elevi, studenți, intelectuali (3), funcționari, fără deosebire de naționalitate, animați de dorința fierbinte de (4) a contribui la propășirea patriei, de idealurile nobile ale *socialismului* (5) *și comunismului*. Uniunea Tineretului Comunist este principala rezervă a *Partidului* (6) *Comunist Român*, ajutorul său în *educarea comunistă* a tineretului, în (7) mobilizarea lui la lupta întregului popor pentru făurirea *societății socialiste* (8) *multilateral dezvoltate*, pentru realizarea scopului fundamental al partidului — construirea *societății* (9) *comuniste*. Uniunea Tineretului Comunist desfășoară o multilaterală activitate politică, educativă (10) și (o)rganizatorică în vederea unirii eforturilor tineretului pentru participarea sa (11) (a)ctivă la întreaga viață economică, politică și socială a țării (12).

Exercițiul 51

Exercițiul 52

Exercițiul 53

(30 de cuvinte pe minut)

Economia națională a României este o economie *socialistă*, bazată pe (1) prop(r)ietatea socialistă asupra *mijloacelor de producție. În Republica Socialistă România* (2), (e)xploatarea *omului de către om* este pentru totdeauna desființată și (3) se înfăptuiește principiul socialist al repartiției după cantitatea *și calitatea* (4) muncii. Munca este o îndator(ire) de onoare pentru fiecare cetățean (5) al țării. În Republica Socialistă România, întreaga activitate de stat (6) are drept scop dezv(oltarea) orînduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea (7) continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății (8) și demnității omului, afirmarea *multilaterală* a personalității umane. Cetățenii Republicii (9) Socialiste România, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie (10), sînt *egali* în drepturi în toate domeniile vieții economice, politice (11), juridice, sociale și culturale. Statul garantează *egalitatea* lor în drepturi (12).

Exercițiul 54

(30 de cuvinte pe minut)

Agricultura este una dintre ramurile principale ale produ(c)ției materiale. Ea (1) creează produse alimentare necesare populației și *materii prime* pentru industrie (2). O trăsătură distinctivă a agriculturii constă în faptul că producția (3) *agricolă* este legată *nu numai* de procese economice, ci și (4) de procese naturale, *prin urmare* în dezv(oltarea) ei oamenii trebuie (5) să *țină seama* nu numai de legile economice, ci și (6) de legile naturii. Influența factorilor naturali asupra producției agricole se (7) micșorează pe măsura aplicării cuceririlor *științei și tehnicii* moderne. În (8) comunism, cînd nivelul de înzestrare teh(nică) și de organizare a (9) producției în agricultură se va apropia de nivelul industriei, cînd (10) munca în agricultură se va transforma într-o varietate a (11) muncii industriale, această tendință se va manifesta cu deosebită tărie (12).

Exercițiul 53

Exercițiul 54

Exercițiul 55

(30 de cuvinte pe minut)

Demnitatea fiecărui me(m)bru al societății este recunoscută și garantată numai (1) în condițiile *socialismului și comunismului.* Înlăturarea exploatării și asupririi, *noul* (2) caracter al muncii, prop(r)ietății și raporturilor dintre oameni creează premisele (3) afirmării nestînjenite a demnității fiecărui om. În aceste condiții, demnitatea (4) capătă un adevărat sens moral; ea *nu mai* depinde nici (5) de situația socială a omului și nici de caracterul concret (6) al muncii sale. Dar dacă socialismul și comunismul creează premisele (7) afirmării ei, realizarea acestei posibilități depinde de atitudinea fiecărui om (8) în parte, de conștiința și conduita sa, de modul în (9) care își înțelege și își înfăptuiește datoria sa față de (10) societate și față de sine, de valoarea pe care o (11) acordă unei înalte considerații în ochii ce(lor)lalți și ai săi (12).

Exercițiul 56

(30 de cuvinte pe minut)

În *Republica Socialistă România* învățămîntul, principal izvor de cultură și (1) factor de civ(iliza)ție, contrib(uie) la dezvoltarea și înflorirea orînduirii și (2) națiunii *socialiste*, la afirmarea *multilaterală* a personalității umane. Învățămîntul are (3) drept scop însușirea, de către cetățeni, a culturii generale și (4) a cunoștințelor necesare exercitării unor profesiuni utile societății, formarea concepției (5) lor *materialist-dialectice* despre natură și societate, educarea intelectuală, morală (6), estetică și fizică, cultivarea dragostei lor față de patrie și (7) popor, față de idealurile de pace și prog(re)s social. Învățămîntul (8) se dezvoltă în *strînsă legătură* cu progresele *științei și tehnicii* (9), cu cerințele economiei și culturii, ale *construcției socialismului și comunismului* (10). Cultura generală de bază este asigurată prin învățămîntul obligatoriu cu (11) durata de 10 ani. Învățămîntul de toate gradele este gratuit (12).

Exercițiul 55

Exercițiul 56

Exercițiul 57

(40 de cuvinte pe minut)

Revoluția socialistă pune capăt *o dată pentru totdeauna* (e)xploatării *omului* (1) *de către om.* Ea creează rel(ații) *de producție noi*, soci(ali)ste (2), pe baza premiselor materiale existente, folosind puterea politică a *clasei (3) muncitoare.* Forțele motrice ale revoluției socialiste sînt clasa muncitoare, care (4) conduce revoluția, în alianță cu masele largi de *oameni ai (5) muncii de la orașe și sate. Alianța clasei muncitoare cu (6) țărănimea muncitoare* și cu ce(le)lalte pături *mijlocii* sub conducerea partidului (7) *marxist-leninist*, stabilită în virtutea comunității intereselor lor fundamentale, reprezintă (8) forța socială care asigură victoria revoluției socialiste. Revoluția socialistă are (9) particularități diferite. Esența ei, precum și forțele motrice de bază (10) rămîn însă pre*tutindeni aceleași.* Revoluția socialistă poate fi înfăptuită pe (11) cale pașnică sau nepașnică, în funcție de condițiile istorice concrete (12).

Exercițiul 58

(40 de cuvinte pe minut)

Prin *mase populare* se înțelege totalitatea claselor și păturilor sociale (1) dintr-o etapă istorică determinată, ale căror interese fundamentale concordă (2) cu cerințele dezvoltării societății. Masele populare se deosebesc radical de (3) forțele reacționare, de clasele și păturile sociale care se împotrivesc (4) prog(re)sului istoric. Cuprinzînd *în primul rînd pe oamenii muncii*, ele (5) reprezintă, în formațiunile antagoniste, imensa majoritate a populației diferitelor țări (6). *Ca urmare* a desființării relațiilor de (e)xploatare, în orînduirea *socialistă* (7) masele populare înglobează toate clasele și păturile sociale, întreaga populație (8). Ele au un rol (h)otărîtor în viața societății, reprezentînd adevărate (9) forțe motrice ale progresului. Prin activitatea lor complexă, ele deschid (10) drum acțiunii legilor obiective ale istoriei. Pe măsura dezv(oltării) societății (11), se ridică nivelul de conștiință și (o)rganizare al maselor populare (12).

Exercițiul 57	Exercițiul 58

Exercițiul 59

(40 de cuvinte pe minut)

Prin mod *de producție* se înțelege modul în care oamenii (1) produc *bunurile materiale* necesare existenței și dezv(oltării) societății. El reprezintă (2) temelia unei *orînduiri sociale*, baza vieții sociale, schimbarea lui determinînd (3) transformarea întregii formațiuni sociale. Forțele *de producție* cuprind totalitatea *mijloacelor* (4) de muncă, a obiectelor muncii atrase în procesul *de producție* (5) și a *forței de muncă* umane. Ele exprimă relațiile oamenilor (6) față de obiectele și de forțele naturii, pe care le (7) folosesc pentru producerea bunurilor materiale. Rel(ațiile) *de producție* sînt relațiile (8) care se stabilesc între oameni în procesul de producție. În (9) procesul de producție, oamenii nu acționează numai asupra naturii înconjurătoare (10), ci sînt nevoiți să intre în anumite relații între ei (11) în vederea activității comune și a schimbului reciproc de produse (12).

Exercițiul 60

(40 de cuvinte pe minut)

Evidența economică constituie un sistem unitar de înregistrare, de urmărire (1) și de control, în indicatori cantitativi *și calitativi*, a procesului (2) reprodu(c)ției *socialiste* lărgite, în cadrul întrep(rinderi)lor, *organizațiilor* economice, instituțiilor bugetare, (3) pe ramuri și pe întreaga *economie națională*. *Evidența economică* a (4) existat în toate formațiunile *social-economice*, fiind determinată de necesitățile (5) produ(c)ției materiale. În cap(ital)ism, *din cauza proprietății private* asupra *mijloacelor* (6) *de producție*, nu există posibi(li)tatea unui sistem de evidență pe (7) întreaga *economie națională*, iar evidența economică se caracterizează prin aceea (8) că nu reflectă fidel realitatea, este secretă, ascunde profiturile cap(itali)știlor (9). În soci(al)ism, evidența economică constituie un sistem unitar de evidență (10), care cuprinde întreaga economie națională și servește la procurarea datelor (11) necesare planificării economiei și la controlul sistematic asupra îndeplinirii planului (12).

Exercițiul 59	Exercițiul 60

Exercițiul 61

(40 de cuvinte pe minut)

În societatea noastră, statul a creat condiții pentru accesul tuturor (1) la învățătură și cultură, iar, în etapa actuală, complexitatea sarcinilor (2) construirii *societății socialiste multilateral dezvoltate* impune ridicarea pe o treaptă și (3) mai înaltă a cunoștințelor culturale, *științifice și tehnice* (4) ale tuturor cetățenilor patriei. *De aceea*, atitudinea față de învățătură *și (5) cultură* capătă o profundă semnificație morală. Afirmarea deplină a posibi(li)tăților (6) soci(al)ismului, care se dezvoltă pe baza științei *celei mai înaintate* (7), cere oameni cu cunoștințe *multilaterale* în domeniul profesiunii pe care (8) o exercită, cu întinse și solide cunoștințe în domeniul *științei* (9) *și tehnicii*, artei și culturii. Pentru fiecare tînăr, atitudinea față (10) de învățătură și cultură dobîndește o importanță vitală, ea fiind (11) condiția realizării sale, atît ca om, cît și ca cetățean (12).

Exercițiul 62

(40 de cuvinte pe minut)

Matematica este știința care are ca obiect de studiu formele (1) spațiale și relațiile cantitative ale lumii reale. Ea s-a (2) născut din necesitățile practice ale oamenilor și constituie un instrument (3) de cercetare a lumii materiale. Conținutul și caracterul matematicii *s-au* (4) dezv(oltat) în decursul timpului, și acest proces continuă și (5) în zilele noastre sub impulsul necesităților *științei și tehnicii*. Se (6) lărgește necontenit înțelesul noțiunilor sale de bază. Modul de obținere (7) a rezultatelor în matematică se caracterizează prin raționamentul logic. În (8) matematică nici un rezultat nu este valabil *atîta timp* cît (9) nu a fost demonstrat, chiar dacă experiența a dat o (10) confirmare a acestui rezultat. Matematica are un cîmp larg de (11) aplicare; principial, ea poate fi folosită la studierea oricărui fenomen (12).

Exercițiul 61

Exercițiul 62

Exercițiul 63

(40 de cuvinte pe minut)

În rîndurile *celor ce muncesc* s-a afirmat totdeauna convingerea (1) că munca este o ocupație de cinste, izvorul demnității umane (2); *de aceea*, ea a constituit pentru *oamenii muncii* un imperativ (3) moral, o deprindere de comportare. Instaurarea, în soci(al)ism, a prop(r)ietății (4) sociale asupra *mijloacelor de producție* constituie baza economică pentru schimbarea (5) radicală a conținutului și caracterului muncii. Munca, în socialism, este (6) eliberată de exploatare și se desfășoară în cadrul unor relații (7) de colaborare și *ajutor reciproc*. Oamenii lucrează pentru ei înșiși (8), pentru societatea lor. Munca devine o datorie de onoare a (9) fiecărui cetățean apt de muncă, potrivit principiului „cine nu muncește (10) *nu mănîncă*". Dreptul la muncă este, pentru prima dată, realmente (11) garantat prin dezvoltarea planificată, continuu ascendentă, a întregii *economii naționale* (12).

Exercițiul 64

(50 de cuvinte pe minut)

Comunismul este o formațiune socială caracterizată prin prop(r)ietatea socială asupra (1) *mijloacelor de producție*, avînd două stadii, *socialismul și comunismul* (2) *propriu-zis*, care se deosebesc prin gradul diferit *de dezvoltare* a (3) *forțelor de producție* și de maturitate a rel(ațiilor) *de producție* (4), precum și a ce(lor)lalte relații sociale. *Construirea comunismului* este rezultatul (5) acțiunii legilor sociale obiective, avînd un caracter necesar. Ea se (6) înfăptuiește prin activitatea *maselor populare*, prin transpunerea în viață a (7) politicii *partidului comunist*, pentru perfecționarea continuă a tuturor laturilor societății (8) *socialiste*. Ca stadiu superior al noii formațiuni sociale, comunismul se (9) caracterizează prin proprietatea comunistă unică asupra mijloacelor de producție, un (10) înalt nivel al dezv(oltării) forțelor de producție pe baza *științei* (11) *și tehnicii* înaintate și o productivitate ridicată a muncii sociale (12).

Exercițiul 63	Exercițiul 64

Exercițiul 65

(50 de cuvinte pe minut)

Arta este o formă a conştiinței sociale. Arta este unul (1) dintre elementele constitutive ale suprastructurii sociale, ale culturii, ale activității (2) creatoare a omenirii. Funcţia estetică este funcţia specifică a artei (3). Arta se supune legilor generale ale cunoaşte(rii), legile ei fiind (4) manifestarea specific estetică a acestor legi generale. Arta îndeplineşte *totodată* (5) o funcţie social-educativă. Reflectarea artistică a realității nu reprezintă (6) o simplă fotografiere a acesteia, ci este rezultatul unui proces (7) de generalizare, de tipizare a fenomenelor, de redare a esenței (8) lor. Operele de artă au un conținut ideologic-emoțional, care (9) este elementul lor determinant, și o formă, care organizează, exprimă (10) și comunică acest conținut. Între conținutul și forma operelor de (11) artă există o unitate indisolubilă, izvorîtă din corelația lor dialectică (12).

Exercițiul 66 ✗

(50 de cuvinte pe minut)

Productivitatea muncii se exprimă fie prin capacitatea de produse obținute (1) într-o unitate de timp, fie prin cheltuielile de muncă (2) pe unitatea de produs. Creșterea productivității muncii înseamnă o economisire (3) a muncii sociale, *același* volum de muncă concretizîndu-se într (4)-un volum sporit de *bunuri materiale*. Creșterea productivității muncii este (5) o lege economică generală. Fiecare *orînduire socială* a realizat un (6) prog(re)s față de cea precedentă *în ce privește* nivelul productivității (7) muncii, oglindind dezv(oltarea) *forțelor de producție* și constituind unul din (8) factorii (h)otărîtori care asigură super(io)ritatea și victoria unei *noi* orînduiri (9) sociale. Acțiunea acestei legi, nivelul și consecințele *social-economice* ale (10) creșterii productivității muncii sînt însă diferite *de la* o orînduire (11) socială la alta în funcție de rel(ațiile) *de producție* dominante (12).

Exercițiul 65

Exercițiul 66

Exercițiul 67

(50 de cuvinte pe minut)

Stabilirea prețurilor la un nivel fundamentat *din punct de vedere* (1) economic permite folosirea lor ca instrument de măsurare a valorii (2), de judecare și stimulare a proceselor economice, a rezultatelor activității (3) economice a fiecărei ramuri și întrep(rinderi), a activității de comerț (4) exter(io)r, precum și de aplicare în condiții *optime* a principiului (5) gestiunii economice proprii. Sistemul de prețuri este continuu îmbunătățit prin (6) punerea de acord a acestora cu cheltuielile de producție corespunzătoare (7) stadiilor respe(c)tive *de dezvoltare* a *economiei naționale. Prețul de cost* (8) este o categorie economică care cuprinde o parte din valoarea (9) producției materiale, exprimînd în bani echivalentul valorii *mijloacelor de producție* (10) cheltuite și valoarea produsului creat prin munca necesară. Prețul de (11) cost exprimă totalitatea cheltuielilor făcute pentru fab(ricarea) și desfacerea produ(c)ției (12).

Exercițiul 68

(50 de cuvinte pe minut)

Prin cultură se înțelege ansamblul valorilor materiale și spirituale create (1) de societatea omenească *de-a lungul* istoriei sale. Cultura materială (2) include întreaga varietate a *bunurilor materiale* și a deprinderilor *de* (3) *producție* existente pe o anumită treaptă *de dezvoltare* a societății (4). Ea depinde *în primul rînd* de gradul de folosire în (5) produ(c)ția socială a prog(r)esului teh(nic), a descoperirilor științei. Cultura spirituală (6) exprimă realizările unei epoci în domeniul conștiinței sociale. Cultura are (7) un caracter istoric: fiecărei formațiuni *social-economice* îi sînt proprii (8) o cultură materială și o cultură spirituală specifice. *Totodată*, în (9) dezv(oltarea) culturii există o anumită continuitate; cultura fiecărei formațiuni se (10) sprijină pe cultura formațiunilor anterioare. Fiecare formațiune pre(i)a acele elemente (11) ale culturii orînduirii anterioare care corespund cerințelor ei istoricește determinate (12).

Exercițiul 67

Exercițiul 68

Exercițiul 69

(50 de cuvinte pe minut)

Națiunea este o formă de comunitate umană istoricește necesară, caracterizată (1) prin comunitatea de limbă, de teritoriu, de viață economică și (2) de cultură. Națiunea nu este un fenomen etnic sau biologic (3), rasial, ci un fenomen social, constituit *ca urmare* a unui (4) îndelungat proces istoric, în cursul căruia diferite neamuri, popoare și (5) rase *s-au* amestecat între ele, dînd naște(re) națiunii. Factorul (6) (h)otărîtor pentru formarea națiunii îl constituie închegarea unei comunități trainice (7) de viață economică pe teritoriile locuite de o populație vorbind (8) *aceeași* limbă și constituirea pieței naționale, fenomen care a avut (9) loc od(ată) cu nașterea *modului de producție* cap(ital)ist. *De* (10) *aceea* primul tip istoric de națiune este națiunea burgheză. Națiunile (11) burgheze nu sînt însă omogene, ci *împărțite* în clase antagoniste (12).

Exercițiul 70

(50 de cuvinte pe minut)

Aptitudinile sînt însușirile care asigură posibi(li)tatea asimilării unor cunoștințe, priceperi (1) și deprinderi. Orice funcție psihică — memoria, imaginația *etc.* — poate fi (2) considerată aptitudine dacă e privită *din punctul de vedere* al (3) randamentului obținut de o persoană într-o anumită activitate. *Prin* (4) *urmare*, fiecare om are aproape toate aptitudinile, dar în grade (5) foarte diferite *de dezvoltare*. Se obișnuiește însă a se vorbi (6) de aptitudini numai *atunci cînd* ele depășesc nivelul normal și (7) se pot distinge atît prin ușurința în a-și însuși (8) anumite capacități, cît și prin calitatea superioară a rezultatelor obținute (9). Aptitudinile sînt elemente ale talentului și pot fi *împărțite* în (10) speciale, cînd se manifestă într-un domeniu limitat — muzică, pictură (11), matematică etc. —, și generale, cînd intervin în activități foarte diferite (12).

Exercițiul 69

Exercițiul 70

Exercițiul 71

(50 de cuvinte pe minut)

Stenografia este un sistem de scriere simplificată, *cu ajutorul căruia* (1) se poate nota vorbirea, cu viteza cu care este rostită (2). În afară de înregistrarea cuvîntărilor, stenografia își găsește utilizarea în (3) multe alte *domenii de activitate. În primul rînd*, ea poate (4) fi de un real folos în munca personală a fiecăruia (5). *De la* însemnările de tot felul la care sîntem obligați (6) să recurgem zilnic și *pînă la* munca mai complexă de (7) concepție și redactare, numeroase sînt împrejurările în care folosirea unui (8) scris mai rapid decît cel obișnuit este deosebit de utilă (9). O aplicare foarte rodnică o are stenografia în munca de (10) secretariat. Este de la sine înțeles că un secretar dă (11) un randament mult *mai mare* dacă este cunoscător al stenografiei (12).

Exercițiul 72

(60 de cuvinte pe minut)

Soci(al)ismul științific este o parte constitutivă a științei *marxist-leniniste* (1), care studiază procesul trecerii omenirii *de la* societatea capitalistă la (2) orînduirea comunistă, dezvăluie legile generale ale rev(oluției) și *construcției socialismului*, (3) legile generale ale dezvoltării orînduirii *socialiste* și ale trecerii la (4) comunism, elaborează principiile politicii rev(olu)ționare a *clasei muncitoare* în lupta (5) pentru desființarea cap(ital)ismului, pentru *construirea socialismului și comunismului.* Socialismul științific (6) reprezintă conștiința politică revoluționară a clasei muncitoare. El a fost (7) elaborat de *Marx și Engels*, în deceniul (al) cinci(lea) al (8) secolului trecut, în condițiile maturizării capitalismului și ale contradicțiilor sale (9), precum și ale dezvoltării *luptei de clasă* a proletariatului, care (10) începea să se opună burgheziei ca forță independentă. Aceste condiții (11) au creat posibi(li)tatea transformării soci(al)ismului dintr-o utopie în știință (12).

Exercițiul 71

Exercițiul 72

Exercițiul 73

(60 de cuvinte pe minut)

Critica și autocritica constituie o metodă de bază pentru dezvăluirea (1) lipsurilor și a greșelilor, pentru combaterea lor, pentru apărarea principiilor (2) și normelor din viața socială, politică, morală *etc.* Arma criticii (3) și autocriticii reprezintă o forță motrică în dezv(oltarea) societății *socialiste* (4), în perfecționarea tuturor relațiilor sociale și în dezvoltarea conștiinței *socialiste* (5). *Critica și autocritica* exercită o acțiune specifică în diferite *domenii* (6) *de activitate.* În activitatea politică obștească din *țara noastră*, critica (7) și autocritica reprezintă arme de apărare a principiilor și ideilor (8) soci(al)ismului. Spiritul critic al *opiniei publice* ajută la mersul înainte (9) al societății. *De asemenea*, caracterul principial și liber al criticii (10) și al luptei de opinii reprezintă condiții fără de care (11) nu este posibilă dezv(oltarea) științei, a artei și a literaturii (12).

Exercițiul 74

(60 de cuvinte pe minut)

Planificarea *economiei naționale* reprezintă activitatea de conducere a economiei naționale (1) în vederea *construirii socialismului și comunismului* pe baza unui plan (2) unic. Ea reprezintă expresia folosirii conșt(iente) de către (3) partid și stat a legii dezv(oltării) planice proporționale a economiei (4) naționale, a legii economice fundamentale a soci(al)ismului și a altor (5) legi economice care acționează în soci(al)ism. *Planificarea economiei naționale* constituie (6) principala latură a funcției economice-organizatorice a statului *socialist*, unul (7) din atributele fundamentale ale suveranității statului. Ea determină, în conformitate (8) cu obiectivele stabilite pentru fiecare etapă *de dezvoltare* a economiei (9), ritmurile și proporțiile reprodu(c)ției socialiste lărgite, dezvoltarea rapidă și *multilaterală* (10) a economiei, creșterea continuă a *nivelului de trai* al populației (11). Planificarea economiei naționale se întemeiază pe o riguroasă fundamentare științifică (12).

Exercițiul 73	Exercițiul 74

Exercițiul 75

(60 de cuvinte pe minut)

Economia politică este știința care studiază dezv(oltarea) relațiilor sociale *de* (1) *producție* în interacțiunea lor cu forțele *de producție*, legile care (2) guv(ernează) produ(c)ția și repartiția *bunurilor materiale* în societatea omenească. Economia (3) politică este o știință istorică, deoarece cercetează dezvoltarea producției *de* (4) *la* treptele ei inferioare la cele superioare și modul în (5) care întregul mers al dezvoltării economice duce inevitabil la victoria (6) comunismului. Economia politică studiază prob(l)eme *care privesc* interesele materiale esențiale (7) ale oamenilor. Aceste interese fiind însă diferite de la o (8) clasă la alta, economiștii le tratează în mod diferit, de (9) pe pozițiile clasei pe care o reprezintă. *Ca urmare* a (10) acestui fapt, economia politică are un caracter de clasă. Denumirea (11) de economie politică a apărut la începutul secolului (al) XVII(-lea) (12).

Exercițiul 76

(60 de cuvinte pe minut)

Cuvîntul „circuit“ este întrebuințat în diferite domenii. Prin circuit *electric* (1) se înțelege un sistem de medii conductoare prin care circulă (2) curentul electric. El apare ca element constitutiv al majorității aparatelor (3) electrice. O importanță mereu crescîndă în telecomunicații, automatizări *etc.* o (4) au circuitele electronice, care au în componența lor tuburi electronice (5) sau tranzistori. Circuitul apei în natură reprezintă procesul de circu(la)ție (6) a apei în învelișul geografic. Principalii factori care condiționează acest (7) proces sînt radiația solară și forța gravitațională. Prin circuitul capitalului (8) se înțelege procesul de mișcare a capitalului industrial în sfera (9) producției și a circulației, transformarea lui su(c)cesivă dintr-o formă (10) în alta. Cuprinde trei stadii, primul și al treilea situîndu(11)-se în sfera circulației, iar al doilea în sfera producției (12).

Exercițiul 75

Exercițiul 76

Exercițiul 77

(60 de cuvinte pe minut)

Dreptul cuprinde totalitatea regulilor care stabilesc cadrul relațiilor juridice dintre (1) oameni, sancționate și impuse de puterea de stat ca expresie (2) a intereselor și voinței *claselor dominante*. Dreptul a luat naște(re) (3) od (ată) cu *împărțirea* societății în clase antagoniste, cu apariția (4) statului și s-a modificat *de la* o orînduire socială (5) la alta. *Materialismul istoric* a dezvăluit esența de clasă a (6) dreptului, caracterul *său* de suprastructură, legitățile care determină apariția, dezv(oltarea) (7) și înlocuirea unui tip de drept prin altul. Fiecărei formațiuni (8) *social-economice* în care există clase îi corespunde un anumit (9) tip de drept: dreptul sclav(agist), dreptul feudal, dreptul burghez, dreptul (10) *socialist*. Dreptul socialist, bazat pe prop(r)ietatea socialistă asupra *mijloacelor de* (11) *producție* exprimă voința *clasei muncitoare*, corespunzătoare intereselor tuturor *oamenilor muncii* (12).

Exercițiul 78

(60 de cuvinte pe minut)

Prin patr(iot)ism se înțelege sentimentul de dragoste față de patrie (1) și față de popor. Este un fenomen social-istoric și (2) are, în diferite epoci, un conținut deosebit. Sentiment dintre *cele* (3) *mai* adînci și mai vechi, patriotismul capătă o deosebită însemnătate (4) în perioada formării națiunilor și statelor naționale, cînd burghezia, luptînd (5) împot(r)iva feudalismului și a fărămițării feudale, a strîns în jurul *său* națiunea și a apărut ca reprezentantă a ei. În (7) lupta rev(olu)ționară pentru construirea societății *socialiste* apare și se dezv(oltă) (8) patriotismul socialist al întregului popor, generat de noua orînduire, care (9) a lichidat antagonismele de clasă din sînul națiunii. Acesta are (10) un caracter militant, creator, constituind un important factor în cimentarea (11) națiunii socialiste. Patriotismul socialist se îmbină organic cu *internaționalismul proletar* (12).

Exercițiul 77

Exercițiul 78

Exercițiul 79

(60 de cuvinte pe minut)

Știința a apărut și s-a dezv(oltat) sub influența determinantă (1), în ultimă analiză, a nevoilor practice ale societății. Scopul ultim (2), oricît de îndepărtat, al științei îl reprezintă aplicarea rezultatelor ei (3) în practică. Aplicațiile practice ale științei includ dezvoltarea produ(c)ției materiale (4), apărarea și perfecționarea ființei umane, transformarea relațiilor sociale. Știința se (5) deosebește de cunoștințele empirice prin aceea că urmărește studierea legilor (6) care guv(ernează) faptele și pe baza cărora se pot elabora (7) previziuni științifice. Cunoștințele referitoare la un anumit domeniu al realității (8) se închează într-o știință numai *atunci cînd* ele sînt (9) reunite, pe baza descoperirii unor principii fundamentale, într-un sistem (10) de noțiuni, într-o teorie. Știința este una dintre formele (11) conștiinței sociale. Știința este într-o corelație complexă cu filozofia (12).

Exercițiul 80

(60 de cuvinte pe minut)

Prin educație se înțelege ansamblul măsurilor aplicate în mod conșt(ient) (1) și sistematic în vederea formării omului, a dezv(oltării) însușirilor sale (2) intelectuale, morale și fizice, în conformitate cu un anumit scop (3). În sens restrîns, prin educație se înțeleg măsurile privind formarea (4) caracterului și comportarea omului în societate. Conținutul concret al educației (5), scopul, modul de organizare și metodele ei variază *de la* (6) o *orînduire socială* la alta. În orînduirile scindate în clase (7) antagoniste, educația are în mod necesar un caracter de clasă (8). Ea exprimă interesele *claselor dominante*, servind la întărirea orînduirii respe(c)tive (9). Educația este *strîns legată* de instrucție. Știința care studiază prob(l)emele (10) teoretice ale educației se numește pedagogie. Educația se înfăptuiește *în* (11) *primul rînd* în cadrul procesului instructiv-educativ organizat, în școală (12).

Exercițiul 79

Exercițiul 80

81. Somnoroase păsărele ...

82. La steaua

M. Eminescu

83. Cîntec

G.Coşbuc

84. Trei dovezi

85. Eroare

86. Compensaţie

87. Nu mă priveşte

88. Calcul final

89. Persecuţie

90. Modestie

91. Pescăreşti

92. Motivare

93. Intrebări şi răspunsuri

94. La instrucţie

95. Puterea exemplului

96. Dicţionar umoristic	97. Profesie

96. Dicţionar umoristic

Capodoperă

Catîr

Diagonală

[una]

Duş

Electricitate

Epidermă

Glonţ

Moţ

Nuvelă

Pălărie

Pieptene

Record

Rucsac

Şoarece

Şvaiţer

Ţanc

Uşă

Viraj

Viticultor [vite]

Vitrină

97. Profesie

98. Semicunoştinţă

99. Săptămînă activă

100. Secretară model

Partea a II-a

Dactilografia

A. Noțiuni generale

Scrierea la mașină prezintă față de scrisul obişnuit avantaje indiscutabile. Notăm, între altele:

a) claritatea absolută a scrisului;

b) rapiditatea lui;

c) posibilitatea de a obține concomitent una sau mai multe copii ale textului dactilografiat.

În ritmul și complexitatea vieții moderne, cunoașterea dactilografiei — indiferent de domeniul de activitate — a devenit un instrument de lucru absolut necesar.

1. Funcționarea mașinii de scris

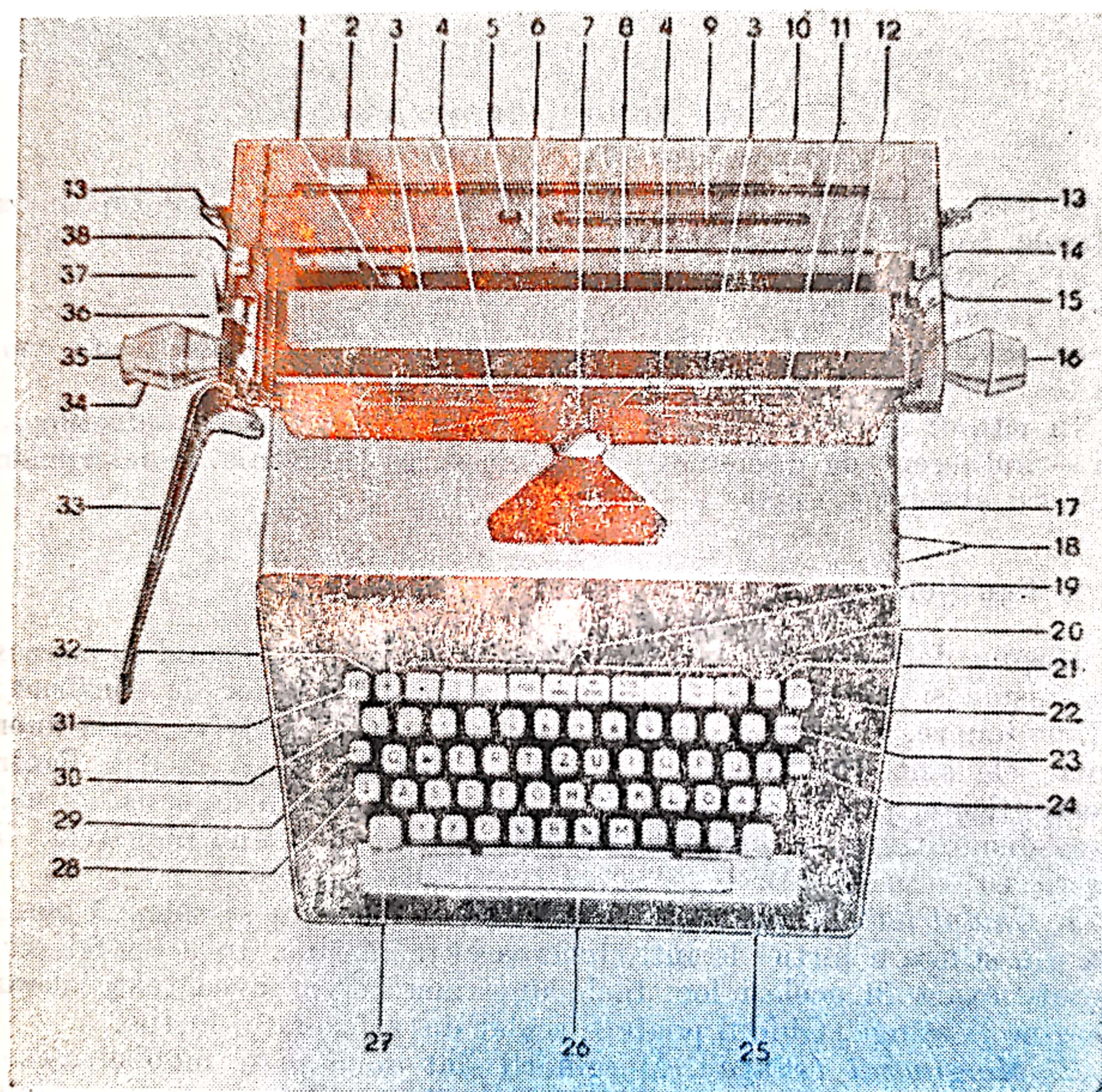
Mașina de scris este o construcție complexă, cuprinzînd numeroase mecanisme și dispozitive. Plasarea acestora, modul lor de construcție și funcționare, precum și existența în plus sau, dimpotrivă, lipsa unora dintre ele sînt caracteristici variabile, după marcă și model. Pentru exemplificare, prezentăm mai jos schema unei mașini de scris, cu indicarea dispozitivelor principale (reperele cifrice corespund numerelor din descrierea ce urmează).

1. *Ghidul lateral al hîrtiei.* Pleacă mobilă, de care se sprijină marginea din stînga a hîrtiei la introducerea ei în mașină. În acest fel, fiind așezate exact în același loc, filele unei lucrări vor avea toate aceeași margine la stînga. Ghidul poate fi reglat după formatul hîrtiei.

2. *Marginarul (stînga).* Marginarii sînt două piese mobile, așezate pe o șină (în general, gradată), cu ajutorul cărora se fixează marginile, la stînga și la dreapta, pînă la care se poate scrie. Ei se manevrează prin apăsare și împingere în direcția dorită, pînă la diviziunea stabilită pentru marginea respectivă.

3. *Rolele pentru fixarea hîrtiei.* Piese mobile, de cauciuc, situate pe bara hîrtiei. Ajută la o mai bună presare pe sul a hîrtiei. Se așază în stînga și în dreapta, la extremitățile acesteia.

4. *Indicatorul rîndului.* Riglă din material transparent, situată în fața sulului. Indică baza rîndului și, prin diviziunile pe care le cuprinde, axul vertical al literelor. Cu ajutorul lui, hîrtia pe care s-a scris poate fi reintrodusă în mașină în poziția inițială (operație necesară la corectări și adăugiri). Este folosit și pentru verificarea poziției orizontale a hîrtiei, la introducerea ei în mașină (trebuie să coincidă sau să fie paralelă cu acesta).

5. *Butonul susținătorului hîrtiei.* Prin apăsare aduce susținătorul în poziție de lucru (verticală).

6. *Scala gradată.* Este împărțită într-un număr de diviziuni egal cu cel al „bătăilor" (litere, cifre, semne speciale, spații) care pot fi executate într-un rînd. Cu ajutorul gradației, se stabilesc marginile și se calcu-

lează distanţele la care se plasează elementele unei lucrări (titluri, coloane etc.).

7. *Ghidul central şi furca.* Ghidul central, alcătuit dintr-o piesă bifurcată, asigură literei, în momentul imprimării, o direcţie precisă, împiedicînd-o să vibreze. Furca ridică, la fiecare bătaie, panglica, interpunînd-o între literă şi hîrtie.

8. *Pupitrul de ştergere.* Placă metalică deasupra sulului. Serveşte ca suport pentru ştergerea cu guma. Împiedică, în acelaşi timp, rularea defectuoasă a hîrtiei (prin spatele sulului).

9. *Susţinătorul hîrtiei.* Se află într-un locaş în placa din spatele sulului (rezemătorul hîrtiei). Este prevăzut cu un indicator mobil, care, fixat la o înălţime corespunzătoare, arată cînd se termină hîrtia. Scrierea prea jos duce la pierderea stabilităţii hîrtiei şi, prin aceasta, la dezalinierea rîndurilor.

10. *Marginarul (dreapta).*

11. *Bara hîrtiei.* Presează asupra hîrtiei, ţinînd-o lipită de sul. Este împărţită într-un număr de diviziuni identic celui de pe scala gradată.

12. *Sulul.* Cilindru de cauciuc, pe care se sprijină hîrtia în timpul scrierii. Este principala piesă a carului (mecanismului mobil al maşinii)

13. *Anulatorul general al tabulatorului.* Tabulatorul este un dispozitiv care permite alinierea rapidă şi uşoară, pe coloane, a cifrelor şi datelor în tabele, situaţii etc. El permite deplasarea rapidă a carului şi oprirea automată la punctele fixate dinainte. Se realizează astfel, pe lîngă o perfectă aliniere verticală a coloanelor, şi o apreciabilă economie de timp. Funcţionarea lui va fi descrisă într-un capitol special (pag. 151).

Anulatorul general este alcătuit din două pîrghii, una la dreapta şi alta la stînga carului. Prin apăsare, se anulează, în totalitatea lor, coloanele fixate.

14. *Eliberatorul carului (dreapta).* Permite deplasarea carului spre stînga, fără acţionarea barei de spaţiu. Este acţionat prin apăsare. Deplasarea, făcîndu-se rapid, trebuie frînată prin ţinerea carului cu mîna.

15. *Eliberatorul hîrtiei.* Manetă prin acţionarea căreia hîrtia, în mod normal strîns lipită de sul, devine liberă şi poate fi mişcată în orice sens. Este folosită pentru îndreptarea hîrtiei, în cazul în care a fost introdusă strîmb în maşină, şi pentru scoaterea ei din maşină.

16. *Rotiţa sulului (dreapta).* Aşezate la ambele capete ale sulului, rotiţele servesc la învîrtirea acestuia, în efectuarea unor operaţii (introducerea hîrtiei în maşină, revenirea, pentru corectări, la un rînd anterior scris, scrierea pe formulare etc.). Nu trebuie folosite pentru schimbarea rîndului, operaţie executată cu ajutorul unui dispozitiv special (33).

17. *Coşul literelor.* Cuprinde braţele cu litere.

18. *Capacul carcasei.* Montat pe șasiu (scheletul mașinii), protejează mașina, în special împotriva prafului.

19. *Tastele tabulatorului.* Este alcătuit din taste corespunzătoare numerelor de diferite ordine (unități, zeci, sute etc.).

20. *Vizorul culorii panglicii.* Deschizătură în carcasă, prin care se observă și se controlează culoarea panglicii.

21. *Tasta de anulare parțială a tabulatorului.* Servește pentru a anula o coloană fixată (în special, în cazurile în care fixarea a fost făcută greșit).

22. *Comutatorul culorii panglicii.* Se prezintă sub formă de tastă. Prin apăsare se poate regla la culorile albastru, roșu, verde și alb. În mod obișnuit, se folosesc panglici de o singură culoare (în general, neagră), dar există și panglici cu două culori (neagră-roșie), prima corespunzînd părții superioare și cealaltă părții inferioare a panglicii. Pentru scrierea cu negru sau cu roșu, reglarea se face, în mod corespunzător, fie la albastru, fie la roșu. Poziția „verde“ (la unele mașini, „albastru-roșu“) permite, la panglicile unicolore, utilizarea și a părții lor mediale. Poziția „alb“ se folosește pentru scrierea direct, fără intermediul panglicii, pe matrițe cerate.

23. *Tasta de înapoiere a carului.* Prin apăsarea ei, carul se deplasează în sens invers cu o diviziune. Este folosită în cazul în care, din diferite motive, este necesară repetarea bătăii.

24. *Tasta de deblocare a brațelor.* Servește la eliberarea brațelor cu litere, în caz de blocare (datorită, în special, lovirii simultane a mai multor taste).

25. *Schimbătorul (dreapta).* Schimbătoarele sînt două taste, așezate de o parte și de alta a claviaturii. Prin apăsarea lor se scriu majusculele și semnele notate pe partea de sus a tastelor.

26. *Bara de spațiu.* Prin apăsare, carul se deplasează o diviziune. Servește, în principal, la spațierea cuvintelor.

27. *Schimbătorul (stînga).*

28. *Fixatorul schimbătorului.* Tastă care, fixînd schimbătorul, permite scrierea cu majuscule (la titluri, în special). Se deblochează prin apăsarea schimbătorului din stînga.

29. *Tasta de eliberare a marginii.* Cînd scrisul se apropie de sfîrșitul rîndului, se aude un sunet de clopoțel. După acest semnal se mai pot scrie un anumit număr de litere. Dacă, pentru a termina sau despărți corect cuvîntul început, este necesar să se mai scrie una sau mai multe litere, se apasă pe această tastă, care, deblocînd carul, permite continuarea scrierii. Această tastă eliberează, de asemenea, marginea din stînga.

30. *Tasta de declanșare a tabulatorului.* Se folosește pentru coloanele necifrice. Corespunde poziției „virgulă“ a numerelor zecimale.

31. *Tasta de scriere spațiată.* Prin utilizarea ei, literele se scriu distanțat, cu un spațiu între ele (procedeu folosit pentru scoaterea în evidență a anumitor elemente ale unei lucrări). Tasta este fixată prin apăsare și tragere ușor înainte; deblocarea se face prin împingerea ei înapoi.

32. *Tasta de fixare a tabulatorului.* Fixează tabulatorul la punctele stabilite pentru fiecare coloană.

33. *Mînerul rîndurilor.* La terminarea unui rînd, carul, deplasat la stînga, trebuie readus în poziția inițială, pentru scrierea rîndului următor. În același timp, pentru a face loc acestuia, trebuie rotit și sulul. Ambele operații se efectuează printr-o singură mișcare, cu ajutorul acestui dispozitiv (prin împingerea lui, cu mîna stîngă, către dreapta, pînă la capăt). Pentru lăsarea unui spațiu mai mare decît cel fixat, el va fi acționat de mai multe ori.

34. *Rotița sulului (stînga).*

35. *Butonul de eliberare a sulului.* Dispozitiv cu ajutorul căruia sulul poate fi învîrtit liber, nemaifiind reținut, în mișcarea lui, de angrenajele mecanismului care fixează distanța între rînduri. Acționează numai atîta timp cît este apăsat. Este utilizat, în special, la executarea corecturilor și adăugirilor pe o lucrare reintrodusă în mașină.

36. *Fixatorul distanței între rînduri.* Se poate scrie la cinci intervale: 1, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$ și 3 rînduri (unele mașini nu au toate intervalele). Fixarea distanței se face prin așezarea indicatorului fixatorului în dreptul cifrei respective. Există mașini la care indicarea intervalelor este făcută prin cifrele 1, 2, 3, 4 și 5, corespunzătoare distanțelor menționate mai sus (cifra 2 corespunde intervalului $1\frac{1}{2}$, cifra 3 celui de 2 rînduri etc.). Există, de asemenea, mașini la care apare și indicatorul 0. Acesta indică decuplarea sulului de mecanismul de fixare a rîndurilor (înlocuiește eliberatorul sulului).

37. *Eliberatorul sulului.* Manetă care îndeplinește aceeași funcție cu butonul (35). Se deosebește de acesta prin caracterul său de stabilitate (fixat în poziția de eliberare, ține liber sulul pînă cînd este readus în poziția inițială). Se folosește, în principal, la scrierea pe formulare, caz în care, din cauza necorespondenței dintre rîndurile de tipar ale acestora și cele ale mașinii de scris, este necesar să fie potrivit fiecare rînd în parte.

38. *Eliberatorul carului (stînga).*

2. Schimbarea panglicii

Panglica este o bandă de mătase sau de bumbac lată, în mod obișnuit, de 13 mm. Este înfășurată pe două bobine, aflate într-o parte și alta a mașinii. Panglica se mișcă încet, într-o anumită direcție, pe măsura

desfăşurării scrisului. Cînd s-a înfăşurat complet pe o bobină, ea îşi schimbă automat direcţia, începînd să se înfăşoare pe bobina rămasă goală. Pentru o uzură egală, panglica trebuie lăsată să-şi realizeze complet cursa.

Înlocuirea panglicii se face, după scoaterea capacului de protecţie, în felul următor:

— panglica este înfăşurată pe una din bobine, prin învîrtirea acesteia cu degetul;

— se scoate panglica din furcă, observîndu-se modul în care trece prin aceasta (operaţia se execută mai uşor dacă se apasă pe fixatorul schimbătorului);

— se scot bobinele, după ce s-au dat la o parte clapele presoare;

— se desprinde panglica de pe bobina goală, observîndu-se modul în care este prinsă şi sensul de înfăşurare;

— se prinde capătul panglicii noi în bobina rămasă goală, de dintele aflat pe butuc, şi se înfăşoară pe aceasta, ţinînd seama de sensul ei de rulare;

— panglica uzată se desfăşoară de pe cealaltă bobină;

— se desprinde capătul liber al panglicii noi de această bobină;

— se trece panglica prin furcă, şi anume prin spatele lamelor din mijloc şi prin faţa lamelor laterale;

— la montarea bobinelor se va observa ca ştiftul axului de învîrtire să intre într-unul din cele trei orificii ale bobinei; se va avea grijă, de asemenea, ca panglica să treacă prin cele două furci situate lateral, lîngă fiecare bobină (acestea asigură schimbarea automată a direcţiei panglicii; ele pot fi manevrate şi manual, în caz de necesitate).

La unele maşini, înlocuirea panglicii se poate face mai uşor, prin scoaterea bobinei vechi şi punerea în locul ei a bobinei cu panglica nouă.

La panglicile unicolore, partea de jos, corespunzătoare culorii roşii, rămîne neuzată. Pentru folosirea şi a acestei părţi, panglica se va întoarce, după uzura părţii superioare, cu partea neuzată deasupra. Schimbarea se face prin inversarea bobinelor şi întoarcerea lor cu faţa în jos. Partea inferioară a panglicii mai poate fi folosită şi prin fixarea schimbătorului de culoare la roşu. Pentru cruţarea furcii, care în acest caz este obligată să facă o cursă prea mare, se recomandă primul procedeu.

În afară de panglicile obişnuite, există şi panglici impregnate cu cerneală specială (hectografică, litografică etc.), folosite pentru multiplicări. De asemenea, există panglici-carbon. Confecţionate din material plastic, acestea permit realizarea unui scris compact, cu contururi clare, similar, sub acest aspect, celui de tipar. Folosirea unei asemenea panglici este posibilă numai dacă maşina este prevăzută cu un mecanism special.

3. Întreţinerea maşinii de scris

Buna funcţionare a maşinii de scris depinde, în primul rînd, de modul în care este întreţinută.

Cînd nu se lucrează, maşina va fi acoperită cu capacul său ori cu o husă. În afară de praf — duşmanul ei cel mai mare —, firimiturile de gumă, scamele de panglică, îmbîcsirea literelor cu tuş sînt tot atîtea piedici în calea unei funcţionări normale a maşinii de scris.

Pentru ştergerea cu guma, se va deplasa carul, după caz, fie la stînga, fie la dreapta, în aşa fel ca firimiturile rezultate să cadă în exteriorul maşinii.

Literele se curăţă cu ajutorul unei periuţe aspre, pe care s-au pus cîteva picături de benzină. Perierea se face dinăuntru în afară, spre claviatură, pentru ca murdăria să nu cadă în interiorul maşinii. În acelaşi scop, se va introduce sub litere o foaie de hîrtie.

Sulul se şterge cu o cîrpă uscată, eventual cu alcool (nu cu benzină, căci aceasta deteriorează cauciucul). El trebuie protejat în chip deosebit. În acest scop, ori de cîte ori se scrie într-un singur exemplar, se va mai adăuga încă o foaie de hîrtie.

Celelalte părţi se curăţă cu o cîrpă moale sau cu o pensulă.

Ungerea se face la intervale de timp mai mari, cu uleiuri fine. Uleiul vechi se îndepărtează, iar cel nou se administrează în straturi subţiri la articulaţiile accesibile.

O curăţire şi revizie generală a maşinii trebuie făcută cel puţin anual de către un specialist.

4. Operaţii pregătitoare

Scrierea la maşină este precedată de următoarele operaţii:

— introducerea hîrtiei;
— fixarea marginilor;
— fixarea distanţei între rînduri.

Pentru introducerea hîrtiei se va proceda astfel:

Foaia de hîrtie se ia cu mîna stîngă şi se introduce între sul (12) şi rezemătorul hîrtiei (placa din spatele sulului). Se învîrteşte cu mîna rotiţa sulului (16) pînă cînd hîrtia apare în faţa acestuia.

Marginea stîngă a hîrtiei trebuie să coincidă, în principiu, cu diviziunea 0 de pe bara hîrtiei (11). La fel se reglează şi ghidul lateral (1).

Dacă hîrtia a fost introdusă strîmb, se eliberează, cu ajutorul eliberatorului hîrtiei (15), şi apoi se îndreaptă. Ea este dreaptă dacă marginea din stînga, la cele două capete ale ei, se suprapune. Verificarea poziţiei ei orizontale se poate face — aşa cum s-a arătat — şi cu ajutorul indicatorului rîndului (4) sau a barei hîrtiei (11).

După îndreptarea hîrtiei, eliberatorul se readuce în poziția normală. Fixarea marginilor se poate face în două moduri:

a) se așază marginarii la diviziunile corespunzătoare marginilor stabilite pentru lucrarea respectivă;

b) se deplasează carul astfel încît ghidul central (7) să ajungă în dreptul diviziunii de la care va începe scrisul și se împinge marginarul din stînga către centru pînă la refuz; se deplasează apoi carul pînă la diviziunea corespunzînd marginii din dreapta a textului și se procedează la fel cu marginarul respectiv.

Dimensiunea marginilor depinde de natura lucrării și formatul hîrtiei. Ea variază, la stînga, între 2,5 și 5 cm (10—20 diviziuni) și, la dreapta, între 0,8 și 1,2 cm (3—5 diviziuni). Marginea din stînga, fiind de îndosariere, este deci mai mare decît cea din dreapta. Dacă se scrie și pe verso, se va avea grijă să se lase, de data aceasta, margine mare la dreapta.

Fixarea distanței între rînduri este, în primul rînd, în funcție de natura lucrării. Lucrările pentru publicare se scriu la două rînduri. Celelalte lucrări se scriu, în mod obișnuit, la $1\frac{1}{2}$ sau la 1 rînd. În acest din urmă caz, ca regulă generală, se va lăsa între alineate interval dublu (excepții se pot face numai în cazurile în care spațiul disponibil este strict limitat: cărți poștale, fișe, formulare etc.).

Intervalele mai mari de două rînduri se folosesc la scrierea lucrărilor în curs de redactare (materiale de presă etc.), pentru a se putea face modificările și completările necesare.

5. Poziția corpului la mașina de scris

O atenție deosebită trebuie acordată ținutei în timpul lucrului. Corpul trebuie ținut drept. Aceeași poziție trebuie s-o aibă și capul. O poziție defectuoasă, pe lîngă oboseala pe care o provoacă, poate duce cu vremea la deformări corporale.

Mașina de scris se așază pe o măsuță mai joasă decît mesele obișnuite (65—70 cm), în așa fel încît să asigure o poziție orizontală pentru antebraț, atunci cînd degetele sînt pe claviatură.

Mîinile nu trebuie rezemate pe șasiul mașinii sau pe măsuță. Ele trebuie ținute orizontal și drept, în continuarea antebrațelor, iar nu îndoite la încheietură. Degetele, îndoite de la falanga a doua, se țin arcuite deasupra tastelor de bază (*asdf-jklș*). Brațele se țin aproape de corp.

Textul după care se copiază se așază pe un stativ special (portmanuscris) sau pe măsuță, în așa fel încît să cadă lumina pe el.

B. Tehnica digitației

Metoda, general folosită, pentru însuşirea unui scris rapid şi corect este metoda scrierii cu zece degete, fără privirea claviaturii (aşa-numita metodă „oarbă").

Claviatura — alcătuită din 42-46 taste (clape) — este împărțită în două părți aproximativ egale, una rezervată mîinii stîngi, cealaltă mîinii drepte, împărțite, la rîndul lor, în cîte patru zone, corespunzînd unui anumit deget, aşa cum se arată în figurile de la pag. 106.

Tastele haşurate (*asdf-jklş*) sînt taste de bază. Ele reprezintă tastele de „reşedință" a degetelor. La începutul lucrului, degetele se aşază deasupra acestor taste; de aici se vor deplasa pentru acționarea altor taste şi tot aici vor reveni după aceasta.

Bara de spațiu se bate cu degetele mari, după următoarea regulă: cu mîna stîngă cînd litera anterioară a fost bătută cu mîna dreaptă şi, cu mîna dreapta cînd ultima literă a fost bătută cu mîna stîngă.

Exercițiile care urmează sînt alcătuite din grupe de litere, cuvinte şi propoziții. Rîndurile fiind egale, se realizează o aliniere perfectă a ambelor margini. De asemenea, prin gruparea, pe linie verticală, de cuvinte de aceeaşi lungime, se realizează şi o aliniere interioară, pe coloane. În acest fel, greşelile constînd din omiterea sau adăugirea de litere sau spații ies imediat în evidență.

Exercițiile trebuie executate cu multă atenție. Nu trebuie uitat, nici un moment, că învățarea dactilografiei nu este un simplu joc. Ea cere o muncă metodică, stăruitoare. Preocuparea principală, în special în perioada de început, trebuie să fie nu realizarea unui scris rapid, ci a unui scris corect. Viteza va veni mai tîrziu, pe măsura exercițiului făcut.

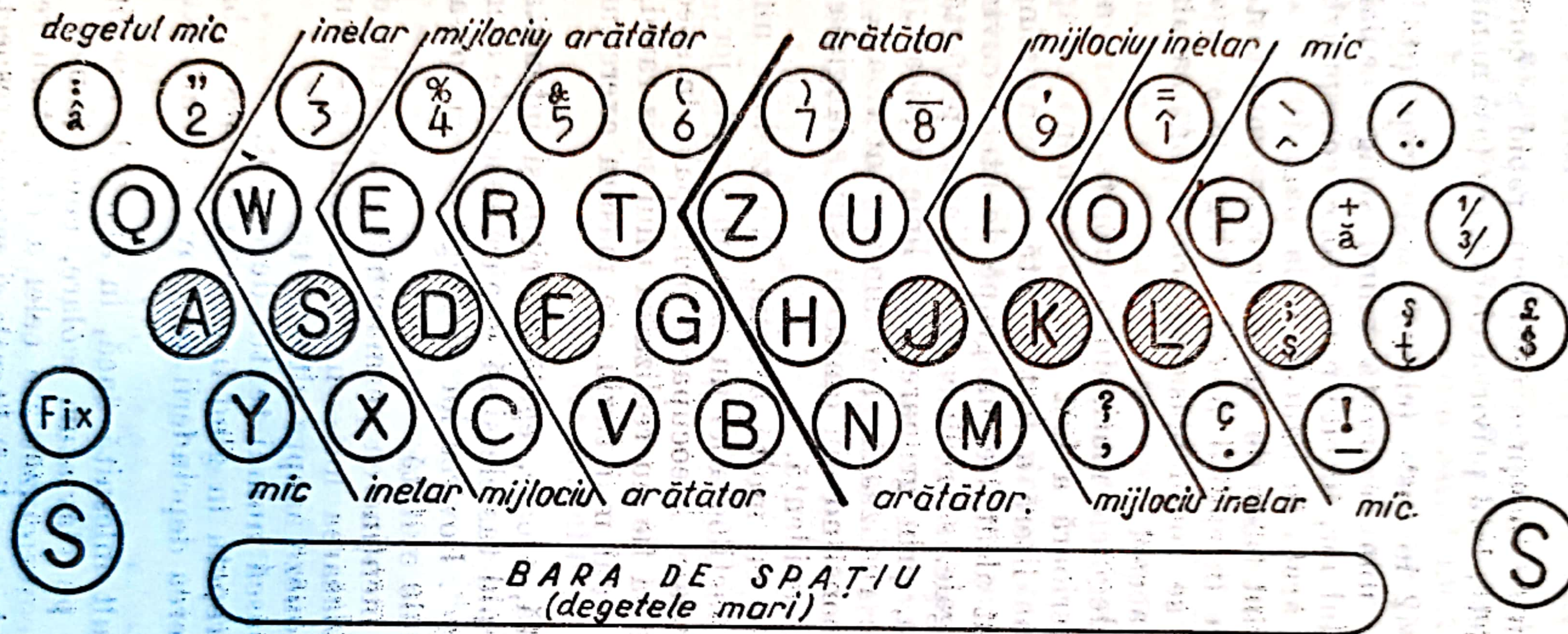
Bătaia trebuie să fie scurtă, vioaie, egală ca ritm şi intensitate. Degetele trebuie să lovească rapid tastele şi să le părăsească de asemenea rapid, ca şi cum le-ar „frige". Lovirea lor prelungită — ca apăsarea pe butonul unei sonerii — trebuie evitată.

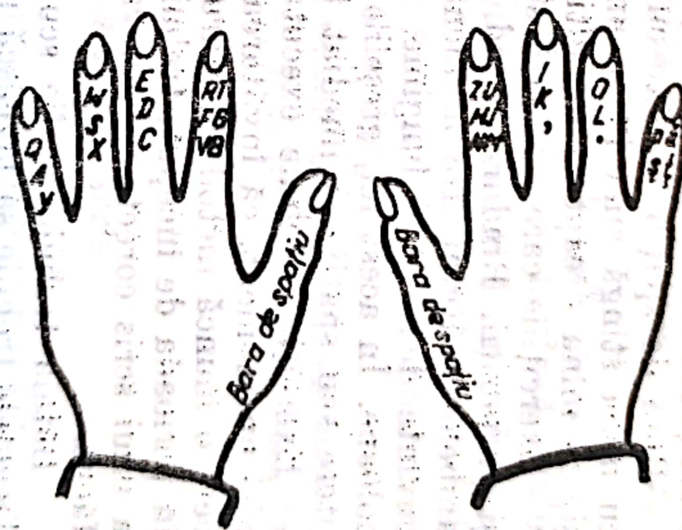
Se va observa cu strictețe menținerea permanentă a degetelor deasupra tastelor de bază şi deplasarea lor — nu şi a mîinilor — numai în cazul în care trebuie să acționeze asupra altor taste.

Privirea trebuie să urmărească numai textul de copiat.

Se va pronunța sau se va repeta în gînd fiecare literă care se bate, fapt care va contribui la obținerea deprinderii de a lovi o anumită tastă numai cu un anumit deget.

Însuşirea digitației este mult înlesnită dacă, în afară de exercițiile la maşină, se fac şi exerciții pe claviaturi şcolare, confecționate din carton sau lemn, în mărime corespunzătoare celei a claviaturii reale, avînd înscrise (eventual, pe taste în relief) literele şi semnele respective.

MÎNA STÎNGĂ
MÎNA DREAPTĂ
degetul mic
inelar
mijlociu
arătător
arătător
mijlociu
inelar
mic
Q W E R T Z U I O P
A S D F G H J K L
Fix
Y X C V B N M
S
mic
inelar
mijlociu
arătător
arătător
mijlociu
inelar
mic
S
BARA DE SPAȚIU
(degetele mari)

Bara de spațiu
Bara de spațiu

Exercițiul 1

(Tastele de bază : asdf-jklș)

Margini: 15—74

asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj
asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj
asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj
asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj
asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj asdf șlkj fdsa jklș șals dkfj

falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa
falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa
falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa
falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa
falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa falk dala sașa

sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl
sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl
sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl
sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl
sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl sa jad kl

șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl
șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl
șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl
șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl
șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl șa jaf dl

al fald alaska al fald alaska al fald alaska al fald alaska
al fald alaska al fald alaska al fald alaska al fald alaska
al fald alaska al fald alaska al fald alaska al fald alaska
al fald alaska al fald alaska al fald alaska al fald alaska
al fald alaska al fald alaska al fald alaska al fald alaska

aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas
aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas
aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas
aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas
aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas aş afla dallas

laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa
laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa
laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa
laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa
laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa laş fals jaffa

şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka
şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka
şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka
şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka
şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka şal lada kafka

Notă. La maşinile vechi, la care tasta literei *ş* este ocupată de altă literă sau semn, se va bate, în grupele de litere (*jklş* etc.), în locul acesteia, litera sau semnul respectiv, iar în cuvinte litera *s* (de exemplul în loc de *şal*, se va scrie *sal*). Mai tîrziu, începînd cu exerciţiul 15, se va trece la scrierea ei normală.

Se va scrie pe coale de hîrtie de format obişnuit. Marginarii se fixează conform indicaţiei date la fiecare exerciţiu, iar distanţa între rînduri la cifra 1.

Exercițiul 2

(*Literele g-h*)

Litera *g* se scrie cu degetul arătător al mîinii stîngi, iar litera *h* cu degetul arătător al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *f* și *j*.

Se vor scrie din fiecare rînd al exercițiului cîte cinci rînduri, după modelul exercițiului 1. Se va proceda la fel și cu celelalte exerciții.

Margini: 18—77

asdg şlkh gdsa hklş dfgf kjhj asdg şlkh gdsa hklş dfgf kjhj
gala hala alah gala hala alah gala hala alah gala hala alah

gh hg aha gh hg aha gh hg aha gh hg aha gh hg aha gh hg aha
kg ha gal kg ha gal kg ha gal kg ha gal kg ha gal kg ha gal

ah fag haga ah fag haga ah fag haga ah fag haga ah fag haga
hl aga glas hl aga glas hl aga glas hl aga glas hl aga glas

gaj şaga halal gaj şaga halal gaj şaga halal gaj şaga halal
şah alga halaj şah alga halaj şah alga halaj şah alga halaj

Respectați cu strictețe repartiția degetelor pe claviatură. Nu loviți tastele cu alte degete decît cele stabilite.

Exercițiul 3

(*Literele* e-i)

Litera *e* se scrie cu degetul mijlociu al mîinii stîngi, iar litera *i* cu degetul mijlociu al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *d* și *k*.

Margini: 15—74

```
asef şlij dedf kikj iked seil asef şlij dedf kikj iked seil
egal afiş ilie egal afiş ilie egal afiş ilie egal afiş ilie

ia lei adie ia lei adie ia lei adie ia lei adie ia lei adie
şi ies file şi ies file şi ies file şi ies file şi ies file

hai deja fidel hai deja fidel hai deja fidel hai deja fidel
şef kaki ideal şef kaki ideal şef kaki ideal şef kaki ideal

ai alee alifie ai alee alifie ai alee alifie ai alee alifie
el fagi aliaje el fagi aliaje el fagi aliaje el fagi aliaje
```

Bateți bara de spațiu numai cu degetele mari. Respectați regula alternanței: cu degetul mare de la mîna stîngă, cînd ultima literă a fost scrisă cu mîna dreaptă, și invers.

Exercițiul 4

(Literele r-u)

Litera *r* se scrie cu degetul arătător al mîinii stîngi, iar *u* cu degetul arătător al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *f* şi *j*.

Margini: 16—75

```
asdr şlku dfrf kjuj ujrf druk asdr şlku dfrf kjuj ujrf druk
duel fire urşi duel fire urşi duel fire urşi duel fire urşi

eu rural husar eu rural husar eu rural husar eu rural husar
ar uriaş kaliu ar uriaş kaliu ar uriaş kaliu ar uriaş kaliu

ras duri redus ras duri redus ras duri redus ras duri redus
sau jder auriu sau jder auriu sau jder auriu sau jder auriu

sur rai fagure sur rai fagure sur rai fagure sur rai fagure
jur dar haihui jur dar haihui jur dar haihui jur dar haihui
```

Nu vă grăbiți. Preocuparea principală trebuie să fie nu realizarea unui scris rapid, ci a unui scris corect. Viteza va veni mai tîrziu, pe măsura exercițiului făcut.

Exercițiul 5

(Aplicație recapitulativă)

Margini: 15—74

are fel de fel de idei era greu la deal li se dase salariul
ilarie era grefier la iaşi dulgherul dregea gardul la garaj

laura luase gherghetul erau sigure de ele fusese ghid e ger
se afla iar la largul ei fierarul suferea adesea de friguri

sufrageria era sus fugarul se refugiase la el a adus furaje
se silea şi reuşea fisele erau de sidef ieşise de la ghişeu

legea e lege are şase kg grilajul era de fier radu e sufler
au rude la arad şi la giurgiu are grijile lui se ruga de ea

Pregătiți și completați exercițiile făcute pe mașini, în sala de dactilografie, cu exerciții făcute acasă, pe claviaturile personale. În lipsă, puteți „scrie" direct pe masă sau pe bancă, operînd asupra unei claviaturi imaginare.

Exercițiul 6

(Literele t-z)

Litera *t* se scrie cu degetul arătător al mîinii stîngi, iar litera *z* cu degetul arătător al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *f* şi *j*.

Margini: 17-76

asdt şlkz frtf juzj rtzu zhtg asdt şlkz frtf juzj rtzu zhtg
stau azur teze stau azur teze stau azur teze stau azur teze

tu zare teatru tu zare teatru tu zare teatru tu zare teatru
uz ajut zigzag uz ajut zigzag uz ajut zigzag uz ajut zigzag

haz arta urzit haz arta urzit haz arta urzit haz arta urzit
alt uzat treaz alt uzat treaz alt uzat treaz alt uzat treaz

duzi trapez dezgust duzi trapez dezgust duzi trapez dezgust
raft aşezat titirez raft aşezat titirez raft aşezat titirez

Loviți tastele egal, ca ritm şi intensitate. Lovirea lor prelungită — ca apăsarea pe butonul unei sonerii — trebuie evitată.

8 — Stenodactilografia — c. 2157

Exercițiul 7

(*Literele* q-p și w-o)

Litera *q* se scrie cu degetul mic al mîinii stîngi, iar litera *p* cu degetul mic al mîinii drepte. Litera *w* se scrie cu degetul inelar al mîinii stîngi, iar litera *o* cu degetul inelar al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *a* și *ş*, *s* și *l*.

Margini: 15-74

```
qsdf plkj awdf şokj saqa lplş asws klol aqpş lows qwop powq
aqua watt apoi aqua watt apoi aqua watt apoi aqua watt apoi

of post quarto of post quarto of post quarto of post quarto
pe plop ottawa pe plop ottawa pe plop ottawa pe plop ottawa

hop poza quito hop poza quito hop poza quito hop poza quito
pol kola hawai pol kola hawai pol kola hawai pol kola hawai

grup pojar quijotte grup pojar quijotte grup pojar quijotte
şlep opera waterloo şlep opera waterloo şlep opera waterloo
```

Nu rezemați mîinile pe mașină sau pe măsuță. Ele trebuie să stea în permanență deasupra tastelor de bază, cu degetele ușor arcuite.

Exercițiul 8

(Aplicație recapitulativă)

Margini: 18—77

doi ori doi egal patru zero ori zero egal tot zero are spor
oratorul a fost aplaudat de auditoriu a spus totul pe şleau

startul a fost dat la ora opt a sesizat forurile superioare
faptele au fost relatate de ziarele de ieri a tras la hotel

erau tare orgolioşi fluturele alerga de la o floare la alta
peste tot rezultatele au fost de egalitate a plouat e polei

a regizat tragedii zguduitoare şalupele se apropiau de port
fii just literele q şi w apar foarte rar la fel şi litera k

Loviți tastele scurt, cu vioiciune. Degetele nu trebuie să însoțească tastele în cursa lor, ci să se retragă imediat după lovire, revenind la poziția inițială. Nerespectarea acestei reguli duce la imprimarea de litere șterse sau cu contururi duble.

Exercițiul 9

(Litera c-virgula)

Litera *c* se scrie cu degetul mijlociu al mîinii stîngi, iar *virgula* cu degetul mijlociu al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *d* și *k*.

Margini: 17—76

ascf şl,j sdcd lk,k ş,ca fcj, ascf şl,j sdcd lk,k ş,ca fcj,
pact chei caz, pact chei caz, pact chei caz, pact chei caz,

ace succes proiect, ace succes proiect, ace succes proiect,
ici cerdac şcolari, ici cerdac şcolari, ici cerdac şcolari,

coc ciclu achitare, coc ciclu achitare, coc ciclu achitare,
cuc acizi calcaros, cuc acizi calcaros, cuc acizi calcaros,

circ acolo cauciuc, circ acolo cauciuc, circ acolo cauciuc,
deci tocat scopuri, deci tocat scopuri, deci tocat scopuri,

Supravegheați-vă permanent ținuta în timpul lucrului. Corpul trebuie să stea drept. Aceeași poziție trebuie s-o aibă capul. O poziție defectuoasă duce la oboseală și, cu timpul, la deformări corporale.

Exercițiul 10

(*Literele* v-m)

Litera *v* se scrie cu degetul arătător al mîinii stîngi, iar litera *m* cu degetul arătător al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *f* și *j*.

Margini: 15—74

asdv şlkm dfvf kjmj avmş lmvs asdv şlkm dfvf kjmj avmş lmvs
avid pomi vama avid pomi vama avid pomi vama avid pomi vama

va vermut medieval, va vermut medieval, va vermut medieval,
mi movile impulsiv, mi movile impulsiv, mi movile impulsiv,

avem cumva tramvai, avem cumva tramvai, avem cumva tramvai,
voim avram motivez, voim avram motivez, voim avram motivez,

mov volum primitiv, mov volum primitiv, mov volum primitiv,
vom lovim velodrom, vom lovim velodrom, vom lovim velodrom,

Priviți numai textul exercițiului pe care-l copiați. Nu priviți claviatura. Repetați în gînd fiecare literă pe care o scrieți.

Exercițiul 11

(Aplicație recapitulativă)

Margini: 18—76

toate lucrurile la vremea lor, om potrivit la loc potrivit
e iute ca ardeiul, omul care ştie carte de toate are parte

drumul drept e cel mai scurt, fiecare trage foc la oala sa
şi la cuptorul mic se face foc mare, cum e acul şi cojocul

cui pe cui se scoate, fier pe fier ascute, şedea ca pe ace
a ieşit ca şarpele la drum, la stup de miere, roi de muşte

voieşte şi vei putea, tace şi face, promite marea cu sarea
capul face, capul trage, timpul toate le coace, urma alege

Nu mişcați mîinile, făcîndu-le să danseze acrobatic deasupra claviaturii. Acționați tastele numai prin mişcarea degetelor. Țineți degetele apropiate de taste, cu vîrfurile îndreptate spre acestea.

Exercițiul 12

(*Literele* b-n)

Litera *b* se scrie cu degetul arătător al mîinii stîngi, iar litera *n* cu degetul arătător al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *f* și *j*.

Margini: 16—75

```
asdb şlkn dfbf kjnj abnş lnbd asdb şlkn dfbf kjnj abnş lnbd
corb spin brun corb spin brun corb spin brun corb spin brun

noi blajin buzunar, noi blajin buzunar, noi blajin buzunar,
bal absent benzina, bal absent benzina, bal absent benzina,

unu urban tribunal, unu urban tribunal, unu urban tribunal,
aba blond sensibil, aba blond sensibil, aba blond sensibil,

bran rubin buletin, bran rubin buletin, bran rubin buletin,
buni banal galbeni, buni banal galbeni, buni banal galbeni,
```

Bateți tastele semnelor de punctuație (punctul, virgula etc.) mai ușor decît pe celelalte, fiindcă, altfel, se perforează hîrtia și se deteriorează sulul.

Exercițiul 13

(*Literele* y *și* x — punctul *și* cratima)

Litera *y* se scrie cu degetul mic, iar litera *x* cu degetul inelar al mîinii stîngi. Punctul se bate cu degetul inelar, iar cratima cu degetul mic al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *a* și *s*, *l* și *ș*. La mașinile la care cratima ocupă în claviatură o altă poziție, se va bate cu degetul corespunzător acesteia.

Margini: 17—76

ysdf axdf ș.kj jkl- saya asx. ysdf axdf ș.kj jkl- saya asx.
goya s-au lux. goya s-au lux. goya s-au lux. goya s-au lux.

ne-ar yoga expunem. ne-ar yoga expunem. ne-ar yoga expunem.
mi-am yard anexate. mi-am yard anexate. mi-am yard anexate.

box york tura-vura. box york tura-vura. box york tura-vura.
axa elly nord-vest. axa elly nord-vest. axa elly nord-vest.

sydney leu-de-mare. sydney leu-de-mare. sydney leu-de-mare.
bioxid cap-de-mort. bioxid cap-de-mort. bioxid cap-de-mort.

Nu schimbați rîndul prin învîrtirea rotițelor sulului. Utilizați, în acest scop, numai mînerul rîndurilor.

Exercițiul 14

(Aplicație recapitulativă)

Margini: 15—78

treaba nu o faci cu graba - lenea e la om ca şi rugina la fier.
prietenul la vreme de nevoie se cunoaşte - tot naşu-şi are naş.

unde nu-i lac, nu-s broaşte - numai cu vorba nu se face ciorba.
o mie de vorbe un ban nu fac - nu e pe brodite, ci e pe ştiute.

prinde orbul, scoate-i ochii - lauda de sine nu miroase a bine.
bate toba la urechea surdului - face albul negru şi negrul alb.

mic, dar voinic, nu mare şi de nimic - tot paiul are umbra lui.
s-a referit exclusiv la ytriu şi yterbiu - a explicat excelent.

În această perioadă, în folosirea degetelor mici întîmpinați oarecare dificultăți.
Prin exercițiii, veți ajunge însă curînd să le asigurați și acestora forța și elasticitatea necesară.

Exercițiul 15

(*Literele* â, î, ă *și* ț)

Litera *â* se scrie cu degetul mic al mîinii stîngi, litera *î* cu degetul inelar al mîinii drepte, iar literele *ă* și *ț* cu degetul mic al mîinii drepte. După scriere, degetele revin la tastele de bază *a*, *l* și *ș*. La mașinile la care ocupă în claviatură alte poziții, se vor scrie cu degetele corespunzătoare acestora.

Margini: 13—75

faţă crîncen români, faţă crîncen români, faţă crîncen români.
dîrz rîşniţă ţinută, dîrz rîşniţă ţinută, dîrz rîşniţă ţinută.

ţel tărîm româneşte, ţel tărîm româneşte, ţel tărîm româneşte.
mîl ţăran sîrguinţă, mîl ţăran sîrguinţă, mîl ţăran sîrguinţă.

vîrf cărţi românesc, vîrf cărţi românesc, vîrf cărţi românesc.
rîmă judeţ înfăţişa, rîmă judeţ înfăţişa, rîmă judeţ înfăţişa.

zînă preţuit aromân, zînă preţuit aromân, zînă preţuit aromân.
ţipă înţeapă vîrtej, ţipă înţeapă vîrtej, ţipă înţeapă vîrtej.

Nu loviți tastele fără hîrtie în mașină, fiindcă se deteriorează sulul. Protejați, dimpotrivă, sulul, intercalînd între el și foaia de hîrtie pe care scrieți o filă suplimentară.

Exercițiul 16

(Majusculele. Cifrele romane)

Literele majuscule se scriu cu aceleaşi degete ca şi minusculele, prin apăsarea concomitent pe tasta schimbătorului.

Tasta schimbătorului se acţionează cu degetul mic al mîinii drepte pentru literele din zona mîinii stîngi şi cel al mîinii stîngi pentru literele din zona mîinii drepte.

Pentru scrierea numai cu majuscule, se apasă pe fixatorul schimbătorului. Deblocarea lui se face prin apăsarea pe schimbător.

Cifrele romane se scriu cu majusculele respective.

Margini: 14—76

Arad Bucegi Ceahlău, Deva Europa Făgăraş, Goga Hasdeu Islanda,
Jura Kepler Luchian, Mona Năsăud Oltenia, Prut Quebec Rosetti,

Suez Tecuci Ungheni, Vlad Wagner Xenopol, Yale Zamfir ABCDEFG.
Munţii Carpaţi, Delta Dunării, Marea Neagră, Oceanul Atlantic.

I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, L, C, D, M, MCMLXXII.
Vom vizita oraşele Braşov, Sighişoara, Bistriţa şi Alba Iulia.

Am recitit capitolele al IV-lea şi al VI-lea. C.F.R., P.T.T.R.
Pentru EVIDENŢIERE se poate întrebuinţa SCRIEREA CU MAJUSCULE.

Apăsaţi complet pe tasta schimbătorului. Acţionată incomplet, literele se imprimă denivelat (mai sus) faţă de linia de bază a scrisului.

Exercițiul 17

(Aplicație recapitulativă)

Margini: 10—78

Inţeleptul învîrteşte de şapte ori limba în gură înainte de a vorbi.
Ce înveţi la tinereţe, aceea ştii la bătrîneţe.- Azi mie, mîine ţie.

Vîntul aţîţă focul şi vorba vrajba.- Nu există regulă fără excepţie.
Cel mai bun dascăl e păţania.- Nu lăsa pe mîine ce poţi face astăzi.

Cum îţi vei aşterne, aşa vei dormi.- Stiinţa este fiica experienţei.
Laptele pînă nu-l baţi, smîntînă nu poţi să scoţi.- Bate apa-n piuă.

Mîţa blîndă zgîrie rău.- Dacă nu ştii ce-i apa, nu te sui în luntre.
Cine suflă-n foc îi sar scînteile în ochi.- Român verde ca stejarul.

La terminarea lucrului, acoperiți mașina cu capacul sau cu husa. Nu uitați: praful este cel mai mare dușman al ei. Respectați celelalte reguli de întreținere a mașinii.

Exercițiul 18

Exercițiul 18

(Cifrele)

Cifrele 2—6 se scriu cu mîna stîngă, iar 7—9 cu mîna dreaptă, conform schemei de repartizare a degetelor. După scriere, degetele revin la tastele de bază respective. Cifra 1 se scrie cu litera *l* (minusculă), iar cifra 0 cu litera *O* (majusculă).

Margini: 14—77

Stefan cel Mare a fost domnul Moldovei între anii 1457 şi 1504.
Mihai Eminescu a murit la 15 iunie 1889 în vîrstă de 39 de ani.

Moldoveanu are 2 543 m, Negoiu are 2 535 m, iar Parîng 2 518 m.
Oltul are 699 km, Ialomiţa 414 km, Jiul 349 km, Argeşul 340 km.

Distanţa de la Pămînt la Soare e de aproximativ 150 000 000 km.
Se vor obţine circa 2 800 kg grîu şi 3 500 kg porumb la hectar.

S-a încasat suma de 149 537 lei şi s-au cheltuit 96 287,50 lei.
Puteţi să scrieţi 24 noiembrie 1972, 24.XI.1972 sau 24.11.1972.

Fiţi atenţi la scrierea cifrelor. Controlaţi imediat după scriere exactitatea lor. Nu uitaţi: o cifră scrisă greşit poate schimba radical conţinutul unui document.

Exercițiul 19

(Semnele de punctuație, ortografice și speciale)

Se scriu, în general, cu ajutorul schimbătorului. Se vor respecta indicațiile de la pagina următoare.

Margini: 12—77

Traducerea - vă reamintim - trebuie să fie literară, nu literală.
- Cum adică?... Oare să nu pot eu înțelege: visez ori sînt treaz?

Strig: Bubico! Bubico! unde e băiatul?... Alerg... Ce să vezi?...
Las'să spui eu (către avocat): I-am spus: "Lae, nu face de tine!"

3 + 1 = 4; 2 x 4 = 8; 6 : 3 = 2; 9 - 2 = 7; 4% = 40‰. Sînt +25°.
Ce prevede § 14? Dar § 15? Adresa a fost expediată cu nr.78/1972.

Semnele $, £ și & sînt folosite în scrisorile comerciale externe.
Besançon, Orléans, Compiègne, Saint Lô, Düsseldorf, Köln, Košice.

Pentru a evita perforarea hîrtiei, bateți semnele ortografice și de punctuație — în special virgula și punctul — mai ușor decît celelalte semne și litere.

Semnul întrebării, semnul exclamării, punctul și virgula, două puncte se scriu fără spațiu înainte și cu un spațiu după ele.

Parantezele se scriu cu un spațiu în exterior (înainte de paranteza de deschidere și după paranteza de închidere) și fără spațiu în interior (între paranteze și textul pe care-l închid).

Ghilimelele urmează aceeași regulă. Scrise după cifre, fără spațiu, constituie abrevierea pentru secundă (5″ = 5 secunde).

Apostroful se scrie nespațiat. După cifre, constituie abrevierea pentru minut (5′ = 5 minute).

Punctele de suspensie (...) se marchează prin trei puncte, fără spațiu între ele, dar cu spațiu după ultimul punct.

Linia de subliniere se bate fără interval față de cuvîntul subliniat și fără a-l depăși pe acesta la nici una din extremități. În cazul în care se subliniază mai multe cuvinte, sublinierea se execută continuu, fără întrerupere între cuvinte. La sublinierile de dimensiuni mai mari, tasta de subliniere se bate alternativ cu arătătoarele ambelor mîini.

Semnele aritmetice sînt precedate și urmate de cîte un spațiu. Pentru semnul *înmulțit* se folosește litera *x* (minusculă).

Semnul *la sută* (%) se scrie imediat după numărul respectiv, fără spațiu; *la mie* ($^0/_{00}$) se scrie cu același semn, la care se adaugă litera *o* (minusculă).

Fracțiile se scriu cu ajutorul barei (liniei de fracție) (/) fără spațiu. Dacă se scriu numere mixte, se lasă spațiu între întreg și fracție (5 3/4). Unele mașini au semnul 1/ sau 3/, cu ajutorul cărora, prin adăugirea cifrelor 2, 3, 4 etc., se pot scrie fracțiile 1/2, 3/4 etc. Altele au semne pentru fracțiile mai des folosite $\left(\text{în special } \frac{1}{2}\right)$. În aceste cazuri, la scrierea numerelor mixte nu se mai lasă spațiu între întreg și fracție.

Gradele (°) se notează cu *o* (minuscul, scris imediat după cifră, sus (prin deplasarea sulului cu o jumătate de rînd). După semnele *plus* și *minus* nu se lasă spațiu.

Accentele (∧\/ ..) sînt așezate pe taste „moarte", care nu deplasează carul. Ele se bat înainte de scrierea literelor respective.

În afară se semnele menționate, mașinile de scris sînt prevăzute și cu alte semne (£, §, $, etc.). Sînt și mașini la care, dimpotrivă, lipsesc unele semne. Acestea pot fi executate însă cu ajutorul altor semne: *punctul și virgula*, prin suprapunerea semnelor *două puncte și virgula*; semnul exclamării, prin suprapunerea apostrofului și punctului; semnul pentru paragraf (§), prin repetarea literei *S* (majusculă), prima plasîndu-se puțin mai sus decît cea de-a doua; semnul pentru dolar ($), prin scrierea literei *S*, barată; semnul pentru lira sterlină (£), prin suprapunerea literelor *L* și *f*; litera *ç*, prin suprapunerea literei *c* și a virgulei etc. Prin acest ultim procedeu se notează și majusculele *Ț* și *Ș* (în cazurile în care o astfel de precizare este necesară).

Exercițiul 20

(Aplicație recapitulativă)

Se va scrie fiecare frază de cîte două ori (la un rînd, cu interval dublu după fiecare frază). La începutul fiecărui alineat se lasă șase diviziuni (prin acționarea barei de spațiu). Margini: 12—80

Voieşti să cunoşti lucrurile? Priveşte-le de aproape. Vrei să-ţi placă? Priveşte-le de departe. (I.L.Caragiale)

Ce deosebeşte diamantul de cărbune? Nu că primeşte mai multă lumină, ci că trimite mai multă înapoi. (N.Iorga)

Ingratitudine: Vedem din graţia soarelui. Dar cînd vrem să vedem şi mai bine îi întoarcem spatele. (L.Blaga)

Modestia este faţă de merit ceea ce este umbra faţă de figuri într-un tablou: îi dau forţă şi relief. (La Bruyère)

Dă ceea ce vrei să dai înainte de a fi rugat; este dăruit numai pe jumătate ceea ce a fost cerut. (Fr.Rückert)

- "Lună, ce aştepţi?" - "Aştept să salut soarele şi să dispar din faţa lui". (R.Tagore)

Doi inşi pot ţine un secret, numai dacă unul singur îl ştie. (W.Shakespeare)

Ai izbutit? - Continuă! - N-ai izbutit? - Continuă! (Fr.Nansen)

C. Exerciţii pentru perfecţionarea digitaţiei

Exerciţiile din acest capitol sînt alcătuite din cîte două părţi:
a) frază de antrenament;
b) text de copiat.

Frazele de antrenament cuprind toate literele alfabetului limbii române (cu excepţia literelor *k* şi *â*), precum şi principalele două semne de punctuaţie: virgula şi punctul. Dimensiunea redusă (57—69 diviziuni) permite scrierea lor într-un singur rînd. Se va relua deci fiecare frază de la capăt.

Fraza respectivă va fi scrisă la începutul lecţiei timp de 10—15 minute. Se consideră satisfăcător realizată dacă cel puţin jumătate din rîndurile scrise sînt fără greşeală. Dacă nu se îndeplineşte această condiţie, fraza va fi reluată după copierea textului b) şi repetată, în reprize a cîte 5 minute, pînă la realizarea ei satisfăcătoare.

Frazele de antrenament vor putea fi reluate şi în cadrul exerciţiilor din capitolele următoare, ca material suplimentar, fie izolate, fie combinate cîte două sau mai multe. Ele vor putea fi folosite ca exerciţii de încălzire şi agilitate şi mai tîrziu, în activitatea practică.

Textul b) va fi copiat de mai multe ori, pînă la realizarea a cel puţin două copieri cu cîte maximum patru greşeli.

Se va lăsa la stînga o margine de 12—15 diviziuni. Se va scrie la interval de un rînd, cu interval dublu între alineate.

Începînd cu aceste exerciţii, marginea din dreapta nu va mai fi perfect aliniată ca la exerciţiile precedente. Diferenţa dintre rîndurile cele mai scurte şi cele mai lungi nu trebuie să fie mai mare de şase bătăi. Pentru aceasta, se va respecta, în general, regula ca după sunetul clopoţelului să se scrie încă o silabă sau să se termine cea începută.

La începutul alineatelor se lasă — aşa cum s-a arătat la exerciţiul precedent — un spaţiu de şase bătăi. La unele maşini („Consul", model de birou), aceasta se poate realiza prin acţionarea concomitentă a mînerului de rînduri şi a tastei de eliberare a marginii.

Munca trebuie să se desfăşoare în aceleaşi condiţii ca şi pînă acum: calm, fără grabă, fără privirea claviaturii şi cu respectarea riguroasă a repartiţiei degetelor pe claviatură.

Exerciţiul 21

a)

Explică vioi, gîndeşte mult şi judecă chibzuit fiecare situaţie.

b)

Dactilografele ar dori desigur ca în claviatura maşinii de scris

să existe o tastă care să permită ștergerea instantânee a cuvintelor scrise greșit.

Dezvoltarea actuală a tehnicii face posibil acest lucru. Raza emisă de un mic amplificator de lumină, un laser, montat pe mașină, poate determina evaporarea literelor greșite chiar în clipa în care sînt atinse de lumină. Din păcate, laserele sînt încă scumpe pentru a permite utilizarea lor în acest scop.

Exercițiul 22

a)

Sperăm că veți ajunge, chiar în ziua fixată, la Odobești.

b)

Scrisoarea lui Neacșu este cel dintîi text datat în limba română ajuns pînă la noi. A fost trimisă, în 1521, de către Neacșu din Cîmpulung (Muscel) lui Johannes Benkner, judele Brașovului. Cuprinde informații referitoare la mișcările armatei turcești pe malurile Dunării.

Formula introductivă și cea finală, precum și cîteva vorbe de legătură sînt slavonești. Textul propriu-zis este redactat într-o limbă românească foarte apropiată de cea vorbită astăzi.

Exercițiul 23

a)

Vom organiza, de fapt, jocuri de handbal și excursii în țară.

b)

Prin denumirea de cele șapte minuni ale lumii sînt cunoscute șapte monumente antice (majoritatea dispărute), după descrieri, impresionante prin dimensiuni și realizare tehnică.

Acestea ar fi: piramida lui Kheops de la Giseh, în Egipt; grădinile suspendate ale Semiramidei din Babilon; statuia „Zeus“, ridicată de Fidias în sanctuarul de la Olimpia; Colosul din Rodos, reprezentîndu-l pe Helios, zeul soarelui; templul Dianei (Artemis) din Efes; Farul din Alexandria și mausoleul regelui Cariei, Mausol, din Halicarnas.

Exercițiul 24

a)

În sfîrșit, Zaharia a găsit, în aviație, un excelent mijloc de probă.

b)

A fost realizată o mașină de scris dotată cu „memorie", înregistrată pe bandă magnetică.

În timp ce dactilografa scrie textul, acesta este înregistrat pe o bandă magnetică, simultan cu imprimarea sa pe o foaie de hîrtie.

Acest procedeu, care permite reproducerea automată a documentului ori de cîte ori este nevoie, cu o mie de semne pe minut, permite să se utilizeze în corespondență paragrafele înregistrate anterior și puse la rezervă în „memorie".

Este interesant de semnalat faptul că mașina este capabilă să facă singură corecturi.

Exercițiul 25

a)

E gata și se va deschide, în fine, marea expoziție jubiliară.

b)

Delfinii deprind mai repede și precis vocea și gesturile, se atașează de om, îl îndrăgesc. De altfel, dresajul lor nu se face recurgînd la pedepse, cum se obișnuiește cu alte animale, ci numai oferindu-le recompense.

Delfinul este considerat superior celor mai evoluate mamifere. Pe cînd creierul unui delfin adult, lung de peste 2 metri cîntărește 1700 g cel de om atinge 1500 g.

Compararea creierului delfinilor cu cel al omului atît ca greutate, cît și ca structură a dus la concluzia că aceste mamifere ale mărilor pot fi considerate cele mai inteligente animale, supranumite „intelectualii mărilor".

Exercițiul 26

a)

Ghiță, Barbu, Jack și Felix se vor duce împreună la bazinul de înot.

b)

Ideea de a scrie la mașină datează de peste două secole. Primii inventatori au urmărit nu atît să înlocuiască scrisul de mînă, cît mai ales să permită orbilor de a scrie. Se cunosc asemenea încercări încă de la începutul secolului al XVIII-lea. Începînd din 1780, ele devin tot mai numeroase.

Dar crearea mașinii de scris aparține de fapt tipografului american Christopher Lathman Sholes. Prima sa mașină, construită cu un alt tipograf, Soulé, și cu un prieten al său, Glidden, a fost terminată în 1867.

În 1873, fabrica de carabine și mașini de cusut Remington din Ilion (S.U.A.) preia invenția lui Sholes, construind industrial și punînd pe piață primele mașini de scris.

Exercițiul 27

a)

Șahiștii români, dealtfel bine pregătiți, vor juca extrem de dîrz.

b)

Premiile Nobel sînt instituite din fondurile lăsate de cunoscutul inginer și antreprenor suedez Alfred Nobel (1833—1896), inventatorul dinamitei.

În Suedia, festivitatea înmînării premiilor Nobel este considerată o sărbătoare a întregii țări. Ea se desfășoară după un ritual dinainte stabilit și respectat cu strictețe.

La 10 decembrie, laureații, îmbrăcați în frac, sînt conduși la Concert-House. Ei stau în culise, în timp ce sala se umple. La sosirea regelui și a familiei regale, începe să cînte fanfara. Apoi, intră funcționarii purtînd panglici și decorații. După ei, așezați într-o anumită ordine, urmează oamenii de știință distinși cu premiul Nobel.

Exercițiul 28

a)

Alexe, Jean și Petre au fost chemați, în grabă, de revizor.

b)

Nu numai în sport, dar și în dactilografie se organizează campionate. Campionatul mondial de dactilografie are loc la fiecare doi ani,

în cadrul congreselor Federației internaționale de stenografie, dactilografie și secretariat.

El cuprinde patru categorii, diferențiate după felul mașinii folosite (electrică sau mecanică) și după caracteristica principală a probei (viteză sau perfecțiune). Clasamentele se fac la toate probele după viteza netă realizată, dar în timp ce la categoria „viteză" pentru fiecare greșeală se scad 100 de bătăi, la categoria „perfecțiune" se scad 500 de bătăi. Lucrările cu peste 0,5% greșeli (viteză) și 1‰ greșeli (perfecțiune) sînt eliminate.

La ultimele campionate s-au înregistrat viteze (brute) de peste 700 de bătăi (mașini electrice) și 600 de bătăi pe minut (mașini mecanice).

Exercițiul 29

a)

Zamfir este îngrijorat că nu va putea fi marți la Huși, la gala de box.

b)

Care este viitorul Pămîntului?

Evoluția patriei noastre cosmice nu se desfășoară liniar. Evident, Pămîntul a fost mai fierbinte acum un miliard de ani decît astăzi și s-a putut observa o alternare a perioadelor calde și reci. Caracteristică în această privință este succesiunea perioadelor de glaciații.

Cercetările geologice dovedesc că au existat cel puțin trei perioade importante de glaciație: una acum 400 000 000—500 000 000 de ani, o a doua acum 200 000 000—250 000 000 de ani și o a treia în ultimele milioane de ani. Fiecare perioadă a fost alcătuită din mai multe „valuri" glaciare, dintre care ultimul a luat sfîrșit acum 25 000 de ani.

Exercițiul 30

a)

Echipa de fotbal, așa zic toți, va înregistra astăzi punctajul maxim.

b)

Cele mai vechi forme de scriere au apărut în antichitatea egipteană (circa 3000 î.e.n.), sistemul folosit fiind acela al reprezentării

obiectelor respective. Această scriere s-a numit hieroglifică. Monumentele egiptene păstrează numeroase inscripţii, pictate sau gravate, care au, dincolo de valoarea documentară, o înaltă valoare artistică.

Popoarele mesopotamiene au folosit o scriere denumită cuneiformă, pentru că utiliza semne asemănătoare cu nişte cuie. Cuneiforma, de asemenea scriere ideografică, era folosită şi de popoarele extrem-orientale: chinezii şi japonezii.

Meritul inventării alfabetului şi punerea la punct a unei scrieri cu caracter fonetic aparţine fenicienilor (circa 800 î.e.n.).

Exerciţiul 31

a)

Explică vioi, gîndeşte mult şi judecă chibzuit fiecare situaţie.

b)

Pînă acum se ştia că animalul cel mai rezistent la sete este cămila. Ea poate rezista fără să bea apă 30 de zile.

În urma studiilor făcute s-a ajuns la concluzia că marea rezistenţă la sete a cămilei nu se datoreşte faptului că ea poate să înmagazineze o cantitate mare de apă în stomac, ci faptului că temperatura internă a corpului i se ridică la 40,70°. Creşterea temperaturii face ca organismul să elimine foarte puţină apă. Pe de altă parte, cămila poate pierde o mare cantitate de apă din ţesuturi fără ca sîngele, respectiv conţinutul lui, să fie mult modificat.

Iată însă că s-a stabilit un nou record în maratonul setei. Un mic popîndău, care trăieşte în sud-estul Americii, rezistă mai mult de o sută de zile fără a sorbi nici cea mai mică picătură de apă.

Exerciţiul 32

a)

Sperăm că veţi ajunge, chiar în ziua fixată, la Odobeşti.

b)

Acum vreo 2 500 de ani, un luptător din războiul peloponeziac îşi lepădă scutul şi sabia şi, inspirat din întîmplările vremii sale, se aşeză să scrie cele văzute. Numele său era Tucidide.

Descriind în cronica sa o groaznică epidemie de ciumă care a bîntuit la Atena şi în Asia Mică, Tucidide a observat că acei oameni care au reuşit să se vindece de unele boli epidemice grave, ca: variolă, ciumă etc., nu se mai îmbolnăvesc a doua oară, chiar dacă dorm în acelaşi pat ori mănîncă din acelaşi vas cu bolnavii. O putere ciudată îi protejează; ei devin astfel cei mai căutaţi infirmieri în cursul epidemiei. Oare ce zeu le dă această putere, pare a se întreba Tucidide.

Observaţiile istoricului grec sînt primele mărturii scrise despre fenomenul care azi poartă numele de *imunitate*.

Exerciţiul 33

a)

Vom organiza, de fapt, jocuri de handbal şi excursii în ţară.

b)

Albinele vorbesc sau mai exact comunică între ele. Este vorba, în fond, de vibraţia aripilor, în timp ce albina execută anumite mişcări cu corpul.

Au fost astfel relevate mişcările curioase, asemănătoare cu un dans, executate de o albină care, găsind un teren bogat în flori, vine să dea de ştire stupului. Mişcările abdomenului său descriu un fel de 8. Verticala în jurul căreia îşi ondulează corpul indică direcţia cîmpului cu flori.

S-a ajuns la concluzia că prin acest dans ea este capabilă să comunice şi distanţa la care se află respectiva sursă de hrană, şi anume prin emiterea unor sunete particulare, cu o frecvenţă de 250 de vibraţii pe secundă. În unele situaţii — atunci cînd, de pildă, doreşte să potolească „pălăvrăgeala" din stup — acestea ajung pînă la 500 de vibraţii pe secundă.

Exerciţiul 34

a)

În sfîrşit, Zaharia a găsit, în aviaţie, un excelent mijloc de probă.

b)

Cuvîntul „stenografie" înseamnă „scriere strînsă" (de la cuvintele greceşti *stenos* — strîns şi *grafein* — a scrie).

Necesitatea unui scris prescurtat și deci mai rapid decît cel obișnuit s-a simțit de multă vreme. Primele încercări datează din antichitate. Dintre acestea, cea mai cunoscută este cea a lui Tiro, sclav eliberat al lui Cicero. „Notele tironiene“ — denumire sub care este cunoscut acest prim sistem de scriere prescurtată — constau în abrevieri convenționale, în număr foarte mare, grefate pe alfabetul latin.

Primul sistem adevărat de stenografie apare la începutul veacului al XVII-lea. Urmînd altor încercări mai puțin reușite, John Willis publică în anul 1602 lucrarea „Arta stenografiei“, creînd, odată cu noua scriere prescurtată, și numele ei.

Exercițiul 35

a)

E gata și se va deschide, în fine, marea expoziție jubiliară.

b)

Numele de București este vechi și se întîlnește pentru prima dată într-un hrisov dat de Vlad Țepeș, domnul Țării Românești, la 20 septembrie 1459.

Poziția Bucureștiului, importantă încrucișare de drumuri comerciale, a determinat pe Vlad Țepeș să ridice, la mijlocul secolului al XV-lea, Cetatea București. Orașul a fost întărit pe timpul domniei lui Mircea Ciobanul, care a ridicat pe teritoriul actual al Pieței de Flori o curte domnească, cunoscută mai tîrziu sub numele de Curtea Veche.

În timpul domniilor lui Matei Basarab, Șerban Cantacuzino și Constantin Brîncoveanu, orașul, devenit un important centru economic, se mărește, ajungînd să aibă spre sfîrșitul epocii fanariote, potrivit recensămîntului din 1798, peste 6 000 de case și circa 50 000 de locuitori, grupați în 80 de mahalale.

Exercițiul 36

a)

Ghiță, Barbu, Jack și Felix se vor duce împreună la bazinul de înot.

b)

Medicina primitivă era un amestec de superstiții și de rituri. Boala era considerată ca o pedeapsă divină, ca opera demonilor ostili sau ca o consecință a unei vrăji făcute de oameni.

Alături de formule magice, se întrebuinţează în această epocă şi diferite leacuri. Aceste leacuri erau alese după criteriile cele mai fantastice. Astfel, hematita, avînd culoarea roşie, era considerată ca bună pentru oprirea hemoragiilor; pentru a împiedica părul să albească, medicii Egiptului recomandau consumarea sîngelui de animale negre; în India gălbinarea era alungată în corpul unei păsări galbene.

Aceste practici magice constituiau un început rudimentar de ştiinţă, o încercare de explicare a fenomenelor pe baza unei cauzalităţi imaginare şi supranaturale.

Exerciţiul 37

a)

Şahiştii români, dealtfel bine pregătiţi, vor juca extrem de dîrz.

b)

Circul înmănunchează o varietate de manifestări specifice: dresaj de animale (domestice sau sălbatice), acrobaţie şi echilibristică, dansuri gimnastice, efecte de iluzionism, jonglerii, prestidigitaţie, clovnerii etc. Foarte populară, arta circului prezintă, într-o îmbinare armonioasă, forţa, optimismul, îndemînarea şi voioşia omului.

Elemente din arta circului au existat încă în vechiul Egipt, în Micene şi în Grecia antică. O mare dezvoltare a atins arta circului în Roma antică. În evul mediu, în Europa se organizează în pieţe reprezentaţii cu acrobaţii şi gimnaşti. Primul circ stabil a fost înfiinţat în secolul al XVIII-lea, la Londra.

În România, elemente din arta circului au existat încă din secolul al XVII-lea, în bîlciuri şi la sărbători populare (ursari, pehlivani, acrobaţi etc.).

Exerciţiul 38

a)

Alexe, Jean şi Petre au fost chemaţi, în grabă, de revizor.

b)

Radarul, succes colosal al tehnicii deceniilor 4 şi 5 din secolul nostru, invenţie care a cruţat mii şi mii de vieţi în ultimul război, este o noutate... veche de cînd lumea, fiind „aparatul" de orientare natural

al liliecilor. Astăzi ştim că aceştia emit în timpul zborului ultrasunete, care sînt reflectate de orice obstacol întîlnit în cale şi apoi recaptate. Prin mişcări ale capului, mediul înconjurător este cercetat, ca şi cu un reflector.

Liliacul reuşeşte să se orienteze cu o precizie fără greş în bezna cea mai compactă. El poate ocoli în plin zbor un fir de sîrmă de 0,4 mm diametru, constată orice fisură într-un zid, detectează natura exactă a unui obiect, deosebind, de exemplu, suprafaţa unei hîrtii de cea a catifelei.

Exerciţiul 39

a)

Zamfir este îngrijorat că nu va putea fi marţi la Huşi, la gala de box.

b)

În 1863 se instituia de către doi industriaşi americani un premiu de 10 000 de dolari pentru realizarea unui material din care să se poată fabrica bile de biliard. În acelaşi an, fraţii Naytt din Chicago obţin premiul producînd CELULOIDUL — primul material plastic — dintr-un amestec de nitroceluloză şi camfor.

Trei decenii mai tîrziu se obţine din formol şi caseină GALATITA, preluată imediat de industria producătoare de nasturi.

Anul 1911 înscrie un mare pas înainte în industria maselor plastice: se obţine BACHELITA, devenită material de bază al industriei electrotehnice.

CLORURA DE POLIVINIL, materia primă pentru aproape toate obiectele casnice de plastic, este creată în 1935.

Anul 1940 — supranumit şi „anul de aur" al „erei maselor plastice" — înscrie în catalog NYLONUL.

Exerciţiul 40

a)

Echipa de fotbal, aşa zic toţi, va înregistra astăzi punctajul maxim.

b)

Luna a fost personificată și zeificată în aproape toate religiile vechi.

Civilizațiile de pe Tigru și Eufrat au privit Luna ca pe un... bărbat, ca pe un zeu, numit Sin. Din substanța lui Sin s-ar fi născut însuși Soarele. Bătrînul și generosul zeu Lună i-a dăruit Soarelui propria lui strălucire, ascunzîndu-se apoi modest sub vălul nopții și păstrînd pentru sine doar licărirea unei făclii, care-l conducea în oarba lui rătăcire. Atît zeul nopții cît și fiul lui, stăpînul luminos al zilei, se odihneau, unul după altul, undeva pe sub Pămînt.

În mitologia greacă și romană, Luna „devine femeie". Ea este adorată de greci sub înfățișarea elegantă și severă a zeiței Artemis. În cele mai frumoase reprezentări artistice, Artemis are părul împodobit cu diademă în formă de seceră, cu colțurile în sus, semn al Lunii. La romani, aceeași zeitate își schimbă numele în Diana.

D. Estetica lucrărilor dactilografiate

Lucrările dactilografiate trebuie să fie nu numai corect scrise, ci să îndeplinească și anumite condiții de ordin estetic, ele trebuind, sub acest aspect, să se apropie cît mai mult de lucrările tipărite.

În capitolul de față, prezentăm regulile referitoare la executarea dactilografică a principalelor tipuri de lucrări. Ele sînt precedate de o serie de noțiuni legate de aceasta, privind multiplicarea textelor și corectarea greșelilor.

Regulile sînt însoțite de exemple și exerciții de aplicație. Acestea sînt urmate de cîte un exercițiu de copiere simplă. S-au folosit, în acest scop, textele gamelor stenografice din prima parte a manualului. Ele vor fi copiate întocmai, inclusiv titlul și cifrele interioare. Cuvintele tipărite cursiv se vor sublinia.

1. Multiplicarea textelor

Unul din marile avantaje ale mașinii de scris îl constituie — așa cum am arătat — posibilitatea de a executa, printr-o singură operație, o lucrare în mai multe exemplare.

Procedeul folosit curent în acest scop este cel al scrierii cu hîrtie copiativă (hîrtie-carbon).

În mod obișnuit se pot scoate 6—7 copii, dar numărul lor poate ajunge la 10—12 sau chiar mai mult. Cu cît hîrtia va fi mai subțire, cu atît numărul de copii va fi mai mare și calitatea lor mai bună. Pentru

aceasta, se poate folosi pentru copii o hîrtie specială, subţire (hîrtie-foiţă sau pelur).

Aşezarea hîrtiei copiative este o operaţie simplă. Se va avea însă grijă ca ea să nu depăşească marginea de sus a hîrtiei pe care se scrie şi se va controla, înainte de a începe scrierea, dacă toate foile de hîrtie copiativă sînt bine aşezate, adică cu partea mată deasupra.

Pentru introducerea în maşină a lucrărilor cu multe copii, se recomandă folosirea unui capişon, format dintr-o hîrtie lată de cîţiva centimetri, îndoită la mijloc, în care se prind foile de hîrtie (marginea de sus). Prinse astfel, hîrtiile pot fi uşor introduse în maşină, evitîndu-se, în acelaşi timp, deplasarea lor inegală, la rotirea sulului.

Scoaterea hîrtiei copiative dintre foile pe care s-a scris se poate face printr-o singură mişcare: se ţine cu o mînă colţul din stînga-sus al lucrării (colţul hîrtiei copiative este aici tăiat), iar cu cealaltă se apucă foile de hîrtie copiativă de partea de jos, trăgîndu-le în afară.

Constituirea exemplarelor unei lucrări dactilografiate formate din mai multe file se face ţinînd seama de numărul de ordine al copiei respective: primul exemplar va fi format din prima filă a fiecărei pagini (originalul), al doilea din prima copie etc. În felul acesta, exemplarele vor fi omogene din punctul de vedere al intensităţii scrisului şi, în acelaşi timp, diferenţiate calitativ între ele.

O atenţie deosebită trebuie acordată păstrării hîrtiei copiative. Ea se ţine întinsă, de preferinţă în cutia ei, evitîndu-se astfel îndoiturile, departe de sursele de căldură şi ferită de umezeală.

Multiplicarea documentelor dactilografiate se poate face şi prin procedee mai perfecţionate: şapirograf, maşini cu matriţe cerate (tip Gestetner), litografie, rotaprint etc. Utilizarea lor necesită, după caz, materiale speciale (hîrtie copiativă, panglică, matriţe de metal etc.).

2. Corectarea greşelilor

Corectarea greşelilor trebuie făcută în aşa fel încît să nu lase urme vizibile. Ştergerea se face cu o gumă specială, plată, cu ajutorul căreia se poate şterge o literă fără a se atinge literele alăturate. În acelaşi scop se pot folosi şi şabloanele (plăci de celuloid, cu perforaţii de diferite dimensiuni). Ştergerea se face prin aceste tăieturi.

În cazul în care ştergerea trebuie făcută pe mai multe exemplare scrise cu hîrtie-carbon, pentru a se evita pătarea lor din cauza presiunii exercitate de gumă, se va proceda în felul următor: se intercalează o hîrtie suficient de groasă între prima foaie de hîrtie-carbon şi prima copie; se şterge litera sau cuvîntul greşit de pe primul exemplar (original); se intercalează apoi hîrtia protectoare între cea de-a doua hîrtie-carbon

și copia corespunzătoare; se face ștergerea pe exemplarul al doilea (prima copie); se procedează la fel și cu celelalte exemplare.

Dacă greșeala este observată după scoaterea lucrării din mașină este necesar ca, după efectuarea operației de ștergere, lucrarea să fie reintrodusă în mașină. În acest caz, hîrtia trebuie potrivită în așa fel încît litera ce urmează să fie scrisă în locul celei șterse să ocupe exact locul acesteia. Potrivirea hîrtiei se face cu ajutorul indicatorului rîndurilor, avîndu-se grijă ca marginea superioară a acestuia să corespundă bazei rîndului, iar diviziunile lui să fie în dreptul axei verticale a literelor (a bastoanelor literelor *i*, *l* etc.). În această operație, în afară de folosirea eliberatorului hîrtiei, se va recurge, pentru realizarea unei perfecte realizări orizontale, și la eliberatorul sulului. Ca mijloc de control, se va bate foarte ușor un punct peste unul din punctele existente în textul dactilografiat. Dacă ele coincid, operația de potrivire a fost corect efectuată. De asemenea, se recomandă ca litera respectivă să fie bătută mai întîi foarte ușor, astfel încît, dacă există vreo greșeală de potrivire, aceasta să poată fi ușor remediată.

Datorită asemănării de construcție dintre anumite litere, unele din ele pot fi corectate prin suprapunere: *ă*, *î*, *â*, *ș*, *ț* peste literele din care derivă; *m* și *h* peste *n*; *o* și *e* peste *c*; *b*, *d*, *p*, *q* peste *o*; *E* peste *F* și *L*; *R* și *B* peste *P*; *T* peste *I*; 8 peste 9 etc. Unele imperfecțiuni, datorită necoincidenței totale a literelor respective, vor fi retușate prin radere cu lama.

Cînd se omite o literă în interiorul unui cuvînt, dacă este vorba de o literă îngustă (*i*, *l* etc.), ea poate fi intercalată, cel puțin în unele cazuri, între literele respective. Dacă litera omisă este finală, ea poate fi adăugată prin plasarea ei cît mai apropiat de litera anterioară și micșorarea, în felul acesta, a spațiului dintre cuvinte. În cazul în care corectarea nu poate fi făcută în acest mod, se va proceda astfel: se șterge întregul cuvînt și se scrie din nou, micșorîndu-se spațiile dintre litere, în așa fel încît să poată fi scrisă și litera sau literele omise. Operația se face, în toate aceste cazuri, cu ajutorul tastei de înapoiere, acționată incomplet.

```
Am asstat la un spectaco forte instructiv.
Am asistat la un spectacol foarte instructiv.
```

Dacă unul sau mai multe cuvinte au fost omise, corectarea se face prin scrierea lor deasupra rîndului respectiv — cu subliniere și marcarea locului unde s-a produs omisiunea printr-o bară —, în felul următor:

```
           și dactilografia
Stenografia/prezintă pentru omul modern
```

Un alt procedeu de corectare, a cărui aplicare trebuie însă limitată numai la anumite lucrări, nepretențioase din punctul de vedere al formei, este cel al anulării cuvintelor greșite cu litere *x* (ixare).

O recomandare: nu scoateți hîrtia din mașină pînă n-ați recitit cu atenție cele scrise. În felul acesta, făcute pe loc, eventualele corecturi vor fi mult mai ușor de executat, mai ales în cazurile în care lucrarea este scrisă în mai multe exemplare.

Exercițiul 41

a) Se va scrie în 3—5 exemplare, cu hîrtie copiativă, o pagină dactilografică din capitolul precedent (Corectarea greșelilor); margini: 12—80; interval: 2 rînduri.

b) Se va face corectarea eventualelor greșeli, pe măsura observării lor.

c) Se va reciti lucrarea, corectîndu-se greșelile neobservate anterior.

d) Se va adăuga după cuvîntul „literă“ din primul alineat cuvintele „sau mai multe“; se vor înlocui cuvintele „șterge litera“ și „cuvîntul greșit“ din alineatul II cu cuvintele „șterg literele“ și „cuvintele greșite“.

e) După scoaterea lucrării din mașină, se vor înlocui, pe fiecare exemplar, cuvintele „va proceda“ din alineatul II cu cuvîntul „procedează“; se adaugă la sfîrșitul acestui alineat cuvintele „ale lucrării“.

Exercițiul 42

Se va copia textul exercițiului 51 (pag. 61).

3. Încadrarea textului în pagină

Prima condiție de realizare estetică a unei lucrări o constituie încadrarea corespunzătoare a textului în pagină. Pagina nu trebuie să fie prea încărcată, cu margini mici, cu rînduri înghesuite, fără alineate.

Se va evita, în special, greșeala, frecventă la începători, de a lăsa o margine prea mică la stînga. Marginile de sus și de jos trebuie să fie de asemenea suficient de mari. Marginea de sus este, în mod obișnuit, de 1,8—2,5 cm (4—6 intervale a un rînd), iar cea de jos de 1,4—2 cm (3—5 intervale). La începutul unei lucrări sau al unui capitol se lasă margine mai mare.

Primul rînd, la filele lucrărilor în continuare, este ocupat de numărul paginii. Acesta se scrie la mijlocul textului, între două cratime, cu cîte

un spaţiu între cratimă şi cifră (exemplu: - 2 -). Distanţa de la numărul paginii la primul rînd al textului este de două intervale.

La sfîrşitul paginii, dacă lucrarea continuă, se pune semnul de continuare ·/. (bară între două puncte), plasat de asemenea la mijloc, la două intervale de ultimul rînd, în spaţiul rezervat marginii inferioare. Dacă lucrarea se termină şi nu există un alt element care să indice acest lucru, este recomandabil să se pună semnul de sfîrşit, format din combinarea unor litere sau semne aşezate simetric, la centru. Se vor prefera combinaţiile simple. Exemple:

- xXx -   - oOo -   -oOo-   - . -

4. Elementele lucrării dactilografiate

a) *Titlurile.* Titlurile se plasează simetric, la mijlocul spaţiului ocupat de text. Aceasta se realizează prin calculare, în diviziuni, a dimensiunii rîndului de text şi a celei a titlului şi distribuirea diferenţei dintre ele, în mod egal, de o parte şi de alta a acestuia.

Notînd numărul de diviziuni al rîndului cu *N*, al titlului cu *n* şi al marginii din stînga cu *m*, se poate stabili diviziunea la care începe titlul (*T*), cu ajutorul următoarei formule:

$$T = \frac{N - n}{2} + m$$

Dacă N — n este un număr fără soţ, unitatea în plus se neglijează.

Presupunînd, de exemplu, că au fost fixate marginile 15 şi 80 (lungimea rîndului este deci de 65 de diviziuni) şi că titlul are 24 diviziuni, se obţine:

$$T = \frac{65 - 24}{2} + 15 = \frac{41}{2} + 15 = 20 + 15 = 35$$

Scrierea titlului va începe deci de la diviziunea 35.

Titlurile simple, de dimensiune mijlocie, se scriu, în mod obişnuit, pe un singur rînd, cu majuscule subliniate. În celelalte cazuri, modul de prezentare diferă în funcţie de dimensiunea titlului, gradul de importanţă a elementelor constitutive, existenţa unor indicative suplimentare sau subtitluri etc., diferenţierea necesară realizîndu-se prin folosirea următoarelor elemente grafice: a) majuscule dublu subliniate (cu ajutorul semnului „egal"); b) majuscule subliniate; c) majuscule; d) minuscule subliniate. Ca element în plus, în special cînd titlurile sînt scurte, se poate folosi scrierea spaţiată (cu unul sau mai multe spaţii între litere şi mărirea corespunzătoare a spaţiului între cuvinte).

Dacă titlul este format din mai multe rînduri, pentru realizarea unei perfecte simetrii, se va putea adăuga, în unele din ele, cîte un spațiu suplimentar — de preferință între cuvintele mai lungi —, în așa fel, încît numărul diviziunilor la toate rîndurile titlului să fie la fel, cu soț sau fără soț. După titluri nu se pune punct.

Exemple (a se executa la mașină):

DARE DE SEAMA

asupra desfăşurării concursului de admitere

(sesiunea iunie 1972)

C a p. IX

VALOAREA PROBANTA A EXPERTIZEI

Partea a II-a

D A C T I L O G R A F I A
==========================

1. Funcţionarea maşinii de scris

P R O G R A M A
===============

de

STENODACTILOGRAFIE SI SECRETARIAT
=================================

Calcularea numărului de diviziuni ale unui titlu se poate face și cu ajutorul mașinii de scris, în felul următor: se deplasează carul la divi-

ziunea 0 (prin acţionarea tastei de eliberare a marginii) şi apoi se bate cu bara de spaţiu fiecare literă a titlului, inclusiv spaţiile dintre cuvinte. Diviziunea la care s-a ajuns reprezintă numărul de diviziuni ale titlului. În loc de 0, ca punct de reper se poate lua, bineînţeles, şi diviziunea la care a fost fixată marginea din stînga.

Distanţa dintre titlu şi textul respectiv este cu un rînd mai mare decît cea folosită în scrierea textului. În lucrările cu un număr fix de rînduri pe pagină (pagini-tip) distanţele vor fi egale (paginile-tip, folosite în lucrările destinate publicării, cuprind 31 rînduri a 65 bătăi, adică aproximativ 2 000 de bătăi, sau, în limbaj tipografic, semne).

Subtitlurile (titluri de capitole, subcapitole sau paragrafe) pot fi scrise fie la mijlocul rîndului, cum s-a arătat mai înainte, fie la stînga, la distanţă de alineat (pe rînd separat ori în rînd cu textul) sau chiar în spaţiul marginal (în acest caz, se lasă, evident, o margine mai mare).

Exerciţiul 43

Scurt istoric

Primele încercări pentru crearea unei maşini de scris datează din secolul al XVIII-lea.

Scurt istoric. Primele încercări pentru crearea unei maşini de scris datează din secolul al XVIII-lea.

Scurt istoric

Primele încercări pentru crearea unei maşini de scris datează din secolul al XVIII-lea.

Scurt istoric — Primele încercări pentru crearea unei maşini de scris datează din secolul al XVIII-lea.

Exercițiul 44

Se va copia textul exercițiului 52 (pag. 61).

b) *Evidențierile*. În afară de subliniere, de scrierea cu majuscule și de scrierea cu roșu — cînd mașina este prevăzută cu panglică bicoloră —, scoaterea în evidență a unor elemente se poate face și prin scrierea spațiată (cu un spațiu între litere și cu două sau trei între cuvinte).

c) *Citatele. Trimiterile*. Citatele se scriu între ghilimele. Dacă textul citat este de dimensiuni mari, el poate fi scris, pentru a fi scos în evidență, fie mai înăuntru decît textul de bază (la distanță de alineat), fie la „rînduri dese" (interval 1), fie folosind concomitent ambele procedee.

Indicarea sursei se face între paranteze sau prin trimitere în subsolul paginii. Trimiterile se despart de text printr-o distanță de două rînduri, la mijlocul căreia se trasează, cu linia de subliniere, o linie despărțitoare de 12—15 diviziuni.

Legătura cu textul se face prin cifre sau asteriscuri (steluțe), plasate mai sus față de cuvîntul care le precede cu o jumătate de interval sau cu un interval. Dacă lucrarea este scrisă la un interval, ele se scriu pe același rînd, între paranteze. În subsolul paginii, se scriu pe același rînd cu nota respectivă, fiind urmate de paranteză.

În lipsa unui semn propriu (*) — caz aproape general —, asteriscul se execută cu semnul + sau cu litera x (minusculă).

Asteriscul se folosește și pentru executarea semnului *** (întrebuințat pentru despărțirea a două capitole sau paragrafe). Se procedează astfel: se bate, sub ultimul rînd, la mijlocul lui, primul semn; se învîrtește sulul cu un interval, se apasă de trei ori pe tasta de înapoiere a carului și se bate cel de-al doilea semn; se bat trei spații și ultimul semn.

f) *Formularele*. Formularele se scriu la minimum $1\frac{1}{2}$ rînduri (pentru a permite completarea lor manuscrisă). Locurile rezervate pentru completare se marchează cu puncte, separate de text, în ambele părți, cu cîte un spațiu; după ultimul punct se va bate, dacă este cazul, virgulă (omiterea acesteia constituie greșeala cea mai frecventă în confecționarea formularelor).

Pentru completarea la mașină a formularelor tipărite este necesar, așa cum s-a arătat, să se potrivească fiecare rînd în parte, prin acționarea eliberatorului sulului. Cuvintele inutile se anulează cu *x*.

Exercițiul 45

La noi, ca şi în alte ţări, răspîndirea stenografiei este legată de dezvoltarea politică a ţării. In 1848, în plină revoluţie, C.A.Rosetti publică[1] următoarea:

"INŞTIINŢARE

A sosit timpul să aibă şi românii trebuinţă de stenografie.

Subtiscălitul, carele credea că acest timp va veni curînd, pe cînd se afla la Paris s-a văzut silit să ia leţii de stenografie. Deprinderea îi lipseşte ca-n toate, dar are bunăvoinţă şi poate să o predea.

Face cunoscut dar tinerilor ce vor voi să o-nveţe că cu cea mai mare bucurie este gata să o arate la toţi aceia ce vor veni la dînsul lunea, miercurea şi sîmbăta, pînă la sfîrşitul lui august, fiindcă 3 sau 4 leţii sînt de ajuns.

Ceasul la care îi aşteaptă este la 5½ după prînz.

Si fiindcă subtiscălitul nu voieşte să se deosibească din ceia ce nu vor să dea nimic gratis, cere spre despăgubire d-lor stenografi să nu stenografieze niciodată oraţiile de la clubul Herăstrăului[2]."

Activitatea lui Rosetti - întreruptă din cauza înfrîngerii revoluţiei - avea să fie reluată mai tîrziu de un prieten al lui, Enric Winterhalder. Acesta formează în 1861 primii stenografi români.

---

1) "Pruncul român", nr.26, 12 august 1848
2) Un club reacţionar

Exercițiul 46

Se va copia textul exercițiului 53 (pag. 63).

Exercițiul 47

a) Se va scrie în două exemplare; exemplarul al doilea va fi completat, dactilografic, cu date la alegere.

```
                                        Către
                                        ......................
                                        ......................

     Vă facem cunoscut că v-am repartizat pentru practică
pe elevii .................................................
.................................. din anul .....
     Practica se va desfăşura între ............... 197..
şi ................ 197..

     D I R E C T O R,
                                        SECRETAR SEF,
```

b) Se vor completa, dactilografic, două formulare imprimate (poștale C.E.C., contabile etc.).

Exercițiul 48

Se va copia textul exercițiului 54 (pag. 63).

d) *Enumerările.* Termenii unei enumerări se scriu, în general, cu spațiu de alineat. Dacă ei sînt formați din mai multe rînduri, acestea se scriu la interval de un rînd. Între termenii enumerării se lasă însă interval dublu.

În cazul în care sînt și subenumerări (enumerări secundare), ele se plasează în interiorul enumerării principale, în așa fel încît caracterul de subordonare față de aceasta să apară clar.

e) *Acoladele.* Acoladele se execută cu ajutorul parantezelor, bătute una sub alta, la distanță de un interval.

Exercițiul 49

I

Mașinile de scris se pot clasifica, între altele, după următoarele criterii:

a) după claviatură (cu claviatură dublă, normală și redusă);

b) după sistemul de alimentare cu cerneală (cu tampon și cu panglică);

c) după vizibilitatea scrisului (cu scris ascuns și cu scris vizibil).

Astăzi se fabrică numai mașini cu claviatură normală, cu panglică și cu scris vizibil.

II

Mașinile de scris se pot clasifica, între altele, după următoarele criterii:

a) după claviatură:

- dublă
- normală
- redusă;

b) după sistemul de alimentare cu cerneală:

- cu tampon
- cu panglică;

c) după vizibilitatea scrisului:

- cu scris ascuns
- cu scris vizibil.

Astăzi se fabrică numai mașini cu claviatură normală, cu panglică și cu scris vizibil.

Exercițiul 50

Se va copia textul exercițiului 55 (pag. 65).

Exercițiul 51

```
             ( 1. pozitiv
             (
             (
             (                    ( de superioritate
Gradele      (                    (
  de         ( 2. comparativ      ( de egalitate
compa-       (                    (
rație        (                    ( de inferioritate
             (
             (                    ( relativ
             ( 3. superlativ      (
             (                    ( absolut
```

Exercițiul 52

Se va copia textul exercițiului 56 (pag. 65).

5. Tabelele

Tabelele sînt de două feluri: neîncadrate (fără liniatură) și încadrate (cu liniatură).

Ele sînt alcătuite din următoarele elemente: titlul, capul și corpul tabelului.

Titlul se scrie la fel ca titlul unui text, la mijloc, de preferință cu majuscule.

Capul cuprinde titlurile coloanelor. El poate cuprinde și titluri comune mai multor coloane, fiind, în acest caz, dispus pe mai multe etaje. Titlurile pot fi scrise spațiat — dacă sînt prea scurte în raport cu lățimea coloanei — sau, dimpotrivă, pe mai multe rînduri.

Corpul este format din mai multe coloane, cu conținut literal sau cifric. Dimensiunea fiecărei coloane se stabilește ținîndu-se seama de termenul cel mai lung — inclusiv titlul — din coloana respectivă, adăugîndu-se și diviziunile necesare spațiului dintre coloane. Ea depinde și de numărul coloanelor, în raport cu formatul de hîrtie folosit. Unele

tabele vor fi mai „aerisite", cu spaţii mari între coloane, în timp ce în altele spaţiile vor fi reduse la minimum necesar. Pentru micşorarea dimensiunii coloanelor, unele cuvinte pot fi scrise prescurtat.

La tabelele mai complicate se recomandă să se scrie în prealabil capul tabelului pe o foaie de hîrtie separată, pentru a i se putea aduce rectificările necesare.

Linierea orizontală a tabelelor se face cu liniuţa de subliniere sau cu cea de unire; liniile duble se execută cu semnul „egal" (=). Pentru linierea verticală se pot folosi semnul exclamării, apostroful sau „două puncte", pentru liniile simple, şi ghilimelele pentru cele duble.

Linierea se poate face şi cu creionul: se fixează vîrful acestuia într-una din perforaţiile existente, în acest scop, în indicatorul rîndurilor sau, în lipsă, în aripioarele acestuia; se eliberează sulul şi se învîrteşte (pentru linierea verticală); se declanşează eliberatorul carului şi se lasă acesta să alunece pe distanţa respectivă (pentru linierea orizontală).

Se va evita o liniatură prea încărcată. Liniile duble vor fi folosite, cel mult, pentru încadrarea exterioară a tabelului, pentru separarea capului de corpul tabelului sau pentru împărţirea acestuia în compartimente verticale, la lucrările la care există o asemenea împărţire (activ-pasiv, credit-debit etc.).

Dacă un tabel este format din mai multe pagini, repetarea capului de tabel pe paginile următoare nu este necesară. Cînd coloanele sînt numerotate se trec numai numerele lor (încadrate între două linii orizontale).

Scrierea tabelelor se face cu ajutorul tabulatorului. Tabulatorul poate fi de două feluri: simplu şi zecimal.

Tabulatorul simplu cuprinde:

— o tastă de fixare, notată cu semnul *plus* (+);

— o tastă de declanşare, notată cu *punct* sau cu prescurtarea *TAB*;

— o tastă de anulare, notată cu semnul *minus* (—).

Se procedează în felul următor:

— se deplasează carul pînă cînd ghidul central se află în dreptul diviziunii corespunzătoare începutului primei coloane;

— se apasă pe tasta de fixare;

— se fixează la fel şi celelalte coloane;

— se readuce carul în poziţie de scriere.

Deplasarea carului, în timpul scrierii, se face prin acţionarea succesivă, pentru fiecare coloană, a tastei de declanşare. Tasta se ţine apăsată pînă cînd carul a ajuns la punctul fixat. Anularea se face după caz, prin acţionarea tastei de anulare sau a anulatorului general (dacă există un asemenea dispozitiv).

Tubulatorul zecimal reprezintă un sistem perfecţionat de tabulator, construit anume pentru scrierea coloanelor de cifre.

Spre deosebire de tabulatorul simplu, care oprește carul numai la punctul de început al coloanei, tabulatorul zecimal permite oprirea lui, după cum este necesar, în dreptul unităților, zecilor, sutelor etc., prin apăsarea tastei de declanșare respective (notată ca atare), după cum numărul care urmează a fi scris este de ordinul unităților, zecilor, sutelor etc.

La unele tabulatoare zecimale mecanismul este astfel reglat, încît se lasă și spații între grupele de trei cifre. Acest lucru se poate realiza și la tabulatoarele care n-au această posibilitate, prin apăsarea tastei de ordin superior celei corespunzătoare numărului respectiv (100 000 în loc de 10 000 etc.).

Fixarea coloanelor se face, la modelul de mașină prezentat, în dreptul virgulei de despărțire a cifrelor zecimale (căreia îi corespunde, ca tastă de declanșare, tasta notată cu punct).

Tabulatorul se folosește în mod curent și pentru lăsarea spațiului de alineat.

Exercițiul 53

Se va executa cu tabulatorul (dacă mașina este prevăzută cu acest dispozitiv); în lipsa acestuia, se vor folosi posibilitățile obișnuite ale mașinii de scris.

UNITATI MONETARE
(Europa)

Statul	Unitatea monetară	Monedă divizionară
Albania	lek	100 quintar
Anglia	liră sterlină	100 pence
Austria	șiling	100 groși
Belgia	franc	100 centime
Bulgaria	leva	100 stotinki
Cehoslovacia	coroană	100 heller
Danemarca	"	100 öre
Elveția	franc	100 centime
Finlanda	marcă	100 pennia
Franța	franc	100 centime
R.D.Germană	marcă	100 pfennig
R.F.a Germaniei	"	100 "
Grecia	drahmă	100 lepta

Italia	liră	100 centesimi
Iugoslavia	dinar	100 para
Luxemburg	franc	100 centime
Norvegia	coroană	100 öre
Olanda	florin (gulden)	100 cenţi
Polonia	zlot	100 groşi
Portugalia	escudo	100 centavos
România	leu	100 bani
Spania	peseta	100 centimos
Suedia	coroană	100 öre
Ungaria	forint	100 filler
U.R.S.S.	rublă	100 kopeici

Exerciţiul 54

Se va copia textul exerciţiului 57 (pag. 67).

Exerciţiul 55

Se va executa cu tabulatorul zecimal (dacă maşina este prevăzută cu un astfel de dispozitiv); în lipsa acestuia, se vor folosi posibilităţile maşinii respective (eventual tabulatorul simplu).

OCEANUL PLANETAR
(oceanele, inclusiv mările respective)

Denumirea	Suprafaţa		Volumul	
	mii km^2	%	mii km^3	%
Oc. Pacific	179 679	49,8	723 699	52,8
Oc. Atlantic	93 363	25,9	337 699	24,7
Oc. Indian	74 917	20,7	291 945	21,3
Oc. Ingheţat	13 100	3,6	16 980	1,2
Oc. planetar	361 059	100,0	1 370 323	100,0

Exerciţiul 56

Se va copia textul exerciţiului 58 (pag. 67).

6. Lucrările de corespondență

Corespondența este domeniul în care dactilografia își găsește, în mod deosebit, aplicarea. Generalizată în corespondența oficială, scrierea la mașină ocupă astăzi din ce în ce mai mult loc și în corespondența particulară.

Corespondența particulară dactilografiată urmează, în general, regulile celei manuscrise.

Se va avea în grijă să se lase la stînga o margine corespunzătoare (mergînd, pe formatul obișnuit de coală, pînă la 18—20 de diviziuni); de asemenea, se va lăsa spațiu mare între marginea de sus și formula de adresare. Pe cărți poștale și pe hîrtie de format mic, aceste dimensiuni vor fi reduse. Data — precedată de denumirea localității — se scrie sus, la dreapta. Distanța între rînduri se fixează în raport cu dimensiunea scrisorii și formatul hîrtiei întrebuințate. Se poate scrie la un rînd, dar cu intervale duble între alineate, excepție putînd face, cel mult, așa cum s-a arătat, cărțile poștale. Adresa expeditorului se trece — dacă este cazul — fie imediat sub dată, fie la sfîrșitul scrisorii. Formula de adresare se scrie cu minuscule.

O categorie specială de corespondență — executată de persoane particulare, dar adresată unor instituții — o constituie cererile. Acestea se scriu numai pe hîrtie de format obișnuit. Se poate scrie și pe verso, respectîndu-se regulile de inversare a dimensiunii marginilor.

Cererile se adresează conducătorului instituției, formula de adresare (TOVARĂȘE MINISTRU, TOVARĂȘE DIRECTOR etc.) scriindu-se cu majuscule.

Data se scrie la sfîrșitul cererii, aliniată, la marginea din stînga, cu textul, de preferință mai jos de semnătură.

Adresa propriu-zisă (TOVARĂȘULUI DIRECTOR AL...) se scrie pe prima pagină, la cîteva intervale de marginea inferioară a hîrtiei.

În corespondența oficială apar elemente noi. Lucrările din această categorie cuprind următoarele elemente:

a) antetul (denumirea și adresa instituției sau întreprinderii expeditoare);

b) numărul și data lucrării;

c) adresa destinatarului;

d) textul;

e) semnăturile;

f) mențiuni accesorii.

a) *Antetul.* **În general, se întrebuințează formulare de corespondență (cu antetul tipărit). Antetul poate fi, de asemenea, aplicat cu ajutorul unei ștampile. Dar sînt numeroase cazurile în care este necesar ca el să fie executat la mașină.**

Cel mai obişnuit, în aceste cazuri, este antetul lateral. El se plasează în colţul din stînga-sus, la 5—10 diviziuni de marginea hîrtiei (în funcţie de dimensiunea lui şi de marginea fixată pentru text).

Plasarea lui se face în raport cu rîndul cel mai lung, faţă de care celelalte rînduri trebuie să aibă o poziţie perfect simetrică (se va putea adăuga, pentru aceasta, la unele rînduri, cîte un spaţiu suplimentar). Pentru denumirea instituţiei (întreprinderii) se folosesc majuscule; pentru celelalte elemente — inclusiv denumirea forului tutelar — minuscule. Rîndurile se spaţiază dublu între elementele distincte ale antetului, dar se scriu la un singur interval cînd se referă la acelaşi element sau la elemente strîns legate între ele (de exemplu, adresa şi numărul de telefon).

b) *Numărul şi data lucrării.* Se scriu sub antet, ca şi cînd ar fi un element al acestuia, pe un singur rînd, separate între ele prin bara de fracţie. Dacă antetul este prea încărcat, se pot scrie şi în colţul din dreapta-sus. Se recomandă însă prima formă. De asemenea, se recomandă scrierea lunii în litere, iar nu în cifre.

c) *Adresa destinatarului.* Se plasează mai jos decît antetul, începînd de la diviziunea 45—50.

Denumirea instituţiei (întreprinderii) sau numele persoanei destinatare se scrie cu majuscule. Celelalte elemente — inclusiv denumirea direcţiei sau serviciului respectiv — se scriu cu minuscule. Denumirea localităţii se subliniază (dacă este scurtă, se scrie spaţiat). Spre deosebire de antet, adresa se scrie după sistemul bloc (toate rîndurile încep de la aceeaşi diviziune).

d) *Textul.* Se plasează la interval de 3—4 rînduri sub adresă. În mod obişnuit se scrie la interval de un rînd, cu spaţii duble între alineate. Marginea din stînga: 18—20 de diviziuni.

Menţiunile *Referitor la...*, *Obiectul:...*, *În atenţia tov....* etc. se scriu ca prim alineat al scrisorii, subliniindu-se.

e) *Semnăturile.* Denumirea funcţiei semnatarului principal (director etc.) se scrie la interval de trei rînduri faţă de text, la distanţă de alineat, cu majuscule, eventual spaţiate. Denumirea funcţiei semnatarului secundar (şeful serviciului etc.) se scrie cu un rînd mai jos decît prima, în partea dreaptă a scrisorii, de asemenea cu majuscule. În ambele cazuri, este urmată de virgulă.

Numele semnatarilor se scriu la interval de trei rînduri, sub denumirea funcţiei respective, aliniat cu aceasta.

f) *Menţiuni accesorii.* Menţiunea *Anexe:* se scrie sub numele semnatarului principal, dar aliniat cu marginea textului, la 3—6 intervale (în funcţie de dimensiunea scrisorii).

Menţiunile *SECRET*, *CONFIDENŢIAL* etc. se scriu în dreapta-sus, deasupra adresei destinatarului (cu majuscule subliniate).

Inițialele numelor celor care au redactat și dactilografiat lucrarea se scriu în colțul din stînga-jos, cu majuscule, despărțite prin linie de fracție: AB/CD. Dedesubt se menționează, dacă este cazul, numărul de exemplare executat: 3 ex., 5 ex. etc.

Exercițiul 57

Ministerul Educaţiei şi Invăţămîntului

SCOALA DE SPECIALIZARE POSTLICEALA
DE STENODACTILOGRAFIE SI SECRETARIAT

Bucureşti, calea Şerban-Vodă 22-24
Telefon: 14 00 92

Nr.283/9 februarie 1972

MINISTERUL EDUCAŢIEI ŞI INVAŢAMINTULUI

Direcţia generală a învăţămîntului
de cultură generală

Bucureşti, str.Nuferilor 30

Nr.12 567/24 aprilie 1972

Către

MINISTERUL JUSTITIEI
Direcţia instanţelor civile

B u c u r e ş t i
Bd.Gh.Gheorghiu-Dej 33

Tovarăşului

NICOLAE COJOCARU

N a z a r c e a
Com.Poarta Albă
Jud.Constanţa

Exercițiul 58

Se va copia textul exercițiului 59 (pag. 69).

Exercițiul 59

....I....i....I....i....I....i....I....i....I....i....I....i....I....i....
10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75

INTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII
ȘI REPARAȚII

Bacău, str.Florilor 56
Telefon: 1 75 93

Nr.928/20 iulie 1972

Către

ȘCOALA PROFESIONALA SPECIALA

L o c o
Str.Victoriei 84

Vă trimitem alăturat, în două exemplare, contractul nr.365/18 iulie 1972, întocmit pe baza scrisorii dv. nr. 632/30 iunie 1972.

Vă rugăm ca în termen legal să ne restituiți un exemplar semnat de dv.

D I R E C T O R,

Al. Georgescu

CONTABIL SEF,

Const. Godeanu

Anexe: 2 ex. contract

Exercițiul 60

Se va copia textul exercițiului 60 (pag. 69).

E. Lucrări practice. Exerciții de copiere cronometrată

Capitolul de față cuprinde:
a) lucrări practice;
b) exerciții de copiere cronometrată.

Lucrările practice sînt aplicații la regulile de estetică predate în capitolul precedent.

Ele aparțin, fiind distribuite în mod egal — cîte 10 exerciții — următoarelor categorii:
— lucrări de corespondență;
— tabele;
— lucrări de altă natură.

Pentru asigurarea unei cît mai mari varietăți lucrărilor executate și, în același timp, pentru realizarea unui cît mai strîns contact cu realitatea practică, lucrările prezentate în manual pot fi completate și cu alte lucrări, inclusiv lucrări din producție.

Unele exerciții, și anume cele în care lucrările practice sînt de dimensiuni reduse, cuprind, în plus, cîte o copiere liberă. În acest scop s-a recurs, ca și în capitolul precedent, la textele gamelor stenografice. Nu se vor mai scrie însă cifrele interioare și se va renunța la sublinieri.

Cîteva din lucrările din acest capitol au fost prezentate în text continuu, „nearanjat", sau în manuscris. Ele vor fi efectuate conform regulilor de estetică stabilite.

În lucrările de corespondență, anumite elemente variabile (data, localitatea etc.) lipsesc. Completarea lor se va face în momentul efectuării exercițiului respectiv (potrivit indicațiilor date în paranteză).

Lucrările vor fi executate — în funcție de dimensiunea lor — pe hîrtie format A 4 (coală întreagă) sau format A 5 (jumătate de coală), orizontal. Nu se vor folosi hîrtii tăiate în alte dimensiuni.

Exercițiile de copiere cronometrată servesc ca probe de autocontrol al rezultatelor obținute (viteză și corectitudine).

Ele sînt alcătuite din texte dactilografiate a cîte 20 rînduri. În cazul în care copierea textului se va face într-un timp mai scurt decît durata probei, el va fi reluat de la capăt, pînă la epuizarea acesteia.

Pentru a fi mai ușor urmărit, textul a fost fragmentat în grupe a cîte cinci rînduri. Copierea se va face la $1\frac{1}{2}$ sau 2 rînduri, fără dublarea

spaţiului între grupe. Se recomandă respectarea rîndurilor aşa cum sînt constituite în textul dat. Cifrele marginale nu se scriu.

Pentru efectuarea probei, se va proceda în felul următor:

— se copiază din textul exerciţiului timp de 10 minute;

— se calculează viteza realizată (numărul de cuvinte scrise pe minut).

Exerciţiile sînt astfel alcătuite, ca fiecare rînd să cuprindă cîte 10 cuvinte. Dat fiind faptul că durata probei este reprezentată prin aceeaşi cifră (10), numărul de rînduri scris arată, fără alt calcul, numărul de cuvinte realizat pe minut.

Se va adăuga la această cifră, pentru fiecare cuvînt scris în plus, peste rîndurile întregi, cîte 0,1. Calculul se face cu ajutorul scalei orizontale.

Exemplu: Să presupunem că din exerciţiul 64 s-a scris, în 10 minute, pînă la cuvîntul „folosul" (inclusiv). S-au scris deci 127 de cuvinte (12,7 cuvinte/minut, 12 fiind indicat de numărul rîndurilor întregi scrise, iar 0,7 de cele şapte cuvinte scrise în plus).

Calcularea cuvintelor a fost făcută pe bază de bătăi (6 bătăi = = 1 cuvînt).

Sub aspectul corectitudinii, exerciţiul este realizat satisfăcător dacă nu depăşeşte numărul de trei greşeli la o sută de cuvinte (0,3 pentru un cuvînt/minut); în exemplul dat: 12,7 × 0,3 = 3,81 (rotunjit: 4 greşeli). Calcularea greşelilor se face conform baremului dat la pag. 174 (exerciţiul 79).

Se vor face două copieri (a cîte 10 minute), luîndu-se în considerare proba cea mai bine realizată. Se socoteşte ca îndeplinind această condiţie copierea care, fără să depăşească numărul de greşeli admis, a înregistrat viteza cea mai mare. Dacă ambele copieri au peste 3% greşeli, se va reţine lucrarea cu procentul cel mai mic de greşeli, indiferent de viteza realizată, iar în caz de egalitate, cea cu viteză superioară.

Se recomandă ţinerea unei evidenţe a rezultatelor obţinute, prin trecerea lor într-o fişă anume întocmită (după modelul celei date în exerciţiul 62).

Textele vor putea fi reluate pentru cronometrări suplimentare sau, după epuizarea acestui ultim capitol al manualului, pentru cronometrări în continuare, în etapele următoare. De asemenea, vor putea fi folosite pentru cronometrări şi alte texte, cu evaluarea aproximativă a vitezei realizate, prin numărarea rîndurilor scrise.

Copierile cronometrate sînt precedate de cîte un exerciţiu de „încălzire" (text de pregătire).

Exercițiul 61

Liceul (denumirea și sediul)
Nr. 187/23 ianuarie (anul)

ADEVERINȚĂ

Se adeverește prin prezenta că (numele și prenumele) este elev al liceului nostru, în anul I, cursuri de zi.

Se eliberează prezenta pentru a-i servi la policlinică.

DIRECTOR, SECRETAR ȘEF,

(numele) (numele)

Copiere suplimentară: textul exercițiului 61 (pag. 71).

Exercițiul 62

Liceul „Mihai Eminescu"
Anul școlar 1972—1973

Popescu Ileana
Anul II C

FIȘĂ DE EVIDENȚĂ
a rezultatelor (copieri cronometrate)

Nr. crt.	Data	Textul (nr. exerc.)	Viteza c/m	Realizare		Corectitudine		Observații
				+	—	Greșeli	Nota	
1	22 septembrie	64	15,2	—	—	4	5	
2	6 octombrie	68	15,9	0,7	—	2	8	
3	20 „	72	15,7	—	0,2	0	10	
4	4 noiembrie	76	16,8	0,9	—	1	9	
5	17 „	80	16,8	—	—	3	7	
6	1 decembrie	84	18,7	1,9	—	7	4	
7	15 „	88	19,5	0,8	—	5	6	
8	18 „	ziar	19,1	—	0,4	4	7	text dificil
9								
10								
11								

În continuare se va executa, după modelul de mai sus, o fișă simplă, care urmează să fie completată cu date reale, privind rezultatele obținute de elevul respectiv.

Exercițiul 63

DEFINIȚIILE UNOR TERMENI UZUALI *

Act — Document eliberat de o autoritate, prin care se atestă un fapt, o obligație, identitatea cuiva etc.
Adeverință — Dovadă scrisă de recunoaștere a unui fapt, a unui drept; chitanță, recipisă.
Adresă — Indicație (pe scrisori, pe colete etc.) cuprinzînd numele și domiciliul exact al destinatarului.
Alineat — Rînd într-un text care începe mai la dreapta decît celelalte, pentru a marca schimbarea ideii; fragment de text care începe cu un asemenea rînd. Pasaj în articole de legi.
Antet — Indicație tipărită în partea de sus a unei hîrtii sau a unui plic, conținînd numele, adresa etc. unei instituții sau ale unei persoane.
Balanță — Comparație, raport între două sume, conturi etc.
Barem — Tabele de calcule gata făcute, care dau valorile unor elemente sau date, în funcție de alte elemente sau date variabile.
Bilanț — Act de contabilitate prin care se constată situația activului și pasivului unei activități financiare pentru o anumită perioadă de timp.
Certificat — Act oficial prin care se certifică ceva.
Chitanță — Act scris prin care se face dovada primirii unei sume de bani, a unor bunuri etc.
Ciornă — Lucrare scrisă provizoriu, în primă redactare; concept.
Circulară — Dispoziție, ordin, directivă trimisă în scris instituțiilor sau persoanelor în subordine.
Concept — Ciornă, schiță.
Contract — Învoială între două sau mai multe persoane, din care decurg anumite drepturi.
Copie — Reproducere exactă a unui text, a unei opere de artă, a unei imagini fotografice etc.
Corespondență — Schimb de scrisori între două sau mai multe persoane.
Dare de seamă — Raport, referat asupra unei activități, a unei gestiuni etc.; prezentare critică a unei scrieri literare sau științifice, recenzie; relatare (în ziare) a unor fapte, întîmplări etc.
Delegație — Misiune sau însărcinare de a se prezenta sau de a acționa în numele cuiva.

---

* După *Dicționarul limbii române moderne.*

Deviz — Evaluare a cantităților de materiale sau de piese, a costului lor și a forței de muncă, necesare pentru executarea unei construcții, a unei instalații, a unei mașini etc.

Dovadă — Act justificativ; adeverință, document.

Duplicat — Al doilea exemplar al unui act, al unui document.

Factură — Act comercial conținînd diferite date asupra unor mărfuri vîndute; formular tipărit pe care se întocmește un astfel de act.

Formular — Coală de hîrtie cu un text și cu mai multe spații albe, care se completează în vederea întocmirii unui act, a unui tablou etc.

Iscălitură — Numele unei persoane scris sub textul unui act oficial, al unei scrisori, al unei chitanțe etc.; semnătură.

Manuscris — Text scris de mînă netipărit.

Exercițiul 64

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 62, p. 71)

Generația noastră are privilegiul de a fi martora unei excepționale dezvoltări a științei. Într-un răstimp extrem de scurt, omenirea a reușit să pătrundă în marile spații cosmice, să stăpînească energia atomică, să realizeze mijloace dintre cele mai eficace în lupta pentru apărarea sănătății

oamenilor. În zilele noastre, știința devine, în măsură din ce în ce mai mare, o forță nemijlocită de producție. În nici o epocă știința și tehnica nu au ocupat un loc atît de important în viața societății, în producția materială. Pe drept cuvînt se poate spune că asistăm la o revoluție științ-

țifică-tehnică fără precedent care modifică în mod radical condițiile producției materiale și posibilitățile de valorificare a bogățiilor naturale în folosul omului. Marile cuceriri ale științei moderne, în domeniul fizicii, matematicii, ciberneticii, automaticii, chimiei, biologiei au deschis

uriașe perspective de sporire a avuției materiale a lumii, de creștere a forțelor de producție ale societății, de lărgire a orizontului cunoașterii și a vieții spirituale a popoarelor. Toate acestea impun o atenție deosebită față de cerințele promovării progresului tehnic-științific contemporan.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 65

Școala (denumirea și sediul)
Nr. 543/23 martie (anul)

Către
AGENȚIA O.N.T.
Loco
Str. Oituz nr. 17

Școala noastră dorește să organizeze o excursie de trei zile (6—8 aprilie), cu un grup de 30 de elevi, pe următorul traseu:

Ziua I:	Pitești — vizitarea orașului și parcului Trivale
	Rîmnicu-Vîlcea — vizitarea orașului
	Cozia — vizitarea mănăstirii
	Sibiu — vizitarea orașului și a parcului Dumbrava
Ziua a II-a:	Sibiu — vizitarea muzeului Brukenthal
	Avrig — vizitarea casei memoriale Gh. Lazăr
	Brașov — vizitarea orașului
Ziua a III-a.	Brașov — vizitarea stațiunii Poiana-Brașov
	Rîșnov — vizitarea cetății
	Bran — vizitarea castelului

Vă rugăm a ne asigura transportul (autobuz) și masa în zilele menționate mai sus. Cazarea se face prin grija noastră.

Grupul de elevi este însoțit de două cadre didactice.

DIRECTOR, SECRETAR ȘEF,

Grigore Ștefănescu Paula Voinescu

Exercițiul 66

(Indicii se vor scrie prin rotirea sulului cu o jumătate de rînd)

SĂRURILE PRINCIPALILOR ACIZI

Acidul	*Formula*	*Sărurile*
a) *Anorganici*		
Acid clorhidric	HCl	cloruri
Acid sulfuric	H_2SO_4	sulfați
Acid sulfuros	H_2SO_3	sulfiți
Acid sulfhidric	H_2S	sulfuri
Acid azotic	HNO_3	nitrați

Acid azotos	HNO_2	nitriți
Acid fosforic	H_3PO_4	fosfați
Acid fosforos	H_3PO_3	fosfiți
Acid carbonic	H_2CO_3	carbonați
Acid silicic	H_2SiO_3	silicați

b) *Organici*

Acid formic	CH_2O_2	formiați
Acid acetic	$C_2H_4O_2$	acetați
Acid oxalic	$C_2H_2O_4$	oxalați
Acid citric	$C_6H_8O_7$	citrați

Copiere suplimentară: textul exercițiului 63 (pag. 73).

Exercițiul 67

DEFINIȚIILE UNOR TERMENI UZUALI

(continuare)

Notă — Însemnare, înregistrare în scris a unei observații referitoare la o anumită chestiune. Adnotări la un text literar sau științific, cuprinzînd informații suplimentare de amănunt, referințe bibliografice etc., trecute în josul paginii sau la sfîrșitul volumului adnotat.

Ordine de zi — Program cuprinzînd totalitatea chestiunilor care urmează a fi discutate într-o ședință.

Paragraf — Capitol dintr-un text de lege, dintr-un tratat, dintr-un statut etc. (corespunzînd unui articol). Pasaj al unui text scris despărțit de restul textului printr-un alineat nou (și printr-un semn grafic special); fragment dintr-un text.

Petiție — Cerere scrisă adresată unei autorități.

Proces-verbal — Act cu caracter oficial în care se consemnează un fapt; act cu caracter oficial în care se redau pe scurt discuțiile și hotărîrile unei adunări constituite.

Raport — Comunicare scrisă sau orală făcută de cineva în fața unei adunări, a unei autorități etc. cuprinzînd o relatare (oficială) asupra unei activități personale sau colective; textul acestei comunicări.

Recipisă — Dovadă sau adeverință oficială (detașată dintr-un carnet special) prin care se confirmă primirea unor acte, telegrame, colete, bani etc. pentru a fi expediate.

Referat — Dare de seamă, scrisă sau orală, asupra unei cărţi, a unei activităţi etc.; raport (de cîteva rînduri) pe marginea unei cereri, a unui act etc.

Scrisoare — Comunicare scrisă trimisă cuiva prin poştă sau prin intermediul unei persoane; epistolă, răvaş.

Semnătură — Iscălitură.

Subtitlu — Al doilea titlu (scris cu caractere mai mici) pus sub un titlu principal, pe care îl completează.

Tabel — Foaie cuprinzînd nume, cifre şi date introduse în rubrici cu specificaţii amănunţite, pentru a servi unui anumit scop. Serie de valori numerice obţinute prin calcul, prin observaţii sau experienţe, aranjate într-o anumită ordine, în şiruri şi coloane, pentru uşurarea unor calcule sau pentru obţinerea unei clasificări.

Text — Ceea ce este exprimat în scris; conţinutul de idei alcătuind o operă literară sau ştiinţifică, un discurs, o lege etc. Fragment, parte dintr-o scriere.

Titlu — Cuvînt sau text pus în fruntea unei lucrări sau a unei părţi distincte a ei, indicînd rezumativ cuprinsul acesteia. Capitol sau subdiviziune în textele de legi, de regulamente etc. (purtînd un număr de ordine).

Triplicat — A treia copie făcută după un act sau după un document.

Exerciţiul 68

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 64, pag. 73)

De istoria cercetărilor legate de gravitaţie şi mai ales de efectele ei la scara umană se leagă numele a trei fizicieni geniali. Cel dintîi a fost Galilei, care a studiat, pentru prima dată în mod ştiinţific, efectele gravitaţiei, expunînd rezultatele sub forma legilor căderii corpurilor. Pe vremea lui însă studiul gravitaţiei era strîns legat de mecanică. A urmat apoi marele Newton, care a descoperit caracterul de lege universală a gravitaţiei. El a arătat că toate corpurile din univers se supun acestei legi şi, în special, că două corpuri se atrag cu o forţă direct proporţională cu produsul maselor şi invers proporţională cu pătratul distanţei dintre ele. Începînd de la Newton s-a ştiut că gravitaţia constituie o proprietate generală a materiei din orice colţ al universului şi că se transmite la orice distanţă în mod instantaneu. În sfîrşit, la începutul acestui secol, Einstein

a inaugurat o eră nouă în dezvoltarea tainelor gravitației, reușind să facă un important pas înainte față de Newton în cadrul teoriei relativității generalizate. Această teorie acordă și propagării acțiunii gravitației o viteză finită, și anume viteza luminii. Gravitația are diferite aplicații.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 69

Întreprinderea (denumirea)
Serviciul contabilității
(Sediul)
Nr. 871/4 mai (anul)

Către
(Întreprinderea: denumirea, adresa)

Vă facem cunoscut că, verificînd contul dv. la noi, conform dispozițiilor H.C.M. nr. 1195/1954, am constatat că sînteți debitoare cu suma de 5 342 lei, reprezentînd contravaloarea documentelor specificate în nota anexă.

Vă rugăm a verifica exactitatea soldului și a ne restitui în termen de cinci zile confirmarea de mai jos, iar în caz că nu sînteți de acord cu soldul contului, a ne comunica de urgență obiecțiile dv.

Prezenta ține loc de procedură prearbitrară. În caz că nu ne veți confirma prezenta sau nu ne veți comunica în scris și motivat pretențiile dv., ne vom adresa Arbitrajului de stat.

DIRECTOR,
Alex. Teodoru

ȘEFUL SERVICIULUI,
Gh. Constantinescu

Confirmăm exactitatea prezentului extras de cont pentru suma de 5 342 lei și autorizăm Banca Națională ca pe baza dispoziției emise de beneficiar să efectueze decontarea respectivă din contul nostru 245 36 100, (filiala sau sucursala).

DIRECTOR,
Ștefan Pintea

CONTABIL ȘEF,
Gabriela Stere

Exercițiul 70

SISTEMUL SOLAR

Planeta	Distanța de la Soare în milioane km	Timpul de revoluție (ani, zile)	Timpul de rotație (ore, minute, secunde)	Numărul sateliților
Mercur	57,85	0 88	88 zile	—
Venus	108,10	0 225	224 zile	—
Pămînt (Terra)	149,50	1	23 56 4	1
Marte	227,72	1 322	24 37 23	2
Jupiter	777,6	11 315	9 55 37	12
Saturn	1 425,6	29 167	10 14 29	10
Uranus	2 868,1	84 8	10 42	5
Neptun	4 494,1	164 282	15 48	2
Pluton	5 896,9	248 157	?	?

Copiere suplimentară: textul exercițiului 65 (pag. 75).

Exercițiul 71

REGULI DE ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

(extras)

IX. Abrevierile

177. Pentru o cît mai bună folosire a scrisului ca mijloc de comunicare, nu se vor folosi prescurtări de cuvinte care pot face lectura dificilă. Nu se va scrie *f.* pentru *foarte*, *p.* sau *pt.* în loc de *pentru*, *as.* pentru *asupra*.

178. Se stabilesc următoarele categorii de abrevieri:

a) simbolurile în chimie, fizică, matematică: *Hg* = *mercur*, *Mg* = *magneziu*, *O* = *oxigen*, *l* = *lungime*, *n* = *număr întreg*;

b) măsurile: *m* = *metru*, *kg* = *kilogram*, *km* = *kilometru*, *A* = *amper*, *V* = *volt*;

c) numele de persoane: *I. L. Caragiale* = *Ion Luca Caragiale;*

d) indicațiile bibliografice: *art.* = *articol*, *cap.* = *capitol*, *cf.* = *confer* „compară", *f.* sau *f°* = *folio*, *ibid.* = *ibidem*, *id.* = *idem*, *lucr. cit.* = *lucrarea citată*, *op. cit.* = *opera citată*, *p.* sau *pag.* = *pagină*, *pass.* = *passim* „în diverse locuri", *r.* = *rînd*, *r* (la umărul cifrei) sau *r°* = *recto*, *urm.* = *următoarele*, *v.* = *vezi*; *v* (la umărul cifrei) sau *v°* = = *verso*, *vol.* = *volum;*

e) numele punctelor cardinale: *N* = *nord*, *S* = *sud*, *V* = *vest*, *E* = = *est;*

f) *N.B.* = *nota bene* (adică se atrage în mod deosebit atenția), *P.S.* = *post-scriptum* (indicație prin care se arată că după semnarea unei scrisori urmează un adaos);

g) tilurile academice: *acad.* = *academician*, *arh.* = *arhitect*, *dr.* = *doctor*, *ing.* = *inginer*, *prof.* = *profesor;*

h) gradele militare: *locot.* = *locotenent*, *serg.* = *sergent;*

i) formulele de adresare: *d-ta* = *dumneata*, *dv.* = *dumneavoastră*, *tov.* = *tovarășa* sau *tovarășul;*

j) alte abrevieri: *a.c.* = *anul curent*, *cca* = *circa*, *aproximativ*, *d.a.* = *după-amiază*, *d.e.* sau *de ex.* = *de exemplu*, *e.n.* = *al erei noastre* (anul sau secolul erei noastre), *etc.* = *etcaetera* „și celelalte", *î.a.* = *înainte de amiază*, *î.e.n.* = *înainte de era noastră*, *nr.* = *numărul*, *obs.* = *observație.*

Exercițiul 72

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 66, pag. 75)

Cînd și cum au început oamenii să scrie? Să ne închipuim că strămoșul nostru primitiv și-a ales locuința într-un ținut liniștit, pe unde nu umblau mamuții și animalele de pradă, dar pentru ca să vîneze era obligat să străbată un anumit drum pînă la locurile bogate în vînat. Trebuia să traverseze fluviul prin vad, trebuia să ocolească o mlaștină printr-un anumit loc prielnic, să înconjoare o pădure, să treacă peste o colină etc. Dacă acest strămoș al nostru a fost lovit de o boală și țintuit în culcuș ori rănit în luptă și imobilizat, el nu a putut, fără îndoială, să explice urma-

șului său drumul de urmat pînă la ținutul vînatului decît dacă îl va fi trasat pe o piatră netedă sau pe o bucată de piele. În clipa în care strămoșul nostru a fost obligat să explice un astfel de drum și să deseneze nu un singur reper, obiect sau animal, ci o înșiruire de repere, obiecte sau a-

nimale în relație unele cu altele, astfel încît o idee că-lăuzitoare să-l poarte pe privitor de la primul la ultimul desen, în clipa aceea s-a născut scrierea. Această formulă primară a exprimării scriptice, pictografia, a fost folosită de către toate popoarele antice la începutul istoriei lor.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 73

Ministerul Sănătății

SPITALUL DE BOLI INFECȚIOASE

Constanța, str. Smîrdan 63
Telefon: 3.56.42

Nr. 2564/14 noiembrie (anul)

DELEGAȚIE

Prin prezenta delegăm pe tov. Vasile Dorneanu, salariat al spitalului nostru, să recepționeze și să ridice de la Întreprinderea poligrafică „LITERA" imprimatele comandate de noi prin adresa nr. 2312/10 octombrie a.c.

Tov. V. Dorneanu se legitimează cu buletinul de identitate seria R, nr. 025325/1971, eliberat de miliția municipiului Constanța.

DIRECTOR,
Dr. Stelian Ștefaniu

ȘEFUL SERVICIULUI,
Victor Panaitescu

Copiere suplimentară: textul exercițiului 67 (pag. 77).

Exercițiul 74

O.C.L. „ALIMENTARA"
Unitatea nr. 4

TABEL
de adresele personalului

Nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Adresa	Telefon
1	Godea Traian	Şef unitate	Mihai Bravu 23	17.98.80
2	Liteanu Florea	„	I.L. Caragiale 14	43.67.68
3	Grigoraş Aurelia	Casier	Griviței 42, sc. D., et. II, ap. 54	—
4	Epureanu Marta	„	Crinului 8	51.19.26
5	Antonescu Dan	Şef raion	Maramureş 9	—
6	Balaban Constanța	„	Rahovei 144	23.18.15
7	Mîrza Elisabeta	„	Vîrful cu Dor 29	—
8	Teodorescu Doina	„	Cozia 35	—
9	Călăraşu Constantin	Vînzător	Veteranilor 7, bl. 6, ap. 15	—
10	Dogaru Rodica	„	Dumbrava Roşie 25A	31.11.24
11	Filipoi Viorica	„	Ialomicioarei 20	—
12	Stoicescu Doina	„	Parfumului 1	—
13	Şora Alexandrina	„	Cameliei 64	21.19.65
14	Ţonea Eugen	„	Alunişului 53	—
15	Vasiliu Mihaela	„	M. Kogălniceanu 11	11.05.06
16	Zahiu Ilie	„	Speranței 34	—
17	Jipa Vasile	Muncitor operativ	Postăvarul 21	—
18	Paltin Gheorghe	„	Ghirlandei 7, bl. 3, ap. 9	17.22.19
19	Nistor Maria	Îngrijitor	Alex. Odobescu 62	—
20	Olaru Elena	„	Miron Costin 3	—

Exercițiul 75

Se va copia textul din pagina următoare, efectuîndu-se corecturile respective (săgețile indică locul unde trebuie deplasate anumite elemente ale textului, semnul în formă de *Z* inversat crearea unui alineat nou, semnul ~ schimbarea ordinei cuvintelor respective etc.).

Dactilografia este un lucru asupra căruia nu este cazul să ne oprim. Scrierea la maşină, cel puţin a unora dintre documente, de înşişi cei care le execută, cu eliminarea în multe cazuri a necesităţii întocmirii prealabile de concepte scrise cu mîna şi posibilitatea de a soluţiona rapid unele lucruri, constitue elemente care contribuie la o operativitate mai mare a activităţii, la realizarea de economii de materiale şi muncă. Aceasta a făcut, de altfel, ca dactilografia să fie răspîndită astăzi în foarte largi cercuri.

Singura metoda raţională e aşazisa metodă oarbă cu 10 degete, fără privirea tastaturii. Folosind această metodă, s-au putut ajunge la viteze apropiate de cele ale stenografiei, obţinîndu-se totodată şi o corectitudine mare.

Invăţarea ei însă se face cu totul la întîmplare, fără nici o metodă.

In loc să înveţe să scrie cu toate degetele, mulţi se mulţumesc să „bată" cu două degete, fapt care împedică realizarea de progrese.

fără a fi nevoie de a recurge la dactilografierea lor de către alte persoane,

Exercițiul 76

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 68, pag. 77)

Astăzi existența paralelă a creierului și a mașinii este un fapt dat. Omul se ajută de mașinile existente în scopuri dintre cele mai diverse: cu aceste mașini rezolvă probleme pe care altfel nu le-ar putea rezolva, își organizează mai bine activitatea de producție sau activitatea de recreare; cu calculatoarele se rețin locurile la avioanele care își transportă pasagerii spre locurile de agrement, cu calculatoarele se rețin locurile la hotel, calculatoarele pot crea muzică etc. Gîndesc oare roboții? Întrebarea e puțin fără sens. Dacă înțelegem prin gîndire procesele care au loc în sistemul nervos al omului, roboții nu gîndesc. Dar dacă facem abstracție de mecanism, răspunsul e cu totul altul, dovadă dialogurile purtate între mașini și oameni. Toate acestea nu modifică cu nimic realitatea: roboții și ființele vii aparțin unor planuri diferite de existență. Roboții sînt creații ale omului. Ei pot amplifica la maximum doar una dintre nenumăratele posibilități ale omului. Cea mai perfecționată mașină de jucat șah e incapabilă de a efectua o simplă adunare dacă nu i se dă și acest program simplu. Vor deveni oamenii sclavii roboților? Nu există această primejdie.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 77

Întreprinderea (denumirea și sediul)
Nr. 1556/24 septembrie (anul)

Către
DEPOZITUL DE IMPRIMATE
Loco
Str. Păcii 45

Vă rugăm a ne elibera contra cost următoarele imprimate tipizate:

— fișe cont sintetic simbol 2—06 1 000 buc.
— carnete note de contabilitate 100 „

— note de intrare-recepţie	500 buc.
— fişe de recepţie-calculaţie	400 „
— documente cumulative	50 „

Plata se face prin virament din contul nostru nr. 71.1782.00 B.N.R.S.R., (filiala sau sucursala).

Delegăm pentru ridicarea acestora pe tov. Ştefan Chiriacescu, care se legitimează cu B.I. seria F, nr. 581229/1969, eliberat de (...).

DIRECTOR,

Tudor Popa

CONTABIL ŞEF,

Petre Sîrbu

Copiere suplimentară; textul exerciţiului 69 (pag. 79).

Exerciţiul 78

Textul se va scrie la 2 rînduri, iar tabelul la 1 rînd.

CAPODOPERELE TINEREŢII

„Valoarea nu aşteaptă numărul anilor" — glăsuieşte o maximă. Şi nici talentul nu aşteaptă — adăugăm noi. O demonstrează faptele — „cele mai încăpăţînate fiinţe", cum spunea Goethe. Într-adevăr, cînd ne gîndim la operele reprezentative ale unui scriitor de mare valoare sîntem aproape totdeauna tentaţi să ni-l reprezentăm ca un creator de o vîrstă respectabilă, încărcat de ani. Însă lucrurile nu stau întotdeauna aşa. Să trecem în revistă cîţiva scriitori iluştri, opere strălucite ale lor şi vîrsta la care ele au fost create.

Rimbaud:	Corabia beată	17 ani
Labiş:	Moartea căprioarei	17 ani
Maiakovski:	Norul cu pantaloni	18 ani
Rubén Dario:	Primele poeme	18 ani
Musset:	Povestiri din Spania şi Italia	19 ani
Goethe:	Cîntece noi	20 de ani
Hugo:	Odele	20 de ani
Eminescu:	Epigonii	20 de ani
Petöfi:	Frunze de chiparos	21 de ani
Schiller:	Hoţii	22 de ani
Verlaine:	Poeme saturniene	22 de ani

Puşkin:	Fîntîna de Bahcisarai	23 de ani
Coşbuc:	Nunta Zamfirei	23 de ani
Şolohov:	Pe Donul liniştit (vol. I)	23 de ani
Voltaire:	Oedip	24 de ani
Lermontov:	Demonul	24 de ani
Sadoveanu:	Şoimii	24 de ani
Titus Popovici	Străinul	24 de ani
Jules Laforgue:	Plîngerile	25 de ani
Caragiale:	O noapte furtunoasă	26 de ani
Thomas Mann:	Casa Buddenbrook	26 de ani
Shakespeare:	Richard al III-lea	28 de ani
E. A. Poë:	Aventurile lui Gordon Pym	28 de ani
Vigny:	Poeme	29 de ani
Saint-Exupéry:	Curierul de sud	30 de ani
Hemingway:	Adio, arme!	31 de ani
Malraux:	Condiţia umană	32 de ani
Marin Preda:	Moromeţii	33 de ani
Rebreanu:	Ion	34 de ani
Balzac:	Moş Goriot	35 de ani

* * *

O concluzie, una singură, dintre multele care pot fi trase după lectura acestui tablou: tinereţea trebuie folosită din plin. Nimic mai fals decît iluzia că opera capitală a vieţii se va scrie de la sine aproape, o dată cu anii bătrîneţii.

(Almanahul Scînteia, 1967, p. 153)

Exerciţiul 79

BAREM

pentru notarea lucrărilor dactilografice (corectitudine)

I. *Se consideră greşeli:*

a) schimbarea, intervertirea, omiterea, adăugirea, suprapunerea, imprimarea suspendată a majusculelor şi neimprimarea unor litere sau a unor grupe de litere (inclusiv cifrele şi semnele);

b) schimbarea, intervertirea, omiterea, adăugirea, scrierea cu majuscule în loc de minuscule sau invers şi abrevierea unor cuvinte sau grupe de cuvinte inexistentă în text;

c) omiterea spațiului între cuvinte, înlocuirea lui cu o altă bătaie;

d) spații în interiorul cuvintelor și mărirea exagerată (mai mult decît dublu) a spațiilor între cuvinte;

e) scrierea neuniformă, adăugirea sau omiterea de alineate;

f) nerespectarea marginii la stînga și margine exagerat de inegală în dreapta;

g) despărțirea greșită a cuvintelor la sfîrșitul rîndurilor și omiterea liniuței de despărțire;

h) nerespectarea distanței între rînduri;

i) dezalinierea rîndului la sfîrșitul paginii.

Inegalitatea marginii din dreapta se stabilește astfel: se ia rîndul cel mai scurt și rîndul cel mai lung (inclusiv, în ambele cazuri, liniuța de despărțire) și se stabilește diferența numărului de bătăi; dacă este mai mare de șase bătăi, se consideră greșeală; se procedează la fel cu celelalte rînduri, luate două cîte două (cel mai scurt și cel mai lung), pînă cînd diferența dintre ele se reduce la maximum șase bătăi; pentru fiecare pereche de rînduri în care se constată o diferență mai mare de șase bătăi se consideră o greșeală.

În calculele de mai sus nu intră rîndurile în care diferența de dimensiune se datorește evitării unei despărțiri incorecte (numere, formule etc.).

Greșelile, indiferent de natura lor, se consideră egale (nu există greșeli duble și nici jumătăți de greșeală). Corectările de orice fel nu anulează greșeala. Un cuvînt poate fi penalizat cu maximum o greșeală.

Greșelile datorită funcționării defectuoase a mașinii de scris nu se iau în considerare.

În caz de schimbare a mașinii sau de exercițiu insuficient de adaptare, nu se consideră greșeală folosirea literelor *a*, *i*, *s* și *t* în locul literelor speciale corespunzătoare (*ă*, *â*, *î*, *ș*, *ț*).

II. *Corectitudinea lucrărilor de dactilografie* se notează în raport cu numărul de greșeli la suta de cuvinte (600 bătăi), după cum urmează:

Nota 10: maximum 0,5% greșeli;
Nota 9: maximum 1% greșeli;
Nota 8: maximum 1,5% greșeli;
Nota 7: maximum 2% greșeli;
Nota 6: maximum 2,5% greșeli;
Nota 5: maximum 3% greșeli;
Nesatisfăcător: peste 3% greșeli.

Exercițiul 80

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 70, pag. 79)

Poporul român s-a născut din încleștarea antică a două lumi, a două civilizații. El constituie sinteza dintre dacii, care reprezentau populația autohtonă, și cetățenii romani așezați, în secolul al II-lea, într-una dintre cele mai bogate și mai prospere regiuni ale lumii romane, „Dacia felix".

Cultura romanilor s-a îmbinat cu civilizația dacă și a evoluat în mod specific din antichitate pînă în zilele noastre. Ea apare nu numai în construcțiile materiale ridicate în Dacia de o populație care își găsise un făgaș și un ritm de viață propriu, ci mai ales în felul în care s-au cristalizat în limba română experiențele spirituale ale lumii noi din regiunea răsăriteană a fostului stat roman. Această apartenență spirituală, cuprinsă în limbajul de fiecare zi al poporului, a dat o fizionomie morală nouă urmașilor celor care se înfruntaseră cu armele spre a-și găsi drumul lor de dezvoltare printre celelalte neamuri din jur. Atracția exercitată de cultura și civilizația romanică are, prin urmare, pentru noi o bază de nezdruncinat în limba noastră națională. În decursul istoriei lor, românii au avut marele avantaj de a se înțelege între ei fără dificultăți lingvistice.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 81

Se va scrie, aplicîndu-se regulile de estetică învățate; se vor crea alineate în mod corespunzător.

Inspectoratul școlar al județului (...). Nr. 2837/8 decembrie (anul). Către liceul (denumirea și adresa). Vă trimitem calendarul concursurilor pe obiecte pentru anul școlar (...), precum și instrucțiunile privitoare la organizarea și desfășurarea lor. Conducerile școlilor vor aduce la cunoștința profesorilor de la specialitățile respective aceste materiale și vor lua toate măsurile pentru selecționarea și trimiterea la concursuri a celor mai buni elevi. Conducerile școlilor în care vor avea loc concursurile vor sprijini comisiile respective și vor asigura materialele necesare (hîrtie, etichete, cretă etc.).

Inspector general: Nic. Tomescu. Anexe: 1 ex. calendar concursuri, 1 ex. instrucțiuni. Redactat: N. T.; dactilografiat (inițialele numelui elevului).

Copiere suplimentară: Textul exercițiului 71 (pag. 81).

Exercițiul 82

Întreprinderea (denumirea și sediul)

BALANȚA DE VERIFICARE

încheiată la 30 aprilie (anul)

Pagina din cartea mare	Titlurile conturilor	Totaluri		Solduri	
		Debit lei	Credit lei	Debit lei	Credit lei
1	Mijloace fixe	895 700	128 420	767 280	—
2	Materii și materiale				
3	Cont de decontare la bancă	1 743 524	246 348	1 497 176	—
4	Casa	600 000	500 000	100 000	—
5	Producția de bază	259 376	259 376	—	—
6	Fond statutar	350 680	—	350 680	—
7	Furnizori	195 300	1 007 500	—	812 200
8	Muncitori și funcționari	85 734	2 148 526	—	2 062 792
9	Salarii				
10	Decontări cu bu-	75 000	196 000	—	121 000
	getul statului	301 744	—	301 744	—
11	Uzarea mijloacelor fixe	—	8 530	—	8 530
		—	12 358	—	12 358
		4 507 058	4 507 058	3 016 880	3 016 880

Exercițiul 83

Se va copia bibliografia de la sfîrșitul manualului (pag. 197); numele autorilor se vor sublinia.

Exercițiul 84

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 72, pag. 81)

Tehnica se mîndrește cu o serie întreagă de realizări excepționale. Astfel, de exemplu, aparatele noastre de radio obișnuite pot „simți“ milionimi de volt. Totuși, biologia ne arată că mai avem multe de învățat de la natură. Un exemplu semnificativ îl constituie unele specii de șerpi, care

au o capacitate puțin obișnuită de a simți diferențele de temperatură. La termometrele obișnuite pe care le întrebuințăm în medicină o precizie de o zecime de grad este cu totul suficientă. A construi însă termometre care să indice temperatura cu o precizie de o sutime de grad este un lucru

mai dificil. Cu toate acestea, la speciile de șerpi amintite organele de simț sînt atît de dezvoltate, încît sesizează chiar și o variație de temperatură de o miime de grad. Există o explicație naturală a acestui fenomen: șerpii au o capacitate vizuală redusă. Ei nu pot observa deci cu ușu-

rință mișcările eventualilor dușmani. Dar la speciile de șerpi la care ne referim și care trăiesc, în general, în țări calde, această deficiență este compensată de aparatul termic de care vorbeam: apropierea dușmanului este semnalată tocmai prin modificarea temperaturii mediului ambiant.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 85

Întreprinderea (denumirea și sediul). Nr. 1789/3 iunie (anul). Către Banca Națională, (filiala sau sucursala). Vă facem cunoscut că acceptăm plata sumei de 3 272,32 lei, reprezentînd c/val. facturii nr. 6036 din 26 mai (anul), emisă de Întreprinderea de aprovizionare nr. 2, apărută în afișaj la data de 29 mai a.c., cu scadența la 21 iulie a.c. Marfa a intrat în magazia noastră la data de 28 mai a.c. și a fost recepționată cu nota de intrare-recepție nr. 704/(anul). Vă rugăm să efectuați plata de mai sus conform pct. 124, alin. III, din instrucțiunile nr. 1/1970 ale B.N.R.S.R. Director: A. Georgescu; contabil șef: C. Badea.

Copiere suplimentară: textul exercițiului 73 (pag. 83).

Exercițiul 86

INVENȚII ȘI INVENTATORI

Aeroplanul	Wilbur și Orville Wright	1903	S.U.A.
Ascensorul	Elisha G. Oris	1857	S.U.A.
Automobilul	Rezultat al invenției mai multor oameni:	1875	
	Carol Benz		Germania
	Morrison		S.U.A.
	Gottlieb Daimler		Germania
	Krebs		Germania
	Selden		S.U.A.
	Charles P. Kettering		S.U.A.
	Roner		S.U.A.
Avionul supersonic	Societatea Bell	1947	S.U.A.
Avionul cu reacție	HENRI COANDĂ	1910	România
Barometrul	Evangelista Torricelli	1643	Italia
Bicicleta	MacMillan	1842	Anglia
Busola		circa 1000	China
Ceasul pendulă	Christian Huygens	1656	Olanda
Cinematograful	Louis Jean Lumière	1895	Franța
Elicopterul	Igor I. Sikorsky	1909	S.U.A.
Fonograful	Thomas A. Edison	1877	S.U.A.
Fotografia	Nicéphore Niepce	1826	Franța
Fotografia în culori	Gabriel Lippmann	1891	Franța
Locomotiva	George Stephenson	1814	Anglia
Mașina cu aburi	James Watt	1765	Anglia
Mașina de calculat	Blaise Pascal	1642	Franța
Mașina de calculat (modernă)	William S. Burroughs	1888	S.U.A.
Mătasea artificială	George Andemars (primul patent)	1855	Anglia
Microscopul	Zaccharias Janssen	1590	Olanda
Penița de oțel	Harrison	1780	Anglia
Radioul	Guglielmo Marconi	1895	Italia
	Aleksandr Stepanovici Popov	1895	Rusia
Razele X	Wilhelm Conrad Röntgen	1895	Germania
Roata		circa 6000 î.e.n.	
Satelitul artificial	Colectiv	1957	U.R.S.S.

Telefonul	Alexander Graham Bell	1876	S.U.A.
Telescopul	Galileo Galilei	1609	Italia
Televiziunea	J.L. Baird	1926	Anglia
	V. Zworykin	1934	S.U.A.
Termometrul	Galileo Galilei	1593	Italia
Tiparul	Johannes Gensfleisch Gutenberg	1440	Germania
Vaporul cu aburi	Claude François Jouffroy	1783	Franța
	John Fitch	1785	S.U.A.
	Rumsey	1787	S.U.A.
	Miller	1788	Scoția
	John Stevens	1804	S.U.A.
	Robert Fulton	1807	S.U.A.

Exercițiul 87

(formular ; nu se vor completa spațiile libere)

ȘCOALA PROFESIONALĂ ____________ COMISIA DE EXAMINARE Nr.___

FIȘA DE CONCURS

Sesiunea......, anul...
Numele și prenumele.....
Absolvent(ă) al (a) Școlii generale nr. ... din ....

Notele obținute la probele orale :

Obiectele de examen	Nota obținută	Semnătura profesorului examinator

PREȘEDINTELE COMISIEI, SECRETARUL COMISIEI,

Exercițiul 88

(copie cronometrată; text de pregătire: ex. 74, pag. 83)

Remarcabile sînt și organele de simț cu care sînt dotați unii pești. De exemplu, există unele specii de pești care pot sesiza concentrații extrem de mici de anumite substanțe, mergînd pînă la detectarea a numai unui gram de substanță la o sută de miliarde de metri cubi de apă! Nu este lipsit de interes nici faptul că există unele specii de meduze care sesizează apropierea furtunilor. Cercetările au arătat că meduzele respective au un organ în formă de sferă plin cu un lichid în care plutesc anumite formațiuni calcaroase ce acționează asupra unor extremități ale unui sistem nervos rudimentar. Prezența furtunii, chiar și la distanțe mari, se traduce prin apariția — în masa apei de mare — a unor oscilații avînd frecvențe caracteristice cuprinse între 8 și 13 oscilații pe secundă. Este vorba de oscilații infraacustice, care se propagă în întreaga masă a apei. În momentul în care în locul unde plutește meduza apar frecvențele caracteristice, organul amintit intră în rezonanță: formațiunile calcaroase lovesc terminațiile nervoase, avertizînd-o de apropierea unei furtuni. Specialiștii au reușit să realizeze un aparat care imită interesantul organ al meduzei.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 89

Se va întocmi un tabel, dispus în două părți — jumătate din date în partea stîngă și jumătate în partea dreaptă a hîrtiei — a cîte două coloane, cuprinzînd datele de mai jos.

Peninsule (suprafața în km²): Arabia: 2 730 000; India: 2 088 000; Indochina: 2 050 000; Labrador: 1 300 000; Scandinavia: 800 000; Iberică: 584 000; Asia Mică: 506 600; Balcanică: 468 000; Kamceatka: 264 000; Malacca: 237 000; Coreea: 218 200; York: 195 000; Italică: 149 000; California: 143 000; Iamal: 133 000; Taimîr: 132 750; Kola: 120 000; Florida: 110 000; Yucatan: 73 000; Kathiawar: 60 500; Sinai: 59 000; Ciukotsk: 49 000; Nova Scotia (= Noua Scoție): 44 000; Shantung: 29 400; Crimeea: 25 700; Bretagne: 23 700; Peloponez: 22 200; Alaska (pen.): 22 000.

Exercițiul 90

Tovarășe director, subsemnatul (...), domiciliat în (...), str. (...), nr. (...), născut la data de (...), în (localitatea), absolvent al Școlii generale nr. (...) din (...), vă rog să binevoiți a-mi aproba înscrierea la concursul de admitere din sesiunea (luna, anul). Dintre obiectele la alegere, optez pentru limba română. Menționez că în școala generală am urmat limba (...). (Data). Tovarășului director al liceului (...).

Copiere suplimentară: textul exercițiului 75 (pag. 85).

Exercițiul 91

Clasificarea documentelor
- după conținut
  - documente de dispoziție
  - documente de execuție
  - documente combinate (de dispoziție și execuție)
  - documente contabile
- după modul de întocmire
  - documente primare
  - documente centralizatoare
- după circuit
  - documente externe
  - documente interne
- după regimul de tipărire și folosire
  - documente cu regim special
  - documente fără regim special

Exercițiul 92

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 76, pag. 85)

Nivelului extrem de redus al forțelor de producție de care dispuneau oamenii în orînduirea comunei primitive, adică la începuturile societății omenești, i-a corespuns o dependență aproape totală față de natură. Gradul redus al dezvoltării forțelor de producție, al uneltelor de producție în primul rînd, strîns legat de sărăcia cunoștințelor de care dispunea, nu i-a permis omului primitiv decît o concepție rudimentară despre natură, despre viață, despre lume, concepție în care coexistau, alături de elemente de gîndire ce reflectau adecvat unele proprietăți ale lucrurilor sau ființelor de care el se lovea zilnic, o serie de reprezentări fantastice, iluzorii, denaturate despre psihicul omului, despre animale, despre originea lumii în general. Faptul că s-au inventat unelte de producție, ca piatra șlefuită, ciocanul, toporul, sulița, săpăliga, rîșnița de mînă etc., ilustrează notele de gîndire realistă a omului primitiv. În același timp însă, unele dintre fenomenele naturii nu puteau fi explicate pe cale rațională, datorită atît complexității lor, cît și faptului că ele scăpau controlului oamenilor, și astfel ajungeau să fie atribuite unor forțe supranaturale.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 93

O.C.L. Încălțămintea (sediul). Nr. 4413/18 septembrie (anul). Către Cooperativa „Cauciucul" (adresa). Sîntem informați că aveți prevăzute în planul de producție pe anul (...) numeroase și interesante modele de încălțăminte de cauciuc. Vă rugăm să ne trimiteți oferta dv. pentru produsele specificate în lista anexată. Totodată vă rugăm a ne trimite un catalog cu fotografii și desene tehnice, precum și cîte un exemplar sigilat din fiecare model. În așteptarea răspunsului dv., ne exprimăm speranța unor relații comerciale de lungă durată. Director: Gh. Ionescu; șeful serviciului comercial: N. Andrei. Anexă: 1 listă.

Exercițiul 94

Liceul (denumirea și sediul)

SITUAȚIA ȘCOLARĂ

la sfîrșitul anului școlar

Anul de studii	Nr. elevilor rămași înscriși la sfîrșitul anului școlar	Nr. elevilor promovați		Nr. elevilor corigenți și amînați	Nr. elevilor repetenți
		TOTAL	din care cu medii de 6 și peste		
TOTAL	631	543	502	74	14
I	186	156	142	24	6
II	169	145	135	20	4
III	144	123	115	18	3
IV	132	119	110	12	1

Copiere suplimentară: textul exercițiului 77 (pag. 87).

Exercițiul 95

Se va copia cuprinsul prezentului manual (pag. 199).

Exercițiul 96

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 78, pag. 87)

Fotosinteza... Noțiune ce pare banală și peste care trecem adeseori cu ușurință, fără să bănuim ce importanță uriașă ascunde. Pentru că de fotosinteză este legată însăși existența noastră, existența întregii omeniri. Și nu numai atît, abstracție făcînd de om, întreaga viață pe Pămînt depinde

și a depins de fotosinteză. Să ne închipuim pentru o clipă că acest proces ar înceta să mai existe pe planeta noastră. Ce s-ar întîmpla? În mod firesc ar dispărea plantele. Ca urmare ar pieri toate animalele ierbivore, iar după ele cele carnivore. Dar asta n-ar fi totul. S-ar schimba înseși con-

dițiile climatice, iar ca urmare chiar aspectul scoarței terestre. Cîmpul n-ar mai fi verde și smălțuit cu flori. Cît ai cuprinde cu ochii, nu s-ar vedea decît solul negru-brun, fără nici o urmă de viață. Falnicii munți, de obicei acoperiți de verdeața pădurilor, ar arăta ca niște piscuri sure, golașe. În mări și oceane nu s-ar mai acumula material organic, care să producă viitoarele pungi petrolifere sau roci calcaroase, fiindcă ar dispărea planctonul. Viața oceanului s-ar stinge cu ultima vietate. Dar toate acestea nu se vor întîmpla, pentru că omul are în plantă un ajutor de nădejde.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Exercițiul 97

Antet

Nr...../...

Către
Grupul școlar construcții,
Loco
Str......

Potrivit înțelegerii cu dv., vă rugăm ~~să~~ ~~asigurați~~ aprobați la cantina dv. servirea mesei pentru ~~un număr de~~ 80 ~~cursanți~~ elevi ai cursurilor noastre de calificare. Plata cheltuielilor ~~respective~~ aferente va fi suportată de ~~elevi~~ cursanți din ~~suma~~ indemnizația pe care o primesc, ~~potrivit regulamentului~~ conform normelor în vigoare de salarizare.

Regia de cantină, ~~cît~~ precum și celelalte cheltuieli ivite pe parcurs se vor ~~plăti~~ suporta de către noi, prin responsabilul ~~nostru de~~ cursului, care ~~va~~ urmează să țină legătura cu serviciul de resort al dv.

Director, Șeful serviciului,

Exercițiul 98

Se va copia la un rînd, cu interval dublu între alineate.

Stenodactilografia reprezintă îmbinarea a două tehnici de scriere ~~lucru~~ ~~deosebite~~ diferite: stenografia și dactilografia. Ea nu înseamnă – așa cum greșit cred unii – stenografierea cu ajutorul mașinii.

În acest caz, termenul folosit este cel de stenotipie. (⊗) Stenografia mecanică n-a izbutit încă ~~reușit~~ să înlăture stenografia manuscrisă ~~manuală~~, care prezintă față de cea dintîi ~~prima~~ avantaje mari. [Mașinile de stenografiat, prevăzute (ca și mașinile de scris) cu claviatură – diferită însă de a acestora – se bazează pe un principiu tehnic foarte simplu: posibilitatea de a acționa ~~bate~~ deodată pe mai multe clape și deci de a scrie concomitent ~~nota~~ mai multe litere.

Hîrtia nu se mai deplasează ~~mișcă~~ lateral, ci de sus în jos (se scrie pe rulouri ~~de hîrtie~~ asemănătoare celor de la mașinile de eliberat bonuri folosite în ~~din~~ magazine)

În orice caz, este mult mai comod ~~simplu~~ să te folosești de un simplu creion decît de o mașină și dacă după expresia lui H. Stahl (⊠) cu mașina poți oricînd avea „pană”, cu „pana” nu poți să ai: schimbi repede creionul și continui ~~să~~ stenografiezi la (în picioare, pe genunchi, la înghesuială, în orice împrejurare«, lucru pe care nu-l poți face cu mașina de stenografiat).

⊗ – a cărei însușire cere ~~mult~~ exercițiu îndelungat –

⊠ (el însuși realizatorul unui ~~model~~ mototip de mașină de stenografiat),

Exercițiul 99

STRUCTURA POPULAȚIEI

Data recensământului	Populație	Din care %:	
		Rural	Urban
25 ianuarie 1948	15 872 624	23,4	76,6
21 februarie 1956	17 489 450	31,3	68,7
15 martie 1966	19 105 056	31,3 38,2	61,8
29 decembrie 1930	14 280 729	21,4	78,6

Copiere suplimentară: textul exercițiului 79 (pag. 89).

Exercițiul 100

(copiere cronometrată; text de pregătire: ex. 80, pag. 89)

Din cele mai vechi timpuri oamenii și-au transmis unul altuia informații folosind în acest scop mijloacele tehnice pe care le aveau la dispoziție. Gesturile, vorbirea au fost mijloacele folosite. Legenda spune că la căderea Troiei, după un război greu pentru ambele părți beligerante, grecii au transmis vestea victoriei într-un mod foarte rapid pentru vremea aceea. Au fost pregătite din timp o mulțime de ruguri pe diverse înălțimi, la astfel de distanțe unul de altul încît să se poată vedea de la unul la celălalt. Primul rug se afla pe ruinele Troiei, ultimul în patria învin-

gătorilor. De îndată ce a căzut Troia, s-a aprins primul rug. Cel care păzea al doilea rug, văzînd focul aprins, a aprins și el rugul și așa vestea a ajuns în Grecia. În ultima vreme, informațiile au fost transmise prin mijloace tehnice mult mai avansate: telegraf, telefon, radio, televiziune. Dar, dacă oamenii au căutat să-și transmită unul altuia diferite informații, nu trebuie uitat faptul că ei au găsit și diverse moduri de a păstra informațiile — prin scrijelituri în peșteri, prin picturi, prin scris, prin înregistrare pe bandă de magnetofon sau pe placă fotografică.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Cheia exercițiilor stenografice

Exercițiul 1

Fac tot. — Mă fac că vă cer la toți și la toate. — Ce are să fie și ce era să fie? — O să te ceară și o să ne ceară pe toți. — Mi se cere, ți se cere, i se cere, ni se cere, vi se cere și li se cere să facă o înmulțire și o împărțire. — A murit de aceeași moarte. — De ce să intre fără el? — Îl cere pe el și le cere pe ele. — În foc era un dud. — E vechi de tot.

Exercițiul 3

A făcut tot ce a putut. — Toți pentru unul și unul pentru toți. — A venit în același timp. — E mai mare sau mai mic? — Dintre toți el e mai mare. — Vlad era mai mic. — La ce s-a dedat Didina? — Ce întrebare i se va pune? — Totul s-a îmbinat perfect. — De ce se ține după tine? — Vaporul a intrat în port. — Ce fericire pe el! — E o întrecere foarte importantă. — Era viclean ca o vulpe. — Bate toba.

Exercițiul 5

Ce mă fac și ce te faci? — Mă prefac că plec. — De ce te prefaci că pleci? — O să vă provoc și o să vă provoace pe toți unul după altul. — Cine are grijă de noi? — Te înțeleg dacă mă înțelegi. — Gigi are bani la C.E.C. — În general, ce gînd are? — O să se introducă un nou mijloc. — Se duce în centru. — A făcut o pereche de ghete. — M-am îmbrăcat în grabă. — Ce text a dictat? — E plin de duh.

Exercițiul 7

Ce pot să fac? — Lupt pentru tot ce este drept. — Ce l-a întrebat? — E liber și independent. — George este bolnav de pojar. — Veronica e

vrednică ca o furnică. — În foc era un fag. — Din punct de vedere juridic deputatul are dreptate. — Din acest punct de vedere, înțelegerea între noi este deplină. — Vagonul trebuie verificat din mai multe puncte de vedere. — S-a îndepărtat de noi din toate punctele de vedere. — E foarte ger. — A înghețat de tot. — A navigat de jur împrejur. — Ce figură a făcut!

Exercițiul 9

N-a venit. — Nu o să vină nici unii, nici alții. — Fii atent! — Am făcut o eroare. — N-a acceptat tot. — Cu ce te ocupi tu? — De ce echipa ta n-a jucat anul trecut? — În ce unitate este ucenic Enache? — Pe de o parte i se dă lui dreptate, pe de altă parte nouă. — Ce se vede de o parte și de alta? — Ne aduce cîteva obiecte identice. — Totul este al tuturor. — Nu vă aplecați în afară! — Are un aparat ca al lui.

Exercițiul 11

De ce e atît de agitat? — Este un om în etate. — L-a predat ori l-a pierdut? — Totul s-a clădit într-un an. — Este un bun al poporului. — Am făcut-o într-o oră. — E cît un bob de piper. — Afară ninge. — Tudor este la o nuntă. — Dumneata, dumneavoastră ce ați hotărît? — Este din ce în ce mai ieftin, ceea ce este în avantajul tuturor. — S-a afundat în apă pînă la genunchi. — Era un papă-lapte. — Nu trebuie să confundați cuvîntul cabană cu cabină.

Exercițiul 13

Nu am timp. — Din cîte persoane se compune comitetul din comună? — Vasile este corespondent la o gazetă din Focșani. — A dansat și a obosit. — Nu se poate face nici o deosebire între ele. — Am poposit pe cîmp. — Am gustat din toate cîte ceva. — Cît a costat? — Toamna se numără bobocii. — Se produce din ce în ce mai mult, din ce în ce mai bine și la un preț din ce în ce mai mic. — Mă fac din ce în ce mai mare. — Cîte greșeli a făcut la limba română? — În ce termen va termina lucrarea?

Exercițiul 15

Cum este? — Este mic. — Ce case mici! — Ce zici să facem? — Cît este ceasul? — La Sighișoara s-a deschis un nou magazin. — Are multe mărfuri. — Am venit într-un suflet. — Mai multe fapte, mai puține vorbe. — Mai mult decît atîta nu se poate. — Este mai mult sau mai puțin adevărat. — Nu pot să-l las să sufere. — A mers pe sîrmă. — Ne ducem la seceriș. — Nu pune gaz pe foc! — Ce o să zică lumea? — Ce formă are? — Să vezi și să nu crezi!

Exercițiul 17

A spus ceva fără sens. — Sînt și sîntem sănătoși. — Era bolnav, dar s-a însănătoșit. — A stat sub un pom. — Ce ați dedus din prob(l)ema expusă de el? — V-am cerut o bomboană. — N-am pe nimeni la mine. — Are nu mai mult de 20 și nu mai puțin de 18 ani, dar nu e mai puțin adevărat că pare numai de 15. — Am introdus o nouă metodă de muncă. — A lucrat nu numai mult, dar și bine. — S-a mutat într-un sat de munte. — Este o căldură sufocantă.

Exercițiul 19

Cînd a sosit sus-zisa persoană? — A sosit sîmbătă după masă și a rămas pînă duminică la amiază. — Ce măsuri ați propus? — Să-mi dați voie, să-mi permiteți, să-mi îngăduiți să întreb: cum te simți și cum vă simțiți? — V-am trimis tot ce v-am promis. — Totul este semănat cu mașina. — A încasat o însemnată sumă de bani. — Mă interesează tot ce este frumos. — Cine o să mai sosească? — A făcut un rezumat foarte bun. — Este un om foarte cumsecade.

Exercițiul 21

Ei au o ie. — Eu am oi. — Ea ia un ou. — Ce se mai aude? — Îi dau tot. — Du-o de aici! — N-ai ce-i face. — Ce opinie ai? — I-am dat tot ce mi-a cerut. — V-au invitat la vie. — Ce cadou ți-a făcut? — Nu se cădea să-i spui. — Ce comedie! — Nu ne-o lua în nume de rău. — S-au luptat ca leii. — Unde vei merge mai departe? — Știu o mulțime de diftongi: ei, ie, au, ia, ai, oi, iu etc. și așa mai departe.

Exercițiul 23

Teodor este un flăcău voinic. — Cristian a plecat la Viena. — Cine a locuit aici mai înainte? — Mi-ai făgăduit foarte mult, dar o să iau foarte puțin. — Ce băiat bun! — Este bun ca pîinea caldă. — Are o inimă de aur. — Mi-am uitat cheia la birou. — De aici înainte mă voi adresa numai vouă. — Din tot ce le-am spus n-au priceput o boabă. — Ce ai căutat la piață? — Panait a trăit aproape 80 de ani.

Exercițiul 25

Te rog să taci din gură! — O să vă arăt tot ce este de arătat. — Am o propunere urgentă. — Afară este răcoare. — Regret, dar nu te pot recomanda. — A cerut un pahar cu apă rece. — Au plecat miercuri și vor reveni vineri. — Au suferit de friguri, dar s-au refăcut. — S-a recoltat o mare cantitate de rapiță. — Irina lucrează cel mai repede și cel mai bine, Ortansa cel mai mult și Maria cel mai puțin. — Cînd se va pune în aplicare ordinul?

Exercițiul 27

Legea e lege. — Ce e val, ca valul trece. — Ce leafă are? — Respectați viteza legală! — La ce liceu este Livia? — Anghel este cel mai mare și Pavel cel mai mic. — Ionel este un copil alintat. — De ce n-ai pus vocala inițială? — Ce se întîmplă acolo? — Ce titlu are romanul pe care l-ai citit? — Trec zilele și lunile unele după altele. — Costel aplică metodele cele mai înaintate. — De cele mai multe ori lucrurile cele mai mici sînt cele mai dificile. — Adela a lansat un model elegant.

Exercițiul 29

Umblă cu capul în nori. — Greu la deal, rău la vale. — E fudul de o ureche. — Se află în refacere. — Nu te atinge că te frige! — Am recitit mai multe legende. — A ratat un gol și de aceea l-a certat. — Elevul a repetat ca un papagal regula de legare a literei „r". — Raportul va fi total revizuit. — Cine o fi fost? — Ce vor avea de zis? — Lenea e cucoană mare care n-are de mîncare. — Am achitat toate ratele.

Exercițiul 31

Munca nu trebuie făcută mecanic. — N-am nimic de ascuns. — Citesc o schiță foarte comică. — Mă feresc să nu răcesc. — Ceramica românească are un deosebit farmec. — Doresc să plătesc, fiindcă mă grăbesc. — Totul trebuie făcut atunci cînd trebuie. — Sînt scutit de stat. — Să se interzică bomba atomică! — Privesc la microscop. — Va fi mult mai frumos. — S-a scufundat în apă ca o broască. — Cînd se va redeschide școala? — Mai bine mult mai mult decît mult mai puțin. — Se preocupă de punerea în practică a proiectului.

Exercițiul 33

Cred că era dator la mulți creditori. — Omul muncitor e ca un pom roditor. — Timpul e curgător. — Grigorescu este un mare pictor al naturii. — Petre este om de caracter. — Are foarte mult curaj. — Ce greutăți ai avut? — L-a cruțat de o cruntă lovitură. — Dealtfel, ori de cîte ori ne-a cerut, i-am acordat ajutor. — Victor era grav bolnav. — De pildă și de exemplu sînt unul și același lucru. — Cînd este gata graficul? — Cît este de la Craiova la Caracal? — A schimbat garnitura.

Exercițiul 35

Este de necrezut cît este de încrezut. — Este de neînțeles. — Au sosit pe negîndite și au plecat pe neașteptate. — A spus de la început că n-are nevoie de nimeni. — Nu vorbi neîntrebat! — Nu este neapărat necesar să se facă transplantarea. — S-a transferat la o întreprindere de transporturi. — A făcut transcrierea fără să țină seama de nimic. — Circulara va fi bineînțeles transmisă tuturor. — Vă rog să circulați. — A făcut un zbor circumlunar. — S-a produs din nou un scurtcircuit.

Exercițiul 37

De ce este contra mea și mă contrazice peste tot? — Îmi este peste putință să fac ceva contra părerii mele. — Controlorul a făcut mai multe contrapropuneri. — Asupra acestui punct există multe contra-ziceri. — Vagonul era supraîncărcat. — Suprataxa s-a suprimat. — Ce

suprafață a semănat? — Este necinstit să se ceară suprapreț. — Ce timp superb! — L-a prins asupra faptului. — A făcut un extras extrem de interesant. — Am o lucrare extraurgentă. — Elevul era extern. — Puțin cîte puțin am terminat.

Exercițiul 39

Este cu gust și nu costă aproape nimic. — Graba strică treaba. — Strada era pustie. — Ce este al nostru este și al vostru. — Pentru aceasta nu voi uita acest gest. — Cu toate că n-a fost acolo, știe totul. — Cu toate acestea, a luptat cu toată puterea contra greutăților. — Am păstrat, păstrăm și vom păstra tot ce avem în păstrare. — Intrarea persoanelor străine este strict interzisă. — Distribuirea cărților se face după listă. — Ce vei răspunde acestor oameni? — Deschide fereastra!

Exercițiul 41

Pentru ce motiv și în ce moment a plecat în misiune? — Ce deosebire este între rugăciune și rugăminte? — Voi lupta împotriva acestei situații. — Există trei grade de comparație: pozitivul, comparativul și superlativul. — În afară de aceasta, atenția noastră trebuie îndreptată în această direcție. — Expoziția cuprinde numeroase documente scrise pe pergament. — În comisie se discută cu pasiune o chestiune de regulament. — Este combativ și agresiv. — Cît pămînt are cooperativa și ce a cultivat?

Exercițiul 43

Colectivul colecționează material documentar pentru un dicționar. — Ce documentație are și prin ce mijloace s-a documentat? — Cum a colecționat documentele? — Cine a făcut colecționarea documentelor și cine se ocupă în momentul de față de păstrarea colecțiilor? — Acest funcționar a funcționat și funcționează la o instituție administrativă. — Cum motivezi această lipsă? — De astă dată am motivare. — Am toate motivele. — De data aceasta raționamentul dv. este fundamentat. — La un moment dat argumentarea lui ne-a impresionat. — Combativitatea lui este impresionantă.

Exercițiul 45

Optimismul și pesimismul sînt noțiuni contrarii. — Atletismul, ciclismul, turismul și alpinismul se dezvoltă din ce în ce mai mult. — Ce mecanism complicat! — Experiența este mama științei. — Cu alte cuvinte, distanțele au fost desființate. — Am petrecut vacanța în munți. — A fost ca în basme. — Și acum cîteva cuvinte despre ortografie. — A spus că se duce la ședință și s-a dus la cinematograf. — Ce sînteți dv.: dactilograf, tipograf sau fotograf? — Sînt stenograf. — Cu drept cuvînt, scrisul stenografic trebuie să fie caligrafic.

Exercițiul 47

De unde ești și cum te numești? — Sînt din Pitești și am venit la București. — Ce tot vorbești! — Liniște! — Ce longitudine și ce latitudine are orașul Ploiești? — În ce privește atitudinea lui, ea este ireproșabilă. — Cu privire la felul în care ne servești, te rugăm cu acest prilej să primești toată gratitudinea noastră. — Ce priveliști admirabile întîlnești pretutindeni. — Aceasta este o problemă care privește pe toți profesioniștii. — Nimic nu este imposibil. — Totul este explicabil și controlabil. — Timpul a fost mizerabil. — Ce responsabil amabil!

Exercițiul 49

$100 \times 1\,000 = 100\,000$. — $1\,000 \times 1\,000\,000 = 1\,000\,000\,000$. — Am fost clasificat de trei ori al treilea. — Ca urmare, voi munci înzecit. — $5\% = 50‰$. — Prin urmare, este un om și jumătate. — În primul rînd, totul trebuie făcut cu ajutorul tuturor. — Cu această ocazie a citit sute și sute de cărți. — Cine are milioane este milionar. — Caragiale s-a născut la 30 ianuarie 1852. — Circulă cu 100 km pe oră. — A cumpărat 800 kg și a plătit 2 400 lei. — Temperatura este de +7 grade. — Problema trebuie examinată atît din punct de vedere cantitativ, cît și din punct de vedere calitativ. — Apa trece, pietrele rămîn.

Bibliografia

lucrărilor folosite la întocmirea exercițiilor

Ban, Tiberiu: Trei milenii de umor. Editura științifică, 1970 (I 91–93, 97–99)
Bîrsan, A.: Mic atlas geografic. Editura științifică, 1968 (II 89)
Constituția Republicii Socialiste România (I 53)
Dicționar de etică pentru tineret. Editura politică, 1969 (I 55, 61, 63, 73)
Dicționar de pedagogie contemporană. Editura enciclopedică română, 1969 (I 70)
Dicționar enciclopedic român. Editura politică, 1962–1966 (I 54, 58, 60, 62, 65, 66, 68, 72, 74–76, 79, 80; II 22, 23, 30, 35, 37, 53, 55, 99)
Dicționarul limbii române moderne. Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1958 (II 63, 67)
Dicționar statistic-economic. Direcția centrală de statistică, 1969 (I 67)
Iorga, Nicolae: Cugetări. Editura tineretului, f.a. (II 20)
Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație. Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1971 (II 71)
Întrebări care își caută răspunsul. Editura politică, 1970 (II 25, 29, 68, 72, 76)
Lege privind învățămîntul în Republica Socialistă România (I 56)
Mic dicționar filozofic. Editura politică, 1969 (I 57, 59, 64, 69, 77, 78)
Mușatescu, Tudor: Fiecare cu părerea lui. Editura Eminescu, 1970 (I 96)
Popa Gligor, Dumitru: Contabilitate teoretică. Manual pentru licee de specialitate. Anul I. Editura didactică și pedagogică, 1969 (II 82, 91)
Ralea, M. și C. I. Botez: Istoria psihologiei. Editura Academiei R.P.R., 1958 (II 36)
Statutul Partidului Comunist Român. Editura politică, 1971 (I 51)
Statutul Uniunii Tineretului Comunist. Editura politică, 1971 (I 52)
Știința – prietena noastră. Vol. III–IV. Editura politică, 1966–1967 (II 32, 64, 84, 88, 92, 96, 100)
Vianu, Tudor: Dicționar de maxime comentat. Editura științifică, 1962 (II 20)

* * *

Publicații periodice: Almanahul Scînteia (II 38, 40, 70, 78, 86), Magazin (II 24), Scînteia (II 21, 80), Scînteia tineretului (II 27, 39), Știință și tehnică (II, 31, 33)

NOTĂ. Cifrele din paranteză indică numerele exercițiilor respective, cuprinse în cele două părți (I, II) ale manualului. Pentru a le da dimensiuni corespunzătoare scopului urmărit, textele au suferit unele prescurtări.

Cuprinsul

Partea I — Stenografia

Partea a II-a — **Dactilografia**

Coli tipar 12,50

Tiparul: I. P. „13 Decembrie 1918", str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97.